
OBSAH

Úvodník

- JUDr. Karel Čermák:
Jak se zneviditelnit a co na to Plató 3

Sdělení České advokátní komory

- 1) Informace o schůzi představenstva ČAK,
konané ve dnech 26. a 27. 9. 1996 6
2) Stavovský předpis č. 3 ČAK – usnesení představenstva ČAK
ze dne 27. 9. 1996 8

Z kárné praxe

- 1) Z kárné praxe ČAK 10
2) Z kárné praxe Pařížské advokátní komory 12

Názor

- Návrh zákona o patentových zástupcích – opět útok
na profesní samosprávu (Mgr. Zdeněk Koudelka, Dr.) 14
Vazba není trest (JUDr. Václav Mandák) 17

Články

- JUDr. Milan Kindl: Praktická otázka, co je rybářské právo 20
Mgr. Josef Černošník: Konkurzní řízení s mezinárodním
prvkem 25

Diskuse

- Doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.: Je redakce oprávněna
ještě před rozsudkem vyslovit názor na to, jak by měl
soud rozhodnout ve věci? 28
JUDr. Michal Žižlavský: Prodej nemovitosti správcem
konkurzní podstaty 38
Mgr. Vít Bišek, Mgr. Petr Wildt: Změny společenské smlouvy s. r. o.
a notářské zápisy 46
Mgr. Libor Nedorost: K problematice přezkumu mimo odvolací
řízení a jeho uplatnění v podmínkách správního řízení 48
Mgr. Petr Dolejš: Malá úvaha nad rodnými čísly 52

Obsah

Anotace

- A. Bradáč – J. Fiala: Nemovitosti – oceňování a právní vztahy
(JUDr. Václav Mandák) 56

Z judikatury 58

Ze zahraničí

- JUDr. Ing. Jaroslav Brda: Nová slovenská úprava výkonu rozhodnutí 65

Přečetli jsme za Vás 70

Tisk o advokacii 73

Z odborných časopisů 79

Informace

- Informace o činnosti probačních pracovníků při okresních a krajských
soudech (Mgr. Lenka Ouředníčková, Mgr. Veronika Pleskačová) 92

Různé

- Adresář soudů v ČR 95
Celostátní turnaj advokacie v tenise v Mostě – výsledky 99

Inzerce 100

**Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně
informaci o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících
oborů.**

Dnes na stranách 79 – 91.

Jak se zneviditelnit a co na to Plato

Kdeže jsou ty časy krásný, kdy bývali Čechevé statní jonáci, neřku-li rovnou špičkoví odborníci, které nám záviděl celý to svět, ach jo, hoši jak květ, hoši jak květ. V těch dřevních dobách stávali jsme na piedestalech okuřování četnými kandidačními, čestné doktoráty se nám jen hrnuly, nezávislý pravicový novinář horlivě plnil svou funkci oprařovací, zkrášlovací a lešticí, kdekdo se ucházel o otcovství kuponové privatizace a Nobelovu cenu nám jen se štěstím lstivě vyfoukl Jásir Arafat, nebyla-li to snad už matka Tereza. Se zhroucením české verze miltonismu–friedmanismu se vše změnilo jako mávnutím kouzelného proutku. Špičkoví manažeři a ekonomové se přes noc změnili na nezkušené zajíce, kteří stěží rozeznali miliardu od pětikoruny; politici ani netušili, že v zemi jsou nějaké banky, protože museli řešit potíže, jež měli při rozkroku; novinářští leštinové jako na obrtlíku začali ve dne v noci něco medializovat, politizovat a démonizovat; chudák kuponová privatizace, aby si hledala advokáta pro podání žaloby o zjištění otcovství; a četné diplomy a uznání už radši uklízíme do sklepa, aby ještě nějaká nestandardní komise nepřišla na to, kolik to k tíži příštích generací stálo státní rozpočet. A tak to jediné, co si ještě hlídáme, jsou příznivá očekávání, neboť kdyby někdo zařval hoří, dáme ho zavřít pro šíření poplašné zprávy, místo aby chom šli hasit, což je nepochybně přímo nadstandardní kocourkovské řešení, protože když hoří a nikdo nekřičí, že hoří, tak nehoří. Takže hoří nikdo nevolá a já taky radši ne.

Summa summarum, ty tam jsou doby zviditelňování nahatých králů, pryč je čas soutěží o nejdelší dobu zviditelnění příslušného nahatce, skončilo období, kdy byla dobrá každá ostuda, jen když se zviditelňovalo. Teď půjde, přátelé, o to, jak se zneviditelnit.

Badatelé v oboru české národní povahy se naším sklonem k viditelnosti a k neviditelnosti ostatně zabývali již od dob obrozeneckých a je pozoruhodné sledovat, jak se tyto výzkumy projevovaly v souvislosti s historickým vývojem ekonomických teorií.

Současní badatelé, pokud ještě někde na hubeňoučském grantu přežívají, mi to žertování už prominou. V prvotním klasickém období ničím neomezovaného trhu a zcela volné soutěže, které s naším národním obrozením časově koincidovalo, byl prototypem českého člověka český sedlák. Pro mladší ročníky zde nutno vysvětlit, že jde o jézédáka, potažmo kolchozníka, kdežto ti nejmladší jej již

znají jako farmáře. František Ladislav Čelakovský o farmářovi napsal žertovné veršičky říka, že „před pány stýská si, na návsí výská si“ (citát jsem neověřoval; možná, že si farmář výskal za vraty). Inu, co jiného dělal, než že se tu zneviditelňoval a onde zase zviditelňoval. Farmář byl zkrátka u Čelakovského „vychytralý ptáček“.

Neblahé období státních zásahů do ekonomiky, jež posléze vyvrcholilo odporným keynesiánstvím, je v oblasti výzkumů národní povahy Čechů charakterizováno dílem Dobrý voják Švejk. Ten se zneviditelňoval trvale jako blbeček, takže si mohl i trvale výskat. Trvalé zneviditelnění nám pak dobře vydrželo přes celou další válku a období vyspělého socialismu pouze s tím rozdílem, že politické špičky a pracovníci Prognostického a podobných ústavů ani nemuseli něco předstírat, a výskali si tudíž bez jakéhokoliv úsilí.

Nástup ekonomického neoklasicismu v Čechách předznamenal i nové změny naší národní povahy. Mé vlastní výzkumy zde ukazují na zásadní návrat k Čelakovskému, přičemž však typickým českým člověkem je dnes konzervativně-liberálně-sociálně-národní architekt reformem, ať politik, ať podnikatel, který se ovšem nezviditelňuje jako výskal a nenezviditelňuje jako stýskal, nýbrž vystupuje střídavě v roli ramenatého chytráka a neškodného hlupáka. Jeden takový architekt reformem se u mne nejprve zviditelnil jako špičkový odborník na elektroniku a elektrotechniku, pak mi vysvětlil, že nevzdělanec jako já nemá odborníkovi ve svobodném tržním hospodářství co mluvit do umístění elektrické zásuvky, zásuvku mi nato vysadil těsně u stropu, kde byla poblíž rozvodná krabice, a posléze se po předchozím zaplacení zcela zneviditelnil s tvrzením, že mou povinností bylo dodat mu projekt reformy. A výskal si, nejsa ani farmářem.

Nelze jinak, než tuto povahopisnou studii uzavřít úvahou prognostickou. S návratem ke státnímu dirigismu, již předznamenánému uvalováním národních či vlastně nucených správ na banky (ačkoliv, jak čtu, mají zdravou páteř, stejně jako pojišťovny), se v budoucnosti dočkáme zřejmě i toho, že nucené správy budou uvalovány i na každého, kdo má zdravou hlavu či chcete-li poslední zbytky zdravého rozumu. Nemohu tedy doporučit nic jiného, než se však zcela zneviditelnit a nucenou správu hlavy neriskovat. A jako ramenatý chytrák dovedl na nepochybně vyšší úroveň výskajícího farmáře, tak i my postmoderní neviditelní zajisté ve všech směrech překonáme Švejka.

Tak mě napadá, že při všem tom politizování, demonizování a medializování, zviditelňování a zneviditelňování, jedno slovo za celých těch posledních sedm let řádně medializováno nebylo. Je to slovo ctnost. Teď jste se ale pěkně lekli, co? A víte proč? Protože to slovo je tabuizováno, ať už v tom izování pokračujeme. A tabuizované je proto, že nikdo neví, oč jde, a myslí si, že ctnost je výmysl nějakých jeptišek nebo poustevníků, co se třikrát týdně postí a dvakrát denně bičují. Ono to tak však není. Nechci se moc mýlit, ale pojem ctnosti moudře vymezil

a ctnosti také pěkně roztřídil už Plato, který ovšem s nějakými budoucími poustevníky nebo jeptiškami nemohl mít nic společného. Plato chápal ctnost jako rozumové vytříbení jistých přirozených lidských sklonů a pojednával o ní v souvislosti s ústavou athénskou; ctnost občana byla pro něho předpokladem řádného fungování státu. Jednou ze ctností u Platona byla umírněnost či uměřenost, jako rozumem zjemnělá přirozená lidská žádostivost nebo snad dychtivost, přejete-li si překlad, v němž necítíte jenom sex. Soubor všech ctností pak u Platona vyúsťí v ctnost nejvyšší: v ctnost spravedlivosti.

Možná se zeptáte, kam jsme se to dostali od zviditelňování a zneviditelňování. Dostali jsme se k tomu, že ten, kdo rozumem umírní svou přirozenou dychtivost po vládě, majetku, cti, slávě, rozkoši, ten nemá zapotřebí se ani zviditelňovat, ani zneviditelňovat. Ctnost totiž existuje, ať je viděna či nikoliv; blaží sama člověka ctnostného a je na prospěch obci.

Ctnost umírněnosti, jako jeden z předpokladů k dosažení nejvyšší ctnosti spravedlivosti, přešla již od těch starých dob jako požadavek na ty, kdož si spravedlnost vybrali za své povolání. Etické kodexy pro právnická povolání to dodnes na celém světě různými pravidly a slovy dokumentují.

Advokát není ani vychytralý ptáček, ani Švejk. Nezviditelňuje se jako ramena-tý chytrák, ale nemá ani zapotřebí se zneviditelnit jako neškodný hlupák. Je-li už vidět, nechť je vidět jeho ctnost; a jestli viděn není, neubere to jeho ctnosti ani píď. A máme po zneviditelňování.

No tak jste to kázání zase vydrželi a bojíte se, že vás Čermák příště pošle ke zpovědi. Ba ne.

Karel Čermák

Září 1996

SDĚLENÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

1) Informace o 2. schůzi představenstva ČAK konané ve dnech 26. a 27. 9. 1996 v Českých Budějovicích

Představenstvo projednalo zejména tyto body programu:

Zpráva o činnosti představenstva, ostatních orgánů advokacie a kanceláře Komory v době od 1. 7. do 25. 9. 1996. Předseda České advokátní komory odkázal na písemně podanou zprávu, kterou představenstvo vzalo na vědomí.

Stavovský předpis č. 3 o uznávání jiné praxe jako praxe advokátního koncipienta. Znění předpisu otiskujeme v tomto čísle.

Návrh znění rozhodnutí pro I. sněm advokátů:

Návrh organizačního řádu. Zpracovatel návrhu JUDr. Šolc seznámil s provedenými změnami a zpracovanými připomínkami. Po obsáhlé diskusi představenstvo přijalo návrh organizačního řádu ve znění připomínek z diskuse a pověřilo předsedu a místopředsedy ČAK, aby připomínky do textu zapracovali a připravili návrh pro sněm ČAK.

Pravidla tvorby a používání sociálního fondu ČAK. Návrh uvedli zpracovatelé JUDr. Brož a JUDr. Snášelová. Představenstvo návrh schválilo s tím, že text bude publikován pro sněm ČAK.

Jednací řád Sněmu advokátů. Návrh předložil Dr. Smejkal. Po diskusi představenstvo rozhodlo publikovat návrh pro sněm ČAK.

Představenstvo dále projednalo tyto návrhy stavovských předpisů:

Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže ČAK. Dr. Tichý zdůraznil naléhavost přijetí tohoto stavovského předpisu – dosavadní úprava, obsažená v organizačním řádu, byla jen provizorní a již nedostačuje. Návrh pak podrobně zdůvodnil zpracovatel dr. K. Čermák. Seznámil představenstvo s došlými písemnými připomínkami, které byly již do textu zapracovány. V diskusi pak byly projednány ještě některé další připomínky. Představenstvo uložilo dr. Čermákovi zapracovat připomínky z diskuse do navrhovaného textu a konečný text předložit na příští schůzi představenstva ČAK.

Řád smírčího řízení. Návrh předložil zpracovatel dr. S. Balík. Po obsáhlé diskusi bylo přijato doporučení, aby byl upraven ve dvou alternativách – jako řízení obligatorní mezi dvěma advokáty, kdy předmětem sporu jsou otázky související

s výkonem advokacie, a jako řízení fakultativní v ostatních věcech. Po provedených úpravách bude návrh projednán na příští schůzi představenstva.

Další body programu:

Poplatek za advokátní zkoušku a náhrada za ztrátu času členům zkušebních senátů. Návrh přednesl a zdůvodnil JUDr. Klouza. Představenstvo se usneslo

1) určit poplatek za advokátní zkoušku ve výši 1000 Kč a

2) určit náhradu za ztrátu času pro zkušební komisaře ve výši 500 Kč za zkoušenou osobu, pokud jde o ústní část zkoušky a 500 Kč za písemnou část. Současně bylo zrušeno ustanovení § 12 odst. 3 stavovského předpisu ČAK č. 1.

Pojištění advokátů. JUDr. Klouza podal informaci o jednání s pojišťovnou Kooperativa, která je ochotna zvýšit částku pojištění na 2 mil. Kč a pokud by v kalendářním roce byla tato částka vyčerpána, bylo by možno sjednat připojištění. Jednáno bylo i o pojištění společných kanceláří a v.o.s. V individuálních případech lze sjednat pojištění advokáta po seznámení s povahou věci. Pojištění majetku bude předmětem individuální pojistky, rovněž tak pojištění osob. Představenstvo vzalo informaci na vědomí.

Kandidátka členů představenstva na I. sněm ČAK. Dr. Smejkal tlumočil závěr z porady členů bývalého představenstva KKP. Porada doporučuje nenavrhovat kandidáty, kteří již po dvě funkční období působili v bývalém představenstvu ČAK a KKP. Pro případ, že nebude tento návrh přijat, porada doporučuje sestavit volnější kandidátku z více osob. Dr. Smejkal sdělil jména kandidátů, kteří jsou navrhováni z býv. KKP: Dr. Karas, Dr. Račok, Dr. Krčmová, Dr. Juráková, Dr. Jaška, Dr. Smejkal. Po diskusi usneseno odložit projednání kandidátky na příští schůzi.

Dále byly projednány zejména tyto další otázky:

Předseda ČAK byl pověřen, aby určil členy komise pro ustanovení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii a pro poskytování úlev z příspěvků advokátů na činnost ČAK a na sociální fond.

Dr. Tichý osvětlil záměry základního schématu některých otázek integrace zahraničních advokátů v ČAK. V této souvislosti uvedl, že předpokládaný termín první uznávací zkoušky je začátek března 1997.

Představenstvo dále projednalo některé věci osobní (zejména vzalo na vědomí oznámení dvou advokátů, že proti nim bylo zahájeno trestní stíhání a projednalo s negativním závěrem návrhy na pozastavení výkonu advokacie dvou advokátů).

Dr. Jodas informoval o nesplnění podmínky pro zápis do seznamu advokátů ČAK – komerčních právníků SR již zapsaných v býv. KKP, kteří nemají sídlo na území ČR. Jde o porušení stavovské povinnosti dle § 13 odst. 2 zák. o advokacii. Představenstvo ČAK pověřilo dr. Zachariášovou provedením smířičího jednání.

ní s komerčními právníky SR, jichž se tato otázka týká, případně dalšího řízení v kontrolní radě.

Představenstvo konečně rozhodlo, že bude vydáno další zvláštní číslo Bulletinu advokacie s materiály pro I. sněm advokátů, které bude rozesláno advokátům včas před termínem konference.

Pro časovou tíseň byly na příští schůzi představenstva přeloženy tyto body programu:

- Zpráva o dosavadní praxi činnosti oddělení matriky ČAK,
- Informativní zpráva o odborné výchově advokátních koncipientů a o advokátních zkouškách,
- Předpokládané čerpání finančních prostředků ČAK v II. pololetí r. 1996.

Dr. Václav Mandák

2) Stavovský předpis č. 3 o uznávání jiné právní praxe jako právní praxe advokátního koncipienta v některých případech

Představenstvo České advokátní komory se usneslo podle § 44 odst. 4 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, takto:

Čl. 1

V souvislosti s rozhodováním podle § 6 odst. 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon“) uzná představenstvo bez dalšího posuzování za právní praxi advokátního koncipienta (§ 6 odst. 2. zákona)

- a) jinou právní praxi, kterou do 30. června 1996 započítala Česká advokátní komora podle § 4 odst. 1 zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii, do doby praxe advokátního koncipienta v souvislosti se žádostí o připuštění k advokátní zkoušce (§ 5 odst. 1 tohoto zákona);
- b) právní praxi, kterou do 30. června 1996 uznala Komora komerčních právníků České republiky jako právní praxi podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované, v souvislosti se žádostí o připuštění k profesní zkoušce komerčního právníka (§ 7 odst. 1 tohoto zákona);

- c) jinou praxi obdobnou praxi právní, kterou do 30. června 1996 započítala Komora komerčních právníků České republiky podle § 6 odst. 1 zákona č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované, do doby právní praxe v souvislosti se žádostí o připuštění k profesní zkoušce komerčního právníka (§ 7 odst. 1 tohoto zákona).

Čl. 2

Představenstvo nepostupuje podle čl. 1 v případě, že ten, kdo žádá o uznání jiné praxe podle § 6 odst. 2 zákona,

- a) byl kdykoliv před 1. červencem 1996 zapsán v seznamu advokátů nebo v seznamu komerčních právníků;
- b) nesložil do 30. června 1996 advokátní zkoušku nebo profesní zkoušku komerčního právníka;
- c) tak činí poté, co pozbylo podle § 7 odst. 2 zákona účinnosti dřívější rozhodnutí představenstva o uznání jeho jiné právní praxe za právní praxi advokátního koncipienta přijaté podle čl. 1.

Čl. 3

Předseda Komory dá bez odkladu tento stavovský předpis na vědomí advokátům.

V Českých Budějovicích dne 27. září 1996

předseda
České advokátní komory

1) Z kárné praxe ČAK

Je porušením povinnosti advokáta, nedostaví-li se, ač řádně obeslán, k ústnímu jednání u soudu v právní záležitosti svého klienta a nereaguje-li na žádosti klienta o komunikaci.

Kárný senát kárné komise ČAK ve věci K 9/96 rozhodl takto:

JUDr. N. N., advokát v P., je vinen, že

1) v záležitosti své klientky H. V. v řízení o ochranu osobnosti se bez omluvy nedostavil k ústnímu jednání Městského soudu v Praze dne 10. 1. 1995, ačkoliv byl řádně obeslán a šlo o jednání, k němuž byla předvolána i řada důležitých svědků, dále pak v jiné věci téže klientky neposkytl jí písemné vyhotovení rozsudku, nesdělil jí, zda bylo podáno proti němu odvolání a vytrvale nereaguje na žádosti své klientky o komunikaci,

tedy porušil ustanovení § 14 zák. č. 128/1990 Sb., o advokacii a § 6 organizačního řádu ČAK;

2) ač byl stížnostním oddělením ČAK opakovaně žádán o předložení klientského spisu v souvislosti s vyřizováním na něho podané stížnosti, tento spis nepředložil,

tedy porušil ustanovení § 26 odst. 2 organizačního řádu ČAK.

Tím se dopustil kárného provinění, za něž se mu podle § 25 odst. 1 b, zák. č. 128/1990 Sb., o advokacii ukládá jako kárné opatření pokuta ve výši 7 000 Kč.

Z odůvodnění:

Kárnou žalobou ze dne 12. 2. 1996 byl advokát JUDr. N. N. vinen z toho, že ačkoliv převzal zastoupení klientky H. V. ve věci řízení o ochranu osobnosti, bez omluvy se nedostavil dne 10. 1. 1995 k ústnímu jednání u soudu, k němuž byla předvolána i řada důležitých svědků. Dále pak kárná žaloba vytýká, že v pracovním sporu téže klientky neposkytl jí písemné vyhotovení rozsudku, nesdělil jí, zda bylo podáno odvolání a dlouhou dobu vůbec nereagoval na žádosti své klientky o komunikaci. Konečně pak kárná žaloba vytýkala kárně obviněnému, že

v rámci vyřizování na něho podané stížnosti, kdy byl vyzván k předložení klientského spisu, tento nepředložil.

K jednání kárného senátu se kárně obviněný, ač řádně obeslán, bez omluvy nedostavil a ke kárné žalobě ani k podané stížnosti se nevyjádřil. Jednání před kárným senátem bylo proto provedeno v jeho nepřítomnosti ve smyslu ustanovení 21 odst. 1 kárného řádu.

Kárný senát provedl důkaz obsahem spisu stížnostního oddělení, doloženého příslušnými doklady, stížností H. V. doplněnou přípisem Odborového svazu státních orgánů a organizací, sdělením předsedkyně senátu Městského soudu JUDr. V. R., jakož i korespondencí vedenou Odborovým svazem státních orgánů a organizací s ČAK a s kárně obviněným, a dospěl k závěru, že kárná žaloba je podána právem.

Z provedených důkazů vyplynulo, že kárně obviněný skutečně porušil své povinnosti stěžovatelkou vytykané, když dne 10. 1. 1995, ač řádně obeslán, se jako právní zástupce své klientky bez omluvy nedostavil k soudnímu jednání, na něž v řízení o ochraně osobnosti byl prováděn výslech řady důležitých svědků. V další věci téže klientky neposkytl jí písemné vyhotovení rozsudku z pracovního sporu, nesdělil, zda bylo podáno odvolání, ačkoliv se na jeho podání s klientkou dle jejího tvrzení, dohodl, nijak nereagoval na žádosti klientky o komunikaci a nereagoval ani na žádost o předložení dokladů jinému právnímu zástupci. Konečně pak na žádost stížnostního oddělení ČAK nepředložil klientský spis.

Své možnosti zdůvodnit Kárnému senátu své počínání pak kárně obviněný vůbec nevyužil.

Je nepochybné, že jednáním uvedeným ve výrokové části rozhodnutí kárně obviněný porušil své povinnosti uložené mu jednak zákonem o advokacii a jednak organizačním řádem ČAK.

Při úvaze o kárném opatření vzal kárný senát v úvahu, že jde o poměrně závažné porušení povinností advokáta, zejména když se nedostavil k důležitému jednání soudu ve věci své klientky a nepředložením klientského spisu pak znevažoval kontrolní činnost orgánů advokacie. Jeho jednání tedy poškozuje jak zájmy klienta samého, tak i zájmy celé advokacie. Kárný senát považuje za přiměřené kárné opatření pokutu ve výši 7 000 Kč, i s ohledem na to, že již byl jednou kárně obviněný pro jiné kárné provinění pravomocně postižen písemným napomenutím.

Připravil JUDr. Vladimír Horný,
předseda Kárné komise

2) Z kárné praxe Pařížské advokátní komory

Pařížská advokátní komora publikuje svá disciplinární rozhodnutí ve sbírkách nazvaných *Recueil thématique de Décision Disciplinaires du Conseil de l'Ordre*. Každý případ je uveden pod nadpisem *Base de Données Déontologique*, což do-
svědčuje význam deontologie v dnešní době. Rozhodnutí jsou nazývána *Arrêtés disciplinaires et sentences arbitrales*. S vybranými rozhodnutími vás budeme postupně seznamovat.

Advokát, který dosáhne rozvodu svého manželství na základě podvodného tvrzení proti své vážně nemocné manželce a který zcela neguje výchovu a výživu svého syna, prokazuje zvláště neodpustitelné porušení cti, důstojnosti a humanity.

V daném případě byl kárně obviněn advokát proto, že byl zatím nepravomocně odsouzen k podmíněnému trestu v délce 18 měsíců a k zaplacení pokuty 20 000 fr pro podvod a pokus podvodu.

Advokát rovněž připravil „podvodný scénář“, jak se doslova v rozhodnutí praví, aby dosáhl rozvodu svého manželství, přičemž manželka byla velmi těžce nemocná a advokát neprojevil nejmenší lítost a soucit s ní. Z předložených dokladů vyplývá, že advokát se vůbec nezajímal o výchovu a výživu svého syna.

Jak vážné trestní odsouzení, tak i chování advokáta vůči bývalé manželce a synovi dokazují, že jeho chování je bezectné a neodpustitelné. Advokát postrádá důstojnosti, cti a lidskosti, což jsou vlastnosti, které má mít advokát, vezmeme-li v úvahu jeho přísahu při vstupu do advokacie.

Z těchto důvodů bylo nutno advokáta vyškrtnout ze seznamu advokátů a zakázat mu s okamžitou účinností výkon advokacie podle příslušných zákonných ustanovení.

Navic bylo zjištěno, že tentýž advokát byl členem určitých obchodních společností bývalých právních poradců (*Conseils juridiques*), kteří mezitím splynuli s advokátní komorou, aniž by k tomu měl předchozí svolení advokátní komory. I tento jeho čin je profesionálním přestupkem, který odůvodňuje výše uvedený trest.

Protože však odsouzení soudem pro podvody není pravomocné pro podání odvolání, na advokáta nutno hledět zatím jako na neodsouzeného a s trestem disciplinární komise nutno vyčkat do skončení trestního řízení.

Disciplinární řízení bude publikováno v kancelářích advokátní komory, bude zasláno generálnímu prokurátorovi.

Advokát, který vypoví zastoupení svému klientovi devět dní před jednáním u soudu a neumožní mu tak, aby si zajistil včas zastoupení, porušil povinnost péle, vážnosti a opatrnosti.

V posuzovaném případě advokát vypověděl klientce mandát, který mu dala, devět dnů před soudním projednáním věci, a tak jí znemožnil v důsledku krátké doby, aby si zajistila jiné zastoupení a tím ochranu svých zájmů.

Advokát pak odmítal podat vysvětlení zástupci předsedy advokátní komory. Svým jednáním nesplnil svoji povinnost péle, vážnosti a opatrnosti, kterou povolání advokáta vyžaduje.

Z těchto důvodů mu byl vysloven trest napomenutí. Jako v prvním případě trest bude v písemném vyhotovení doručen také generálnímu prokurátorovi.

Připravil JUDr. Václav Král

Nabízíme inzerci v Bulletinu advokacie

Bulletin advokacie vychází v počtu 7200 výtisků.

Časopis je zaslán všem advokátům, advokátním koncipientům a komerčním právníkům v ČR. Dále je rozeslán na řadu míst v ČR i v zahraničí (justiční orgány, ústřední orgány, knihovny, vybrané osobnosti).

Výhodou pro inzerynty je skutečnost, že okruh potenciálních zákazníků je relativně velmi vysoký, protože odběrateli časopisu jsou výhradně osoby, které mohou použít inzerované služby.

Cena celostránkového inzerátu je 1996 5500,- Kč + 22% DPH; cena inzerátu v menším rozsahu tvoří poměrnou část ceny inzerátu celostránkového.

Při opakování poskytujeme slevu.

Inzerci uchazečů o místo advokátního koncipienta otiskujeme bezplatně, slevu poskytujeme na ostatní inzerát „Hledám místo“ (kromě inzerátů advokátů).

V objednávce uveďte:

– u organizací: název, adresa, bankovní spojení, kód banky, číslo účtu, DIČ, IČO, telefon, fax;

– u fyzických osob ještě rodné číslo.

Údaje jsou potřebné pro vystavení faktury.

Návrh zákona o patentových zástupcích – opět útok na profesní samosprávu

Již od roku 1994 se vedou diskuse o postavení profesní samosprávy v ČR a v rámci debat o vyšších samosprávných celcích o postavení samosprávy vůbec. Přičemž nerealizací vyšší územní samosprávy zakotvené v Ústavě ČR byl dán špatný signál vlády vůči samosprávným profesním komorám, které se nemohou vůbec opřít o ústavní zakotvení a jsou realizovány jen na základě obyčejných zákonů. První Klausova konzervativní vláda dala pokyn¹⁾ příslušným resortům vypracovat změny zákonů směřující k likvidaci profesní samosprávy založené na existenci stavovských komor s povinným členstvím pro všechny příslušníky vykonávající dané povolání, které vznikly většinou za liberálních vlád v období 1990–91 na republikové (advokáti, lékaři) i federální úrovni (patentoví zástupci). Zmíněný likvidační vládní přístup ke komorám vyplýval i z toho, že některé komory (lékařská, stomatologická) se staly aktivními oponenty vládní politiky ve svých oborech.

Přijetím nového zákona o advokacii²⁾ bylo sice zažehnáno „dobrodiní“ vládní státní správy pro tuto činnost, ale důkazem, že vláda se svých aspirací na větší ovlivňování života občanů při jejich ekonomické činnosti nevzdala, je nově Parlamentu ČR předložený vládní návrh³⁾ na změnu zákona o patentových zástupcích.⁴⁾ Zmíněný vládní návrh zákona je prvním ze série zákonů dlouho na úrovni vlády diskutovaných, které mají omezit počet povolání, jejichž správa je zajišťována formou procesní samosprávy v příslušných komorách s povinným členstvím a změnit ji na státní správu vykonávanou státními orgány (např. živnostenské úřady). Z tohoto hlediska je nutno nahlížet na uvedený návrh jako zásadní a precedenční ve vztahu k dalším samosprávným povoláním (lékaři, veterináři, advokáti, stomatologové, lékárníci, daňoví poradci). Nutno zdůraznit, že kromě snah vlády není jiný společenský tlak na likvidaci profesní samosprávy a již vůbec ne ze strany příslušníků příslušných profesí, pokud nepočítáme politicky zabarvené útoky vládních exponentů a zároveň lékařů Petra Čermáka a Ludka Rubáše vůči lékařské komoře.

V návrhu je nově zakotvena správa povolání patentových zástupců, když je samospráva vykonávaná Komorou patentových zástupců nahrazena státní správou vykonávanou Úřadem průmyslového vlastnictví. Bez ohledu na teoretický spor o vhodnosti profesní samosprávy či státní správy je zcela nevhodné pověřit

touto státní správou Úřad průmyslového vlastnictví. Patentoví zástupci ve své činnosti zastupují klienta, jehož zájem může být v konfliktu se stanoviskem Úřadu a tento konflikt může být řešen až např. správním žalobou proti Úřadu u vrchního soudu. Úřad tedy není vůči patentovým zástupcům žádným nestranným orgánem, ale jednou stranou sporu. Patentový zástupce musí hájit zájmy klienta a nebrat ohled na to, zda se jeho činnost Úřadu líbí či ne. Tuto svobodu ztrácí, pokud Úřad vede vrcholnou „personální agendu“ pro patentové zástupce. Pověření státní správy v oblasti patentových zástupců pro Úřad průmyslového vlastnictví je mnohem horší varianta, než kdyby šlo např. o koncesovanou živnost zajišťovanou živnostenskými úřady. Jde o analogickou situaci jako kdyby o zapsání a vyškrtnutí ze seznamu advokátů rozhodovalo státní zastupitelství anebo Úřad vyšetřování Policie ČR. V souvislosti s tím je nově upravována odborná zkouška, kterou organizuje Úřad, přičemž je vypuštěna dosud povinná spolupráce s Komorou, která měla též dosud právo na obsazení 2 míst z 5členné zkušební komise (předsedu a ostatní 2 členy jmenoval volně Úřad, 2 členy jmenoval Úřad na návrh Komory – dosavadní znění § 5 zákona).

Návrh mění Komoru patentových zástupců na dobrovolnou stavovskou organizaci, kde mají právo patentoví zástupci na členství, nikoliv však již povinné členství. Ruší disciplinární pravomoc Komory nad patentovými zástupci, kteří mohli být sankcionováni za porušení svých zákonných povinností od pokuty až po vyškrtnutí ze seznamu patentových zástupců. Nově sice bude moci podle § 9 Úřad rovněž vyškrtnout ze seznamu za zvlášť závažné porušení zákona, ale vládní návrh nijak nestanoví, kdo má provést řízení a autoritativně porušení zákona konstatovat (s výjimkou soudního zákazu činnosti v trestním řízení dle trestního zákona).

V § 3 odst. 2 písm. d) je nově zakotvena možnost, že patentovým zástupcem by se stal nejen vysokoškolák, ale nově bude stačit středoškolské vzdělání doplněné kurzem Institutu průmyslověprávní výchovy. Snížení kvalifikačních předpokladů z povinného vysokoškolského vzdělání na středoškolské snižuje jinak obecně zvyšované požadavky na růst vzdělanosti v jiných profesích. V § 7–10 návrhu je upraven zápis do rejstříku patentových zástupců, který má povahu veřejného seznamu (presumpce správnosti údajů vedených v tomto rejstříku). Výslovné charakterizování rejstříku patentových zástupců jako veřejného seznamu je jistě vhodné, ale částečně jej nahrazovala dosavadní povinnost Úřadu zveřejňovat ve svém Věstníku seznam patentových zástupců (§ 7 odst. 2 zákona). V „postátňovacím“ duchu vládního návrhu přechází vedení rejstříku z Komory na Úřad. Na změnu vedení rejstříku reaguje i zrušení § 20, čímž je rušena povinnost patentových zástupců oznamovat Komoře změnu svého sídla. Návrh zachovává práva soudního přezkumu ve věci zápisu do rejstříku patentních zástupců. Ruší se stanovení odměn zástupců formou vyhlášky Úřadu⁵⁾ a nově

zde tedy platí smluvní ceny podle zákona o cenách č. 526/1990 Sb. Nelze říct, že by dosud byla cena státem stanovena, jelikož odměna dle vyhlášky platila jen pokud se klient nedohodl s patentovým zástupcem jinak. Vyhláška sama nabízela pro tuto dohodu poměrně široké mantinely (odměna hodinová, paušální, podílová, tarifní).

Tvrzení obsažené v obecné části důvodové zprávy, že předkládaný návrh neovlivní čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu a nepředpokládá nárůst administrativy, neodpovídá skutečnosti. Na Úřad průmyslového vlastnictví jako ústřední orgán státní správy financovaný ze státního rozpočtu přejde celá personální agenda týkající se vzniku a zániku práva působit jako patentový zástupce, přičemž dosud tuto agendu vykonává Komora, která je financována mimo státní rozpočet z členských příspěvků.

Vládní návrh se zabývá pouze změnou zákona o patentových zástupcích ve smyslu zrušení profesní samosprávy tohoto povolání a podřizuje ho státní správě vykonávané Úřadem průmyslového vlastnictví, což je zvláště nevhodné z důvodu permanentního střetávání zájmu klienta patentového zástupce. Jinak se vlastní obsah činnosti patentových zástupců nemění. Důležité pro advokáty je, že novela nadále výslovně zachovává možnost, aby činnost upravenou zákonem o patentových zástupcích vykonávali advokáti podle zákona o advokacii. Pozornost si návrh zaslouží právě pro svůj cíl – útok na profesní komory. Proto by neměl zůstat bez povšimnutí ostatních profesních komor, i když vláda zvolila jako první komoru nepřilíš ve veřejnosti známou, když se zřejmě správně obávala většího rozruchu při útoku na jinou tradiční komoru (lékaři, advokáti). Celý návrh buď může být prvním úspěchem vládního postátňování profesní samosprávy anebo posledním hřebíčkem do rakve konzervativního etatismu, což je s ohledem na slabé pozice vlády v Poslanecké sněmovně pravděpodobné.

Poznámky

- ¹⁾ Usnesení vlády č. 333 z 15. 6. 1994 o profesní samosprávě
- ²⁾ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- ³⁾ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, 2 volební období 1996, tisk č. 27. Předmětný návrh byl již předložen ke konci 1. volebního období, ale Poslanecká sněmovna jej nestačila projednat a podle § 121 odst. 1 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny č. 90/1995 Sb. se neprojednané návrhy, pokud je opět navrhovatel předloží, projednávají znovu
- ⁴⁾ Zákon č. 237/1991 Sb., o patentových zástupcích ve znění zákona č. 14/1993 Sb.
- ⁵⁾ § 39 zákona o patentových zástupcích, vyhláška č. 350/1991 Sb., o odměnách patentových zástupců

Mgr. Zdeněk Koudelka, Dr.
advokát, Brno

Vazba není trest

Čas od času se dozvídáme z novin o nesouhlasu čtenářů nebo komentátorů s postupem toho či onoho soudu ve vazebních věcech. Zřídka jde o případ, kdy se někdo pozastaví nad nedůvodnou vazbou nebo nad její nedůvodnou délkou (výjimkou v poslední době je např. problematický případ již téměř dva roky trvající vazby MUDr. R. Güna Uzunoglu, jehož causa je interpelována i v parlamentu). Mnohem častěji jde o údiv nad tím, že ten či onen důvodně podezřelý občan do vazby vzat nebyl nebo byl z vazby propuštěn. Naposledy v současné letní okurkové sezóně takový mediální rozruch způsobil případ projednávaný plzeňským soudem, kdy na svobodu byl propuštěn mladík, který se doznal k vraždě matky. Přední novinový komentátor v této souvislosti píše, že nelze bezmocně přihlížet, jak soudcovská nezávislost utržená z řetězů dává takto základní lidské instinkty spravedlnosti. Opakovaně se dovídáme i o povzdechu policie, která si stěžuje, že soud nevezme do vazby např. sériového pachatele, který pak páchá další trestnou činnost.

Ano, jsou takové případy. Dějiny kriminality zaznamenaly i tragické causy, kdy se sexuální deviant po propuštění nikoliv z vazby, ale z výkonu trestu dopustil další sexuální vraždy. Zde ovšem selhala medicína, která nerozeznala, že pobyt takového jedince na svobodě je i nadále nebezpečný, takže měl být podroben ochrannému léčení.

Každá paušalizace však nese s sebou nebezpečí nezdravého subjektivismu. Kritici justiční praxe ve vazebních věcech mají i nemají pravdu. Je třeba přisvědčit tomu, že problematická jsou jak některá rozhodnutí, jimiž důvodně podezřelý obviněný je z vazby propuštěn nebo není vůbec vzat do vazby, tak naopak i rozhodnutí, podle nichž je vazba uvalena. Mimochodem: ČR patří v Evropě k zemím s nejdéle trvající vazbou. V našich, delší dobu již po střechu naplněných věznicích jsou i obvinění, jejichž vazba by při přísném výkladu zákona ne vždy obstála.

Pravdu nemají ti, z jejichž názoru je patrné stanovisko, dosti rozšířené, že vazba má plnit mimo jiné též funkci jakési okamžité sankce nebo odplaty společnosti. Přes některé vnější shody je třeba mezi vazbou a trestem odnětí svobody vést ostrý předěl daný jejich zcela rozdílným účelem. Především je třeba si uvědomit, že u vazby jde vždy jen o opatření procesní povahy, které nikterak neprejudikuje vinu, ale má pouze zajistit osobu obviněného před riziky, jež by zde byla z hlediska účelu teprve probíhajícího trestního řízení, kdyby obviněný zůstal na svobodě. Nejde tedy o trest; ten může uložit soud teprve po tom, co trestní řízení skončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem.

Podle u nás platných předpisů smí být obviněný vzat do vazby jen tehdy, jsou-li tu konkrétní skutečnosti, které odůvodňují obavu, že se před trestním stíháním nebo trestem bude vyhýbat tím, že uprchne nebo se bude skrývat, že bude působit na objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání nebo konečně, že bude v trestné činnosti pokračovat. Žádný z uvedených tří vazebních důvodů nemá v sobě prvek sankční ani odplatný. S trestem odnětí svobody má vazba společné pouze to, že je spojena s dočasnými závažnými omezeními v osobní svobodě (právě pro tuto výraznou doléhavost je v případě odstoupení doba strávená ve vazbě započítávána do trestu). Naproti tomu trest odnětí svobody je cílelou sankcí za spáchaný delikt. Zahrnuje v sobě i morální odsudek společnosti. Na rozdíl od vazby musí mít vždy předem přesně stanovenou délku.

Protože vazba je závažným zásahem do osobní svobody člověka, o jehož vině dosud nebylo pravomocně rozhodnuto, směřuje moderní zákonodárství již od minulého století k jejímu omezování jen na případy zcela nezbytné. Všechny současné trestněprocesní systémy znají proto mírnější prostředky, jež mohou vazbu nahradit. U nás jsou to jednak osobní garance (záruka důvěryhodné osoby nebo zájmového sdružení občanů), jednak garance majetkové (peněžitá záruka) nebo konečně písemný slib obviněného, že povede řádný život. Vazbu však nelze žádným prostředkem nahradit tehdy, jestliže jejím důvodem je obava, že obviněný bude mařit objasňování skutečností, které jsou závažné pro trestné stíhání.

Již od r. 1956 připouští náš trestní proces pouze tzv. fakultativní vazbu, nezná tedy případy, kdy obviněný bez ohledu na konkrétní okolnosti případu a na svoji osobu do vazby být vzat musí (tzv. obligatorní vazba). V praxi to znamená, že i při stíhání pro nejzávažnější delikty může být vazba uvalena jen tehdy, pokud jsou zjištěny konkrétní okolnosti, opodstatňující některou z obav, jež trestní řád jako důvod vazby uznává. Velkou roli zde tedy hraje uvážení soudu, protože zákon mu situaci neusnadňuje ani v těch nejzávažnějších případech. Ano, i tehdy, je-li někdo stíhán např. pro vraždu, nepřikazuje náš zákon jeho vzetí do vazby. Nechci komentovat zmíněný plzeňský případ. Chci jen poukázat na to, že se mohou v praxi skutečně vyskytovat případy, kdy i důvodné podezření z vraždy nemusí vzetí do vazby opodstatňovat. Tak konkrétně šlo o případ ženy, která zavraždila manžela. Šlo o dlouhodobě se vyvíjející rodinnou tragédii, v níž muž byl notorickým alkoholikem, ženu soustavně psychicky i fyzicky týral, mlátil bezdůvodně i dvě vlastní malé děti a neplatil výživné. K útoku došlo za situace, kdy opět přišel domů opilý a ženu fyzicky napadal. Ta jej ve stavu silného rozrušení, odůvodňující závěr o zmenšené přičetnosti smrtelně pobodala nožem a po činu se sama přihlásila policii.

Zde nehrozil žádný ze zákonem uznávaných důvodů vazby. Nebylo zde nebezpečí pokračování v trestné činnosti ani v maření jejího objasnění a nelze uvažovat ani o obavě před útekem pachatelky před hrozícím trestem, který bude ne-

pochybně relativně nízký s použitím zmírňovacího soudcovského práva pod dolní hranicí trestní sazby.

Stejně tak by asi veřejnost nepřekvapilo, kdyby nebyl vzat do vazby lékař, který na žádost podal smrtící prostředek krutými bolestmi sužovanému, nevléčitelně nemocnému pacientovi v konečné fázi života – i když i zde se podle platného práva jedná o vraždu, byť z útrpnosti (eutanazie).

Zvláštnost a obtížnost rozhodování o vazbě spojená s velkou odpovědností je dána povahou věci. Zatímco jde-li o vinu a o trest, rozhoduje soud vždy o tom, co se v minulosti stalo – jde tedy o rekonstrukci minulé události na základě provedených důkazů. Při vazbě se rozhoduje o tom, co by se teprve v budoucnosti mohlo stát, tj. o reálnosti nebezpečí, které opodstatňuje závěr o existenci některé ze tří zmíněných vazebních důvodů. Jde tedy vlastně o prognózu budoucího chování obviněného. Je nasnadě, že při tomto rozhodování může dojít i k pochybení. Je však nespravedlivé vůči justici, jestliže se ojedinělé případy chybného rozhodnutí paušalizují a je-li pak uváděna v pochybnost i celá činnost soudů, nebo dokonce jejich nezávislost.

JUDr. Václav Mandák

Otištěno ve Svobodném Slově dne 4. 9. 1996

JUDr. Milan Kindl

Ústav státu a práva AV ČR, PF ZU Plzeň

Praktická otázka, co je rybářské právo

Otázka, co to je vůbec rybářské právo, neboli otázka po povaze tohoto práva se na první pohled zdá akademickou, určenou pro učené disputace teoretiků a pedagogické demonstrace, nad kterými praktický advokát povětšinou mávnou rukou jako nad věcmi praxi nejen vzdálenými, ale i bytostně cizími. Jak uvidíme, není tomu docela tak a mávnutí rukou není tak docela na místě. Naopak, otázka, co je rybářské právo je, jak uvidíme dále, otázkou nečekaně praktickou, bez jejíhož vyřešení budou v temnotách bloudit nejen rybáři a vlastníci pozemků, pokrytých tekoucími vodami, ale občas i jejich právní zástupci.

Ostatně je potřeba upřesnit, že vlastně nejde o to, co to je rybářské právo, jako spíše o to, čím není a jaké právo to tedy vůbec je.

Začít je třeba z konce neponěkud vzdáleného: totiž co může být předmětem vlastnictví. Bývá zvykem, ostatně podle mého názoru docela dobrým, opírat se při řešení současných problémů o právní předpisy, judikaturu a literaturu podstatně dřívější¹⁾, zatímco literatury a judikatury nedávné používáme spíše k argumentaci o jakýchsi minimálních mezích nynějšího výkladu (jestliže například i judikatura socialistického státu, vlastnictví soukromých osob příliš nepřející, uznávala určité majetkové právo, nelze ho tím spíše dnes neuznat). Tak tedy obecný zákoník občanský²⁾, dále bude uváděno již jen „o. z. o.“, například stanovil, že předmětem vlastnictví mohou být jen věci (podle § 353 o. z. o. „vše, co někomu náleží ...všechny jeho... věci slují jeho vlastnictví“), což platí a s čímž lze souhlasit i dnes. Problém je ovšem v tom, že o. z. o. chápal věci úplně jinak nežli je chápeme my dnes, takže nám mnoho nepomůže. Přesněji řečeno, pomůže nám, ale poněkud, nebo spíše docela, jinak.

Podle § 292 o. z. o. totiž hmotnými věcmi byly jen ty, které je možné vnímat smysly, jinak šlo o věci nehmotné, mezi které však patřila (podle výslovné dikce citovaného ustanovení) také všechna práva. Proto podle o. z. o. bylo možno vlastnit dědické právo nebo právo nájemní, autorské a kterékoli jiné, pravděpodobně i práva procesní (právo podat odvolání). Věcí byla i advokátní kancelář (nikoli jen ve smyslu místnost). Judikatura dospěla k závěru, že i živnostenská oprávnění jsou movitými věcmi (rozhodnutí zveřejněné ve Vážného sbírce,

č. 4539) – což ovšem jsou i dnes, pokud jimi myslíme listiny živnostenské oprávnění osvědčující. Živnostenský list i koncesní listina jsou sice jakožto listy papíru opravdu movitými věcmi, jenže tehdy bylo míněno, že „práva počítají se k movitým věcem“ (srov. 298 o. z. o.). Podstatou tohoto historického exkursu není ale autorova snaha dokázat čtenáři, že umí listovat v o. z. o.³⁾ Podstatné totiž je, že právě vyložené pojetí se v právní praxi ukázalo jako dokonale a naprosto neudržitelné.

Především ze samotné logiky v praxi neobstálo to, že by ve vlastnictví vůbec mohly být činnosti (ač to přitom výslovně stanovil třeba § 1459 o. z. o.). Vedle toho v praxi nakonec neobstálo ani to, že by předmětem vlastnictví mohla být práva. Tak bylo (a pořád je) nelogické a dokonce nesmyslné, aby se někdo domáhal nároku na náhradu škody nebo třeba nároku z pojistné smlouvy nebo na odměnu za práci (za zprostředkování, za zhotovení díla atd.) vlastnickou žalobou (kterou by se domáhal vydání věci – totiž např. práva na náhradu škody či na plnění z pojistné smlouvy, proti tomu, kdo mu ji neoprávněně zadržuje). Nezdá se (a ani tehdy se nezdálo) být logické a přijatelné, aby se vlastnickou žalobou někdo jako nájemce domáhal splnění některých povinností pronajímatele (např. zajistit opravu pronajaté věci), nemluvě už ani třeba o tom, že by se někdo vlastnickou žalobou na vydání neoprávněně zadržované věci mohl domáhat ochrany své cti. Stejně tak nesmyslné by bylo posuzovat odnětí živnostenského oprávnění ve správním řízení jako vyvlastnění. Paradoxy by bylo možno hromadit a vymýšlet anebo dokonce jenom citovat dál, domnívám se však, že několik příkladů k důkazu absurdity myšlenky, že lze vlastnit práva, docela stačí. A tak nakonec už ve slavném Komentáři k o. z. o., ze kterého své poznatky o tomto zákoně a jeho aplikaci čerpáme asi nejčastěji, si jeho autoři museli povzdechnout nad tím, že převážilo tvrzení, že předmětem vlastnictví mohou být jen věci hmotné, a že bohužel i soudní praxe takovou interpretaci akceptuje, a kde to nejde, volí raději analogii⁴⁾, než by se držela doslovné dikce zákona (tedy o. z. o.).

Dospěli jsme tedy k tomu, co bylo opravdovým smyslem této historizující vsuvky: totiž že nelze vlastnit práva. Právo to či ono (dědické, autorské, nájemní a podobně) sice vždy nebo alespoň obvykle někomu náleží, není však v jeho vlastnictví. Práva totiž předmětem vlastnictví být opravdu nemohou. Nemusíme k tomu ovšem dospět jen historickým výkladem, i když ten se zde nabízí zvláště nálehavě. Argumentace však samozřejmě může být i jiná, a z hlediska platného práva není zrovna složitá. Podle ustanovení § 100 odst. 2 občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) se totiž promlčují všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického. Právo na vydání bezdůvodného obohacení se například promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozvěděl, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo a kdo se na jeho úkor obohatil (§ 107 odst. 2 téhož zákoníku) a právo na náhradu škody zase za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě

a o tom, kdo za ni odpovídá (srov. § 106 odst. 1 o. z.). Právo odpovídající věcnému břemenu se podle § 109 o. z. promlčí, není-li vykonáváno po dobu deseti let, a tak dál. Jen tak mimochodem svědčí právě citovaná ustanovení i o tom, že nelze vlastnit ani práva věcná, jakým beze sporu je právo odpovídající věcnému břemenu i právo zástavní, jež se obě na rozdíl od vlastnického práva mohou promlčet (srov. vedle již citovaného § 109 o. z. i rovněž již citovaný § 100 odst. 2 téhož o promlčení zástavního práva).

Hlavně však svědčí o tom, že práva nelze vlastnit vůbec (jinak by se právo na náhradu škody promlčelo, ale poškozený by se domáhal téhož z titulu vlastnictví svého práva na náhradu škody s tím, že toto vlastnictví se nepromlčuje, čímž by vznikl naprosto nesmyslný a neřešitelný bludný kruh od ničeho k ničemu), což je to jediné podstatné.⁵⁾

Pokud bychom se tedy chtěli vrátit k předmětu našich úvah, jímž je povaha rybářského práva, a přitom opět chtěli zabrousit do historie, můžeme konstatovat, že tedy například Randa pokládal právo rybářské a právo myslivosti vedle práva autorského, vzorkového a patentového za zvláštní druh práv majetkových rozdílných od práv věcných, obligačních i dědických a nazýval je individuální immateriální právo⁶⁾. Konstatoval přitom na základě vývoje shora naznačeného to, co platí i dnes, totiž, že „předmětem vlastnictví mohou být toliko věci hmotné – nikoli práva“ (jako v pozn. 5, str. 22) a vyslovíme-li, že je někdo majitelem práva nebo pohledávky, nehovoříme o vlastnictví, ale o tom, že mu prostě „právo nebo pohledávka náleží“ (tamtéž).

Právo rybářské je tedy prostě nějakým právem, které není totožné s právem vlastnickým, a které, jakožto právo, nemůže být samo předmětem vlastnictví. Už jen na okraj, že v našem právu práva jsou různá od věcí a věcmi tedy nejsou, plyne z dikce ustanovení § 118 odst. 1 občanského zákoníku, který je výslovně rozlišuje.

Rybářské právo je podle § 6 odst. 1 zákona č. 102/1963 Sb., o rybářství, oprávnění a povinnost (plánovitě) chovat, chránit a lovit ryby a jiné vodní živočichy v tekoucích vodách (definuje je druhý odstavce citovaného ustanovení) a ulovené ryby a vodní živočichy si přivlastňovat, jakož i oprávnění užívat k tomu v nezbytné míře pobřežních pozemků. Podle § 6 odst. 4 téhož zákona rybářské právo patří státu.

Součástí rybářského práva podle § 6 odst. 1 in fine je také užívání pobřežních pozemků v nezbytné míře. Jde o povinnost vlastníka takových pozemků něco strpět, i když zákon sám jen velmi obecně formuluje obsah takové povinnosti (jde o vstup, nebo i vjezd, lze budovat přístřešky a podobně?). Povinnost něco strpět omezující vlastníka nemovité věci je podle ustanovení § 151n odst. 1 o. z. věcným břemenem, jež zde vzniká ze zákona, což ovšem podle § 151o odst. 1 téhož zákoníku může. Vedle toho mají oprávněné osoby, jimiž jsou uživatelé ry-

bářských revírů a občané oprávněně lovíci ryby a jiné vodní živočichy, podle § 13 odst. 1 zákona č. 102/1963 Sb. právo vstupovat na pobřežní pozemky a podle druhého odstavce citovaného ustanovení na nich mohou umísťovat navíc označení hranic rybářských revírů. Jsou tu tedy vlastně zákonná věcná břemena dvě, jednak břemeno přiměřeného užívání jinou osobou, jednak břemeno vstupu cizí osoby na pozemek a povinnost trpět umístění označení. Obsah obou věcných břemen se může a nemusí krýt, o to zde však nejde a zmiňuji to jen na okraj. Je však na místě připomenout, že i když zmíněná věcná břemena vznikají ze zákona, mohou se ve lhůtě stanovené v § 109 o. z. promlčet.

Podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, publikované pod č. 2/1993 Sb. (dále jen „Listina“), má každý právo vlastnit majetek. Podle druhého odstavce citovaného ustanovení však zákon (tedy běžný zákon) stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob. Zákon tedy může podle Listiny stanovit, který majetek může vlastnit jen někdo. Majetkem se však obvykle rozumí nejen věci, ale i majetková práva. To zastávala od dáвна například soudní judikatura (srov. třeba rozhodnutí publikované pod č. 12/1965 tehdejší Sbírky rozhodnutí a sdělení československých soudů, část trestněprávní) a naplno to konstatovaly i právní předpisy, jakkoli dnes v platném právu takovou obecnou legální definici nenajdeme (nebo aspoň autor ji nenašel). Podle § 64 odst. 1 dnes již zrušeného hospodářského zákoníku majetkem státu byly věci ve vlastnictví státu, majetková práva státu a majetková práva státních organizací. Předpisy dnes platné sice rovněž hovoří o věcech movitých, nemovitých a právech (např. § 26 zákona číslo 586/1992 Sb. v platném znění, upravující odpisy hmotného a nehmotného majetku) jako o majetku, neobsahují však definici podobnou těm shora citovaným. To je ale celkem jedno. Jak výše zmíněno, jde nám totiž právě o případný výhradní majetek státu. A podle § 761 odst. 1 obchodního zákoníku se právo hospodaření s majetkem státu řídí doposud ustanoveními zrušeného hospodářského zákoníku, a to výslovně včetně jeho § 64, obsahujícího zmíněnou definici. Navzdory zrušení hospodářského zákoníku tedy platí, že majetek státu jsou věci ve vlastnictví státu, majetková práva státu a majetková práva státních organizací.

Problém ovšem je v tom, že ve vlastnictví nemohou být ona zmiňovaná majetková práva, ale právě jen věci. To či ono právo, ten či onen subjekt samozřejmě může mít, například, právo dědit nebo právo užívat věc z titulu nájemní smlouvy, ale ačkoli je může mít, nemůže je přesto vlastnit (nelze vlastnit právo dědické, nelze vlastnit nájem bytu ani právo vstupu na cizí pozemek a podobně).

Dospíváme tedy k tomu, že ze všeho majetku mohou být ve vlastnictví jenom věci (nikoli tedy práva, jež sice mohu „mít“, ale nikoli „vlastnit“) – a pak ovšem je nutno vykládat shora citované ustanovení Listiny přece jenom poněkud jinak,

než jak doslovně zní. Z pojmu majetku v ustanovení čl. 11 odst. 2 Listiny nám totiž zbudou jenom věci. To ale potom znamená vlastně to, že podle ustanovení čl. 11 odst. 2 Listiny zákon může stanovit jen to, které věci nezbytné ke stanoveným účelům smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob (ostatně přesně to stanoví i ustanovení § 125 odst. 2 o. z.).

Zákon tedy podle Listiny nemůže stanovit, že stát si výhradně přivlastní jiné než vlastnické právo. Jistě, věc bude muset tak či onak rozseknout až Ústavní soud po tom, co se na něj obrátí buď vlastníci pozemků s tekoucí vodou nebo třeba rybáři. Nicméně se zdá, že ustanovení o tom, že výhradním rybářem je stát (i když toto právo nemůže sám vykonávat a přenechává je určeným, nebo dnes spíše neurčeným⁷⁾ subjektům), v rozporu s Listinou je.

Takže máme-li se vrátit k otázce vyslovené v nadpisu, rybářské právo je právo rozdílné od vlastnictví, a pokud je koncipováno jako výhradní právo státu, je tak koncipováno nejspíše v rozporu s Listinou.

Poznámky:

- ¹⁾ Tak i dnes (Ministerstvem životního prostředí) zpracovávané teze o vlastnictví k vodám, přesněji o nezpůsobilosti alespoň některých vod být předmětem vlastnictví, se odvolávají až na rozhodnutí z Vážného sbírky, č. 11.253 („podzemní voda jest věcí ničí“) nebo lépe ještě 811 a 4146 („tekoucí spodní voda nemůže být vůbec předmětem soukromých práv, dokud není zachycena“).
- ²⁾ Patent č. 946/1811 Sb. z. s.
- ³⁾ Dokonce i o. z. o. byl (podobně jako bohužel mnohé předpisy současné) kupodivu terminologicky v mnohém nedůsledný, když stanovil, že práva (a dokonce činnosti) jsou movitými věcmi (§ 292 a 298) a na druhé straně hovořil o věcech na jedné straně a právech na straně druhé třeba v § 350, 535 nebo 1455 a v § 635 hovořil jednak o věcech, jednak o právech, pracích a činnostech
- ⁴⁾ Rouček, Fr., – Sedláček, J. (edit.): Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému, Linhart, Praha 1935, str. 210
- ⁵⁾ Srov. z velmi nedávné doby Knapp, V.: Dvě nové práce o právech k nehmotným statkům, Právník č. 4/1995, str. 405: „stačilo by si uvědomit, že neexistuje univerzální pojem vlastnictví a že z celého kontextu našeho občanského zákoníku vyplývá, že vlastnictvím se rozumí vlastnictví věci hmotné, tj. res corporalis v právním smyslu...“
- ⁶⁾ Randa, A.: Právo vlastnické v pořádku systematickém, České akademie pro vědy, slovesnost a umění, Praha 1922 (vydání VII.), str. 98, srov. též velmi početnou literaturu zde citovanou a zastávající týž názor.
- ⁷⁾ Subjekt, jemuž má být přenecháno, totiž již neexistuje.

Mgr. Josef Černošák
Advokát, Praha

Konkurzní řízení s mezinárodním prvkem

Cílem tohoto příspěvku je popsat některé právní aspekty situace, kdy je na majetek zahraniční osoby podnikající v České republice prohlášen konkurz. Budeme se přitom zabývat zejména vlivem konkurzu prohlášeného v zahraničí na majetek zahraniční osoby, která má majetek a jiné hodnoty i na území České republiky. Budeme se zabývat také případem, kdy se zahraniční úpadce majetkově účastní na české právnické osobě (zpravidla jde o společníka společnosti s ručením omezeným nebo o akcionáře akciové společnosti). Závěrem se zmíníme i o exteritoriálních účincích konkurzu prohlášeného českým soudcem.

Zásadní otázkou, na kterou musíme odpovědět, je, zda může konkurz prohlášený na majetek zahraniční osoby v zahraničí ovlivnit právní poměry její dceřiné společnosti v České republice, či případně zda se může majetek této dceřiné společnosti nebo majetek zahraniční osoby nacházející se v ČR stát součástí zahraniční konkurzní podstaty vzniklé v důsledku konkurzního řízení v zahraničí. Pro jednoduchost budeme dále hovořit o „zahraničním konkurzu“ a „zahraniční konkurzní podstatě“.

Právní úprava konkurzního řízení ve světě vychází co do rozsahu majetku spadajícího do konkurzní podstaty ze dvou různých zásad, a to ze zásady universality a ze zásady partikulárnosti konkurzu. Je-li podle práva daného státu předmětem konkurzu veškerý dlužníkův majetek v tuzemsku i v zahraničí, jde o řízení univerzální. Spadá-li do konkurzní podstaty jen majetek v tuzemsku, uplatňuje se zásada partikulární. Pokud jde o naše nejbližší sousedy, zásada univerzality se uplatňuje v Německu, zatímco rakouské právo vychází ze zásady partikulární. Prvním předpokladem pro postižení majetku zahraniční osoby umístěného v České republice konkurzem je tedy skutečnost, že zahraniční předpisy umožňují začlenění tohoto majetku do konkurzní podstaty.

Neméně důležité však je, aby zahraničnímu konkurzu přiznávalo odpovídající účinky i právo tuzemské, v tomto případě tedy právo české. Při postižení majetku v ČR konkurzem prohlášeným zahraničním soudem se totiž v České republice přiznávají účinky zahraničnímu soudnímu rozhodnutí a jde proto o jistý průlom do výkonu soudní pravomoci v tuzemsku. Situace je obdobná jako u uznání a výkonu rozhodnutí orgánu cizího státu v České republice.

Zákon č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání v tomto ohledu umožňuje, aby byly zahraničním konkurzem při splnění určitých dalších podmínek postiženy

pouze movité věci. Uvedený zákon stanoví v § 69 odst. 2 následující: „Nebyl-li na dlužníkův majetek, který se stal předmětem konkurzu v cizině, prohlášen konkurz československým soudem, budou úpadcovy movité věci, které jsou na území České republiky, vydány cizímu soudu na jeho žádost, jde-li o soud státu, který zachovává vzájemnost. Úpadcův majetek může však být vydán do ciziny teprve tehdy, když byla uspokojena práva na vyloučení věci z podstaty a na oddělené uspokojení, nabytá dříve, než došla žádost cizího soudu nebo jiného příslušného orgánu.“

Z citovaného ustanovení především vyplývá, že zákon umožňuje, aby se součástí zahraniční konkurzní podstaty staly pouze věci movité. Z povahy věci lze usuzovat na to, že se jedná o ustanovení kogentní, které přiznává účinky zahraničnímu rozhodnutí o prohlášení konkurzu, avšak jen v určitém rozsahu. Nemoovitosti ve vlastnictví zahraniční osoby (pokud by zahraniční osoba náhodou byla skutečně jejich vlastníkem, což je však situace dosti mimořádná – viz § 17 devizového zákona) nemohou být zahraničním konkurzem postiženy ani tak, že by byly v České republice např. vydraženy ve prospěch tuzemské osoby a výtěžek dražby by se stal součástí zahraniční konkurzní podstaty.

Zahraniční konkurz nemůže ovlivnit ani práva zahraniční osoby k obchodnímu podílu na společnosti s ručením omezeným se sídlem v ČR, a to opět proto, že české právo tuto eventualitu neumožňuje. Obchodní podíl v s. r. o. není v pojetí českého práva věcí, natož pak věcí movitou. Do zahraniční konkurzní podstaty nemohou být zahrnuty ze stejných důvodů ani akcie české akciové společnosti či jiné majetkové účasti na českých právnických osobách.

Zdůrazněme, že předmětem tohoto příspěvku je pouze konkurz prohlášený na majetek zahraniční osoby a nikoliv na majetek její dceřiné společnosti v České republice. Majetek této české právnické osoby nemůže být do zahraniční konkurzní podstaty zařazen již vůbec, neboť se jedná o majetek jiné právnické osoby, která není úpadcem.

Vraťme se ještě k podmínkám vydání movitých věcí v úpadcově vlastnictví do zahraničí. Zásadní podmínkou pro vydání těchto věcí je zachování vzájemnosti mezi Českou republikou a státem konkurzního soudu (vzájemnost spočívá v tom, že každý z obou států přiznává rozhodnutím soudů druhého státu stejné účinky, jako je tomu u rozhodnutí jeho vlastních soudů). Jelikož se jedná o oblast procesního práva, vyžaduje se vzájemnost materiální (tj. vzájemnost skutečně zachovávaná a nikoliv jen deklarovaná právními předpisy). Za zmínku stojí, že např. u Rakouska a Německa není vzájemnost ve vztahu k České republice v oblasti soukromého práva dána.

Zopakujme, že český zákon o konkurzu a vyrovnání před požadavky zahraničního konkurzního soudu upřednostňuje nároky na vyloučení věci z podstaty a na oddělené uspokojení nabyté dříve, než došla žádost cizího soudu nebo ji-

ného příslušného orgánu. Právem na oddělené uspokojení se rozumí právo osob, jejíž pohledávka je zajištěna zástavním nebo zadržovacím právem a nebo omezením převodu nemovitosti. Bez ohledu na to, zda na majetek dané osoby probíhá konkurz u českého soudu, musí být tedy nejdříve uspokojeny nároky zástavních věřitelů a dalších oddělených věřitelů, jakož i práva na vyloučení věcí nacházejících se v ČR ze zahraniční konkurzní podstaty a až potom mohou být tyto věci z ČR vydány.

Věnujme se ještě krátce exteritoriálním účinkům konkurzu prohlášeného českým soudem. Zákon o konkurzu a vyrovnání v § 69 v této souvislosti stanoví, že se konkurz prohlášený českým soudem vztahuje i na úpadcovy movité věci, které jsou v cizině (za předpokladu, že mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla uveřejněna ve Sbírce zákonů, nestanoví něco jiného). Úpadcem může být v konkurzním řízení před českým soudem i zahraniční osoba. Pokud by však podle právního řádu, dle něž byla tato zahraniční osoba založena, platilo, že prohlášením konkurzu tato právnická osoba zaniká, nemohla by být tato osoba účastníkem konkurzního řízení (tj. úpadcem) v řízení vedeném podle českého zákona o konkurzu a vyrovnání.

Pokud jde o vztah konkurzního řízení vedeného v zahraničí k prohlášení konkurzu na majetek téže osoby v České republice, prosadila se v české právní praxi zásada, že konkurz v zahraničí zahájení konkurzního řízení u českého soudu nebrání.

Tento příspěvek byl napsán s použitím následujících pramenů:

- Z. Kučera, K. Růžička, V. Kostka: Právo mezinárodního obchodu, Praha 1993
- Z. Kučera: Mezinárodní právo soukromé, Brno 1994
- V. Steiner: Zákon o konkurzu a vyrovnání, Praha 1995

Doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.
advokát, Brno

Je redakce oprávněna ještě před rozsudkem vyslovit názor na to, jak by měl soud rozhodnout ve věci?

Úvodem

V posledních několika letech se objevují ve sdělovacích prostředcích stále častěji konkrétní a detailní informace o obviněném i trestním řízení, které se proti němu vede. Pokud jednotlivé sdělovací prostředky získávají informace o konkrétní trestní věci způsobem, který je upravený v § 8a tr. řádu (dále jen TrŘ), potom proti tomu nelze nic namítat, neboť právo na informace a svobodu projevu zaručuje Listina základních práv a svobod v čl. 17 odst. 1. Je možno pouze diskutovat o tom, co je to přiměřený způsob poskytování informací ze strany státních orgánů (čl. 17 odst. 5 Listiny), stejně jako o formě prezentování těchto informací a o okruhu osob, které je mohou sdělovacím prostředkům poskytovat.¹⁾

V praxi se vyskytují také snahy redakcí některých sdělovacích prostředků publikovat ještě před rozhodnutím soudu názor, jak by měl soud v hlavním líčení nebo v odvolacím řízení ve věci rozhodnout. Vzhledem k výskytu takových zpráv ve sdělovacích prostředcích považujeme za potřebné pokusit se zodpovědět jednoznačným způsobem otázku, zdali je redakce sdělovacího prostředku či novinář, event. jiný občan, oprávněn prezentovat svůj názor na věc ještě před rozhodnutím soudu a pokud nikoliv, jak lze takový postup hodnotit ve smyslu trestního řádu.

I. Rady pro soud?

Novináři se o trestních věcech vyjadřují mnoha rozličnými formami. Málokdy se však stane, aby se v novinách objevil článek, jehož autor se vyjadřuje tak jednoznačným způsobem, jako se to stalo 28. prosince 1995 v MF DNES. Vzhledem k tomu považujeme za potřebné z tohoto článku nazvaného „Nejprve důkazy, potom trest“ opakovaně citovat.

„Jaroslav L. by neměl být odsouzen „na společenskou objednávku“, ale na základě nezvratitelných důkazů. Ty však zatím vyšetřovatelé ani soud nemají k dis-

pozici. **Proto by odvolací městský soud, který se dnes L. údajnou korupcí začne znovu zabývat, měl celý případ vrátit až na začátek, k dalšímu došetření. Soudce samozřejmě může L. zcela osvobodit, nebo sedmiletý trest, který mu vyměřil soud první instance, potvrdit či zmírnit. Ani jedna z variant by však nebyla správná. Vyšetřovatelé skutečně nenashromáždili dost důkazů k tomu, aby jednoznačně prokázali, čeho nezákonného se L. dopustil.**“²⁾

Autor článku měl zřejmě dobrý úmysl. Lze s ním souhlasit v tom, že nejen jmenovaný, nýbrž i kterýkoliv jiný obžalovaný by neměl být uznán vinným, pokud jeho trestná činnost není „nezvratitelně dokázána“, (vyjádřeno slovy autora článku), tzn., že jsou buď důvody k vrácení věci státnímu zástupci k došetření (§ 221 TrŘ) nebo k zproštění obžalovaného obžaloby (§ 226 TrŘ). Kde však vzal autor podklady k tvrzení, že vyšetřovatelé nenashromáždili dost důkazů k tomu, aby jednoznačně prokázali, čeho nezákonného se obviněný dopustil? Zásadní otázku by bylo nutno položit také v případech, že by byl publikován opačný názor, totiž že vyšetřovatelé nashromáždili dostatek důkazů k prokázání viny obviněného. Jak může novinář dospět ke ztvrzení, zdali orgány činné v trestním řízení prokázaly, nebo naopak neprokázaly vinu obviněného?

V této souvislosti vyjadřujeme stanovisko, že je zcela nesprávné, aby kdokoliv, ať již novinář, nebo třeba právník, prezentoval vlastní stanovisko v té či oné konkrétní věci, v průběhu trestního stíhání, tzn. kdykoliv od zahájení trestního stíhání do rozsudku či jiného meritorního rozhodnutí ve věci (§ 12 odst. 10 TrŘ). Informace mohou v průběhu trestního stíhání poskytovat veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků pouze orgány činné v trestním řízení, a to pouze o své činnosti a v souladu s ustanovením § 8a TrŘ, tzn. při respektování zásady presumpce nevinu (§ 2 odst. 2 TrŘ).

Pokud jde o obhájce, který obhajuje konkrétního obviněného, není jeho povinností poskytovat informace o trestním řízení, nelyne to z žádného ustanovení trestního řádu. Je však známo, že státní zástupci zejména v průběhu hlavního líčení (někdy také vyšetřovatelé v průběhu přípravného řízení trestního) vyslovují své názory na trestní věci sledované veřejností. Občané se však ze sdělovacích prostředků, zejména pak z každodenních televizních zpráv, dozvídají mnohdy pouze několik stručných vět, vesměs o důkazech svědčících pro vinu obviněného. Tak je tomu bez ohledu na obsah informace poskytované orgánech činných v trestním řízení, který vesměs sdělí i okolnosti svědčící ve prospěch obviněného, jež však z televizní obrazovky nezazní. Vzhledem k tomu usuzujeme, že je v souladu se zákonem, když jednostranně informovaná veřejnost obdrží od obhájce stručnou, faktografickou informaci o důkazech svědčících ve prospěch obviněného. Bez této informace poskytnuté obhájcem by veřejnost nebyla informována jak o okolnostech svědčících jak v prospěch, tak i v neprospěch obviněného. Tudíž sdělí-li obhájce novináři, že důkazy shromážděné ve spise neproka-

zují vinu obviněného a upřesní, které důkazy svědčí pro jeho nevinu, jedná se z jeho strany o seriózní formu sdělení, které zabraňuje vytvoření atmosféry zcela jednostranně orientované proti jeho obviněnému klientovi. Ostatně v případě, pokud by informace o této trestní věci, sdělená orgánem činným v trestním řízení, nebyla některými sdělovacími prostředky prezentována jednostranně, nebylo by třeba doplňujících informací obhájce.

Nic nelze namítat proti tomu, když novinář uvádí v článku několik možných alternativ rozhodnutí soudu. Takovou informaci lze naopak přivítat jako kvalitní, dobře orientující veřejnost, v souladu s jejím právem na informace. Naprosto nepřijatelné je však to, že novinář říká soudu v den jeho rozhodování, že pokud obviněného zproští obžaloby (slova autora „zcela osvobodit“) nebo zamítne-li podané odvolání, nebude jeho rozhodnutí správné. Na základě čeho může novinář dospět k nepochybnému zjištění o tom, jaké rozhodnutí je správné, když neměl ani nemohl mít k dispozici celý trestní spis, nýbrž pouze dílčí informace, např. z průběhu hlavního líčení? Nebo pouze v dobré víře tlumočí názor třetí osoby, který může i nemusí být v souladu s fakty? Odpověď na tyto otázky neznáme. Víme jen, že autor článku sděluje své kategorické stanovisko o tom, jak by měl soud ve věci rozhodnout (v citované věci vrátit ji k dalšímu došetření). Pokud soud rozhodne jiným způsobem, potom bude jeho rozhodnutí nesprávné.

Navíc ve zmíněném případě autor článku hovořil o důsledcích toho, když soud nerozhodne v souladu s jeho doporučením. „*Pokud však odvolací soud bez dalších důkazů sám rozhodne... všichni budeme znát rozsudek, ale zločin budeme nadále jen tušit.*“³⁾ Takovýto názor redakce i novináře, vyjádřený před pravomocností rozsudku, považujeme za zcela nepřijatelný.

Ačkoliv obhájce není povinen informovat sdělovací prostředky o trestní věci svého obviněného klienta, mnohdy se jej novináři dotazují na jeho názor. Pokud se k věci nechce vyjádřit, věc nekomentuje, sdělí, že mu z § 8a TrŘ neplyne oprávnění ani povinnost informovat, nebo odkáže na rozhodnutí soudu, je tento jeho postoj hodnocen negativně a poté komentován k tíži obviněného. Ostatně zejména z televizních obrazovek je dobře známo, jakými více či méně vybíravými způsoby jsou obžalovaní a jejich obhájci dotazováni na jejich názor k věci.

Vzhledem k tomu se mnohdy jeví potřebným, aby obhájce v zájmu svého klienta otázky položené novináři zodpověděl, nebo aby bez ohledu na položené otázky sdělil stručný pohled obhajoby na trestní věc. To proto, aby se z jeho nekomentování věci nedovozovalo potvrzení jednostranného pohledu na trestní věc obecně a obžalovaného konkrétně. Jinou věcí je riziko, které plyne z poskytnutí informace sdělovacím prostředkům, které nejednou zveřejní jednu či dvě věty vytržené z kontextu, což může být využito pro tendenční komentování věci. To jsou již pochopitelně úvahy, překračující rámec zvoleného tématu a zasluhující si samostatné zamyšlení.

Jaroslav L. byl pravomocně uznán vinným a byl mu odvolacím soudem po zrušení výroku o trestu uloženého soudem prvního stupně uložen trest odnětí svobody v trvání šesti let a peněžitý trest.

Veřejnost zná rozsudek, stejně jako redakční stanovisko nejčtenějšího českého deníku uveřejněného před odvolacím řízením, z něhož plyne, že soud ve věci nemohl rozhodnout správně, pokud nevrátil věc k došetření. Tento přístup MF DNES mohl v čtenářích vzbudit při konfrontaci s pravomocným rozsudkem značné rozpaky či pochybnosti. K takovému postupu neměl autor ani redakce oprávnění.

II. Právo na informace

Dle článku 17 odst. 1 Listiny je zaručeno právo na informace. Podle § 8a TrŘ orgány činné v trestním řízení informují o své činnosti veřejnost poskytováním informací sdělovacím prostředkům. Co je právem a zároveň i povinností novináře? Sdílet veřejnosti informaci, kterou mu poskytl orgán činný v trestním řízení o své činnosti. Z toho však žádnému novináři neplyne právo sdělovat soudy před rozhodnutím, jak by měl rozhodnout. Je-li rozsudek pravomocný, teprve poté může k němu i k jeho odůvodnění vyjádřit stanovisko své či redakce, ať již souhlasné či kritické.

A nejen to. Novinář není oprávněn vyjadřovat jakékoliv kategorické stanovisko ve věci, o níž nemá jednoznačné podklady. To platí v plném rozsahu také o orgánech činných v trestním řízení, pokud se rozhodnou sdělit tisku informaci o věci, kterou nemají přidělenou, tzn. neinformují o své činnosti. Měl či mohl mít veškeré potřebné podklady autor výše citovaného článku? Z čeho dovedl své oprávnění k vyjádření kategorického stanoviska o tom, zdali obviněnému byla provedena důkazy prokázána vina či nikoliv?

Je možné, že novinář byl u hlavního líčení v době, kdy soud vyslyšel svědky obhajoby a že pod vlivem provedených důkazů dospěl k vlastnímu názoru o tom, že vina nebyla soudem prokázána. Stejně však mohl naslouchat provádění důkazů navržených státním zástupcem a mohl by dospět k prezentování názoru, že soud musí obžalovaného odsoudit. Ani v případě, že by novinář sledoval celé hlavní líčení, nemohl by dospět k ničemu jinému než k vyjádření osobního, event. redakčního stanoviska, a to bez detailní znalosti trestního spisu. Vzhledem k tomu by vesměs nebyl schopen formulovat svůj názor podle zásady volného hodnocení důkazů tak, jak je zakotvena v § 2 odst. 6 TrŘ. Mállokterý novinář při vyjadřování svého stanoviska se vžívá do pozice orgánů činných v trestním řízení, které hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Zpravidla uvádějí sdělovací prostředky jednostranné informace, a to dosti nahodile. Buď jen ty, které svědčí pro vinu, nebo právě naopak.

Veřejnost není sdělovacími prostředky dostatečně informována o zásadách trestního řízení obecně ani o zásadě volného hodnocení důkazů konkrétně. Občas se objeví zmínka, že orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy, aniž by byly vázány zákonnými pravidly, tedy podle svého volného, zákonem nevymezeného uvážení. Již se však neobjevuje zdůraznění, že tato zásada je vybudována, pokud jde o rozhodování soudu, na jeho vnitřním přesvědčení a není projevem jeho libovůle, nýbrž se vytváří na základě zákonů a jiných právních předpisů a opírá se o logické zhodnocení důkazů a jejich vzájemných souvislostí, s přihlédnutím ke všem okolnostem případu.

Novináři se zpravidla soustřeďují na výrok o vině a výrok o trestu. Jen minimálně se věnují nebo zcela pomíjejí odůvodnění rozsudku, přestože bez něj by bylo rozhodnutí nepřezkoumatelné. Proto se veřejnost od novinářů většinou nedozví, že „soud musí v odůvodnění rozsudku vyložit, které skutečnosti vzal za prokázané, o které skutečnosti svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují... Je proto možné přezkoumat, jak soud ke svému vnitřnímu přesvědčení dospěl, zda postupoval správně a zda ke svému vnitřnímu přesvědčení dospěl důvodně.“⁴⁾

III. Kategorická tvrzení

Kategorická tvrzení bez dostatečného odůvodnění, navíc vyslovená před rozhodnutím ve věci, se mohou později ukázat jako nepravdivá. Platí to jak v běžných životních situacích, tak i v trestních věcech před právní mocí rozsudku. Velmi kontrastně se to projevilo ve věci usmrcení školáka Tomáše B.⁵⁾

Zprávy o jeho úmrtí a o pátrání po pachateli vraždy naplňovaly řadu dní zpravodajské relace sdělovacích prostředků. Následně pak došlo k zveřejnění zpráv, v nichž bylo dominantní konstatování, že „**byl zadržen vrah František Kahánek**“. Toto slovní spojení se objevovalo několik dalších dní, až do násilné smrti jmenovaného muže. Tisk, rozhlas i televize v době jeho života spontánně hovořily převážně o „vrahovi Kahánkovi“. Touto formulací byla veřejnost ať chtěně či nechtěně ubezpečována o tom, že došlo k zadržení vraha. Z faktu zadržení osoby, která byla důvodně podezřelá z trestného činu, došlo v novinářském podání k takovému posunu informací, že veřejnost nabyla přesvědčení, že není pochyb o tom, že František Kahánek je vrah. Jen zcela výjimečně se objevila práva, že „**byl zadržen František Kahánek, který je důvodně podezřelý (obviněný) z vraždy**“.

Kupodivu však ze zpráv uveřejněných ve sdělovacích prostředcích nebylo možno spolehlivě usoudit, zda podezřelý byl obviněn z trestného činu vraždy a byl vzat do vazby, nebo zda byl dva dny pouze zadržen a umístěn v cele před-

běžného zadržení. To, že byl umístěn ve vazební věznici a pravděpodobnost uplynutí dvou dnů zadržení pouze nasvědčovalo tomu, že ke sdělení obvinění i vzetí obvinění do vazby již došlo.

Jisté však je jedno. František Kahánek nebyl pravomocně odsouzen pro vraždu chlapce, tudíž konstatování „vrah František Kahánek“ je nutno označit za zcela nesprávné, v rozporu s presumpcí nevinu. Sdělovací prostředky mohly hovořit pouze o podezřelém z vraždy a pokud bylo jmenovanému sděleno obvinění, tak o obviněném z vraždy. Ovšem takové formulace se většině novinářů nejevily dostatečně výstižné. Proto se masově uchýlovali ke kategorickému tvrzení, k němuž je trestní řád v žádném případě neopravňoval. Pouze u obžalovaného pravomocně odsouzeného pro trestný čin vraždy podle § 219 TrZ lze užít pojem „vrah“ jako synonymum k delšímu souvětí „pravomocně odsouzený pro vraždu“. Pokud nedošlo k zahájení trestního stíhání, lze hovořit pouze o podezřelém z vraždy, bylo-li mu sděleno obvinění podle § 160 TrŘ o obviněném. Pojmy odsouzený a obžalovaný mohou být nahrazeny také pojmem obviněný (§ 12 odst. 7 TrŘ). Po nařízení hlavního líčení (§ 198) lze jej označovat jako obžalovaného z trestního činu vraždy (§ 12 odst. 8, 9 TrŘ). Po vydání odsuzujícího rozsudku (§ 122 TrŘ), který nabyl právní moci (§ 139 TrŘ) lze jej označovat jako odsouzeného pro vraždu. Teprve po pravomocnosti rozsudku lze užít pojem vrah. Kategorická a tudíž i zjednodušující tvrzení, stejně jako trestním řádem nepodepřené formulace, mohou mít v praxi velmi negativní důsledky. Zejména to platí v situaci, kdy by občan označovaný v tisku jako vrah (nebo obdobně jako zloděj či podvodník) byl soudem zproštěn obžaloby nebo pokud by došlo k zastavení trestního stíhání. Potom by autoři uvedených zpráv mohli očekávat podání příslušných žalobních návrhů u soudu. Ovšem ani úspěch občanskoprávní žaloby nemůže nic změnit na negativních důsledcích pro občana, který je označen za vraha (či zloděje nebo podvodníka).

Nelze vyloučit, že kategorické označení kteréhokoliv občana pojmem vrah, a to ihned po zahájení trestního stíhání, může zapříčinit vytvoření celospolečenské atmosféry jednoznačně namířené proti jeho osobě. V takové atmosféře nelze vyloučit vznik davové psychózy, která může vyvrcholit snahou určitého počtu lidí o odplatu. Přitom právě provedení odplaty, lhostejno zda ji vykoná jeden či více lidí, může znemožnit zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, tak jak to vyplývá z § 2 odst. 5 TrŘ. Ačkoliv odplata je vždy vedena snahou, aby viník neunikl trestu, byť neuvedenému v zákoně, nelze nikdy vyloučit, že v emocích může dojít k provedení odplaty nad člověkem, který se činu nedopustil. Skutečnému pachateli to pak v takovém případě může umožnit uniknout trestnímu stíhání i trestu, a to v situaci, kdy veřejnost je spokojena s provedenou odplatou, a ti, kdo ji vykonali, mohou být třeba i glorifikováni, byť nelze vyloučit, že po zklidnění emocí naopak veřejností zatracování a soudem odsouzení.

Samostatnou otázkou je pak neočekávané zjištění osoby podezřelé ze spáchaní trestného činu, její obvinění a po čase i pravomocné odsouzení, a to poté, co došlo k provedení odplaty na jiném, bez ohledu na fakt, zdali se k činu doznal či nikoliv. Vznik takové situace, tzn. zjištění skutečného pachatele v jiné osobě, pak jednoznačně dokladuje provedení odplaty na nevinném člověku. Důsledky jsou potom stejné jako při justičním omylu, po odsouzení nevinného.

Za zamyšlení stojí i další skutečnost. Nemohla být odplata v podobě usmrčení podezřelého, či obviněného občana, opakovaně označeného pojmem „vrah“, podmíněna právě vznikem antagonistické atmosféry jednoznačně zaměřené proti němu? Není možné, že bez jeho označení vrahem na samém počátku trestního stíhání, a to v naprosté většině sdělovacích prostředků, by nikdy nedošlo k agresivnímu jednání vůči němu?

IV. Nedovolený postup redakce

V případech, kdy v USA rozhoduje porota, dochází k jejímu izolování od veřejnosti, rodiny a zejména sdělovacích prostředků. Tak je tomu proto, že je sledován jediný cíl. Zabránit, aby porota byla před vynesením rozsudku kýmkoliv ovlivněna. Protože je znám ohromný vliv sdělovacích prostředků, nesmějí porotci v době řízení před soudem sledovat televizi, poslouchat rozhlas a číst denní tisk. Tak se dostávají doslova do izolace, a to v zájmu jejich ničím neovlivněného rozhodnutí. Kontradiktornost řízení před soudem, vytvořeného v podobě soupeření názorů žaloby a obhajoby, je společně s neovlivnitelností poroty považována za základ spravedlivého rozhodnutí. Celkově se činí vše pro to, aby nemohlo dojít k ovlivnění poroty ani soudu.

V České republice je třeba při posuzování těchto situací vycházet z Ústavy, ze zákona o soudech a soudcích, z trestního řádu a z trestního zákona.

Článek 81 Ústavy stanoví: „*Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy*“.

Článek 82 odst. 1 Ústavy uvádí: „*Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí, jejich nezávislost nesmí nikdo ohrožovat*.“

Zákon o soudech a soudcích, č. 335/1991 Sb., ve znění novel, pak v § 5 odst. 1 stanoví: „*Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni pouze zákonem. Jsou povinni vykládat právní předpisy podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, jsou povinni rozhodovat nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem*.“

V § 5 odst. 2 je pak uvedeno: „*Zákon poskytuje soudcům ochranu před neoprávněnými zásahy do jejich činnosti*.“

V České republice vykonávají soudní moc nezávislé soudy. Ochranu jejich nezávislosti poskytuje skutková podstata trestného činu dle § 169a TrZ zasahová-

ní do nezávislosti soudu. V jeho odst. 1 je uvedeno: „Kdo působí na soudce, aby porušil své povinnosti v řízení před soudem, bude potrestán trestem odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.“

„Soudci jsou při výkonu funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Jsou vázáni jedině zákonem a jsou povinni rozhodnout nestranně a spravedlivě. Ochrana před neoprávněnými zásahy do jejich činnosti poskytuje zákon... Pod pojmem působení na soudce ve smyslu tohoto ustanovení je třeba rozumět širokou škálu nejrůznějších forem neoprávněného ovlivňování soudce s výjimkou fyzického násilí. Může jít o přemlouvání, úplatnou intervenci, podplácení, výhrůžky apod.“⁴⁶⁾

Z citací z Ústavy a z dalších citovaných zákonů jasně plyne, že soudci jsou při svém rozhodování nezávislí, jejich nezávislost nesmí nikdo ohrožovat a jsou vázáni pouze zákonem. Jak lze hodnotit ve světle těchto skutečností zprávu ve sdělovacích prostředcích, v níž se před pravomocností rozsudku uvádí, jak by měl soud rozhodnout? Jedná se o zasahování do nezávislosti soudu či nikoliv? Autor zprávy by zřejmě argumentoval právem na informování veřejnosti, tak jak plyne z čl. 17 odst. 1, 5 Listiny a z § 8a TrŘ. Faktem však je, že sdělovací prostředek poskytl veřejnosti nejen informace získané od orgánů činných v trestním řízení, nýbrž i vlastní stanovisko, jak by měl soud rozhodnout. Proto je na místě další otázka. Naplnil novinář svým jednáním znaky skutkové podstaty trestného činu zasahování do nezávislosti soudu dle § 169a TrZ, či nikoliv?

Autor článku by zřejmě v případě svého obvinění z tohoto trestného činu uvedl, že cílem publikované zprávy nebylo zasahovat do nezávislosti soudu. Přestože v článku sdělil, jak by soud měl rozhodnout a jaké formy rozhodnutí by nebyly správné, neměl v úmyslu zasahovat do nezávislosti soudu, nýbrž pouze uveřejnit před rozsudkem vlastní názor. V tomto názoru bylo možno spatřovat apelování na soud, aby rozhodl nestranně a spravedlivě a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem. V žádném případě neměl v úmyslu působit na soudce, aby porušil své povinnosti v řízení před soudem, nýbrž naopak, aby jednal dle zákona. Zprávu zveřejněnou ve sdělovacím prostředku považoval za nejvhodnější formu sdělení svých názorů.

Usuzujeme, že novináři, ani jinému občanovi nepřisluší, aby před pravomocností rozsudku apeloval na soud, že má postupovat podle zákona, a tím méně, aby mu zdůrazňoval, jaké rozhodnutí považuje za správné a jaké za nesprávné. V jednání novináře, který napíše článek, zmiňující se o tom, jak by měl soud rozhodnout či jak by rozhodnout neměl, lze spatřovat alespoň eventuelní úmysl zasáhnout do nezávislosti soudu, pokud by se nedovodil úmysl přímý. Vzhledem k masovému dopadu takového sdělení, prezentovaného sdělovacím prostředkem širokému okruhu občanů, pak může jít o značnou společenskou nebezpečnost tohoto jednání. Nepochybně nesrovnatelně vyšší než v případě, kdy by úva-

hy o tom, jak by soud rozhodnout měl a jak neměl pronášel před soudcem jediný občan. Usuzujeme, že pokud by takové úvahy sděloval soudci kterýkoliv občan, došlo by k jeho trestnímu stíhání, bez ohledu na fakt, že ve svých slovech použil podmiňovací způsob.

Cílem by mělo být zabránit ovlivnění soudu, ať již ve smyslu nutnosti odsouzení – tzn. postihu obviněného či naopak ve smyslu jiného rozhodnutí, pro něj příznivého.

Zastáváme názor, že novinář je nepochybně oprávněn informovat o trestním řízení v jeho průběhu ve smyslu § 8a TrŘ. Až do pravomocného rozhodnutí ve věci by měli novináři i jiní autoři psát o věci v souladu s informacemi poskytnutými orgány činnými v trestním řízení, bez toho, že by dospívali ke svým vlastním názorům na věc. Měli by uvádět fakta, která jim dle spisu sdělily orgány činné v trestním řízení. Nic jim také nebrání v tom, aby v době předcházející pravomocnému rozhodnutí sdělovali veřejnosti prostřednictvím sdělovacího prostředku, jaké jsou alternativní možnosti rozhodnutí soudu. Např. mohou uvést, že bude-li obžalovanému prokázána vina dle obžaloby, může mu být uložen trest odnětí svobody v sazbě od... do... Nebude-li mu prokázána vina či bude-li prokázána nevina, potom dojde k zproštění obžaloby (§ 226 TrŘ), nebo k zastavení trestního stíhání (§ 223 TrŘ). Stejně se mohou zabývat možnostmi jiných forem rozhodnutí dle § 221 až § 227 TrŘ.

Sdělovacím prostředkům zřejmě nic nebrání v tom, aby vyjadřovaly své stanovisko, ať již souhlasné či kritické, k pravomocnému rozhodnutí. Včetně sdělení, jak měl soud dle názoru autora či redakce vzhledem k důkazům provedeným před soudem rozhodnout, souhlasí-li se zdůvodněním rozsudku či nikoliv a proč.

Stanovisko k rozhodnutí soudu by však mělo následovat až poté, co soud rozhodne a rozhodnutí nabude právní moci. Nikdy však před rozhodnutím, ať již pravomocným či nepravomocným.

Závěrem

Závěrem dospíváme k resumování výše uvedených názorů. Konstatujeme, že neexistuje žádná právní norma, která by novináře či jinou osobu, opravňovala vyjadřovat ve sdělovacím prostředku názor, jak by měl soud rozhodnout v trestní věci. Tento postup je v rozporu se zákonem. Stejně je v rozporu se zákonem označování obviněného z vraždy pojmem vrah, obviněného k podvodu pojmem podvodník apod. Takové oprávnění neplyne z Ústavy, z Listiny, ani z trestního řádu.

Usuzujeme, že úvahy o tom, jak by měl soud rozhodnout, zveřejněné v kterémkoliv sdělovacím prostředku před pravomocným rozhodnutím, jsou nepřijatelné, a jejich autor svým jednáním naplňuje znaky trestného činu dle

§ 169a dost. 1 TrZ. Je nepochybné, že zprávy obsahující názor autora, jak by měl soud rozhodnout, mohou působit na soudce, aby porušil své povinnosti v řízení před soudem.

Ještě z jiného důvodu je nepřijatelné, aby ještě před pravomocností rozsudků redakce uveřejňovaly zprávy, jak by mělo být v konkrétní trestní věci rozhodnuto. Potom by totiž vzhledem k ohromnému dopadu informací, které jsou zveřejňovány ve sdělovacích prostředcích, takováto stanoviska byla schopna nežádoucím způsobem formovat právní vědomí občanů obecně a veřejné mínění na určitou trestní věc konkrétně.

Usuzujeme, že žádný novinář ani sdělovací prostředek není oprávněn k vyjadřování žádného z uvedených názorů před pravomocností rozsudku. Stejně tak není oprávněn zaujímat do pravomocnosti rozsudku stanovisko, jaké rozhodnutí by bylo správné a jaké nikoliv. Novinář ani jiný občan není oprávněn sdělovat soudu interně a tím méně pak veřejně, prostřednictvím tisku, rozhlasu či televize, jak by měl rozhodnout. Pokud tak kdokoliv činí, lhotejno zda v dobré víře či s určitým úmyslem, lze toto počínání označit nejen jako ovlivňování veřejnosti, nýbrž také za zasahování do nezávislosti soudu. Existenci takového stavu nelze připustit. Proto je žádoucí vytvořit takovou legislativní úpravu, která bude vzniku takovýchto zpráv ve sdělovacích prostředcích předcházet. Stejně tak je třeba promyslet sankci pro případ, že ve sdělovacím prostředku vyjde před rozhodnutím soudu stanovisko, jak by měl soud rozhodnout.

De lege ferenda navrhujeme doplnit § 8a TrŘ o odst. 3 tohoto znění:

Sdělovací prostředky nejsou oprávněny před pravomocností rozsudku či jiného rozhodnutí ve věci sdělovat svůj názor, jak by měl soud rozhodnout.

V případě, že by novinář či jiný občan zveřejnil ve sdělovacím prostředku názor na to, jak by měl soud rozhodnout, a to dříve, než by rozsudek nabyl právní moci, dopustil by se trestného činu zasahování do nezávislosti soudu dle § 169a TrZ.⁷⁾ Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně nezávislosti soudů a soudců před takovými zásahy do činnosti a rozhodování soudů a zájem na ochraně zákonného, nestranného a řádného plnění povinností soudců. Názor na to, jak by měl soud rozhodnout, veřejně prezentovaný ve sdělovacím prostředku, je ohrožením nezávislosti a nestrannosti soudu a neoprávněným zásahem do jeho činnosti.

Literatura a prameny:

- ¹⁾ Srov. blíže: Vantuch, P.: Informace o obviněném ve sdělovacích prostředcích a presumce neviny, Bulletin advokacie, č. 5/1996, str. 43–55.
- ²⁾ Gallo, R.: Nejprve důkazy, potom trest, MF DNES, 28. 12. 1995.
- ³⁾ Tamtéž.

- ⁴⁾ Šámal, P. – Král, V. – Baxa, J. – Púry, F.: Trestní řád. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1995, str. 24
- ⁵⁾ Záměrně se nezmiňujeme o žádném případě, který detailně známe z trestního spisu, nýbrž o případu, o němž jsme byli informováni stejně jako jiní právníci i naprostá většina dalších občanů ČR, buď tiskem, rozhlasem nebo televizí.
- ⁶⁾ Srov. Beckův komentář cit. v pozn. č. 4, str. 686.
- ⁷⁾ Je třeba se také zabývat otázkou trestní odpovědnosti v případě, že by autor některé zprávy zveřejněné ve sdělovacích prostředcích nebyl zjištěn. Např. proto, že by redakce měla na jeho utajení zájem. Vzhledem k tomu je vhodné zamýšlet se nad způsobem, který by vyloučil beztrestnost pachatele za takové zprávy. Jak de lega lata, tak de lege ferenda stojí za zvážení možnost činit trestně odpovědným za zprávu, kterou došlo k zasahování do nezávislosti soudu, příslušného odpovědného redaktora (vedoucího redaktora, šéfredaktora).

Poznámka redakce: Článek otiskujeme jako diskusi s tím, že redakce uvítá a ráda zveřejní další příspěvky k této aktuální problematice.

JUDr. Michal Žižlavský
advokát, Brno

Prodej nemovitosti správcem konkurzní podstaty

I. Novela zákona o konkurzu a vyrovnání a prodej nemovitosti

Zákon o konkurzu a vyrovnání (dále jen KV) byl nedávno podstatně novelizován. Novela byla provedena zákonem č. 94/1996 Sb., a dotýká se i některých otázek, důležitých pro prodej nemovitostí z konkurzní podstaty.

Dříve bylo možno dovozovat, že cílem konkurzu je vždy likvidace zadluženého podniku úpadce (§ 2 odst. 2 KV před novelou). Novela výslovně stanoví, že prohlášením konkurzu provozování podniku nekončí, nerozhodne-li tak soud (§ 18a odst. 2 KV). Konkurz tedy nemusí být vždy prostředkem likvidace podniku, ale může být v jednotlivých případech i prostředkem jeho reparace.¹⁾ Potřeba prodeje věcí z konkurzní podstaty vznikne jak při likvidaci podniku, tak při jeho dalším provozování. V druhém případě však bude třeba řešit otázku, které věci prodat a které pro další provoz ponechat. To platí i pro věci nemovité.

S prodejem nemovitosti je úzce spojena otázka jejího ocenění. Novela upou-

ští od povinného administrativního ocenění věcí z podstaty znalcem a dává prostor pro ocenění úpadcem anebo správcem konkurzní podstaty za „cenu obvyklou“ (§ 18 odst. 3 KV). Zejména reálné ocenění, zajištěné správcem, může při prodeji nemovitosti sehrát významnou roli.

Dřívější úprava uspokojivě neřešila otázku zániku zástavních práv při zpeněžení nemovitostí z konkurzní podstaty. Byla-li pohledávka, zajištěná zástavním právem, vyšší než kupní cena, zástavní právo nezaniklo ani když kupující uhradil celou kupní cenu. Platila obecná úprava občanského zákoníku. Podle ní zástavní právo zanikne teprve poté, co zanikne (celá) zajištěná pohledávka (§ 151g věta první občanského zákoníku). To zájemce od koupě odrazovalo. Je pravdou, že problém bylo možno řešit tím, že se zástavní (oddělený) věřitel svého zástavního práva vzdal (§ 151g věta druhá občanského zákoníku). Nebyl k tomu však povinen a záleželo pouze na jeho dobré vůli. Navíc se v praxi vyskytly rozdílné názory na to, zda v případě prohlášeného konkurzu zástavní právo touto formou vůbec zaniká a v případě že ano, zda nezaniká až okamžikem zrušením konkurzu. Přínos novely spočívá v tom, že upravila nový důvod zániku zástavního práva speciálně pro konkurzní řízení. Zástavní práva nadále zanikají již okamžikem zpeněžení zástavy (§ 28 odst. 5 KV). To platí i v případě, že kupní cena nedosahuje výše pohledávky, zajištěné zástavním právem.

Pohlédneme-li na problém zániku zástavních práv očima zástavního věřitele, mohlo by se zdát, že je novelou poškozen. Že se snižuje jeho šance na uspokojení té části pohledávky, která převyšuje kupní cenu. Mám za to, že takový názor je nesprávný. Každá nemovitost má v daném čase a místě svou reálnou cenu, za kterou je prodejná. Na tuto cenu nemá žádný vliv výše pohledávky, zajištěné zástavním právem. Pokud nedojde k prodeji za reálnou cenu, nemovitost se prostě neprodá. Nereálná představa o ceně hodnotu nemovitosti nezvýší. Může jen prodej nemovitosti úplně zmařit a tím postavení zástavního (odděleného) věřitele ještě zhoršit.

II. Jakým způsobem lze nemovitost v rámci konkurzu prodat

Nemovitost lze v rámci zpeněžení konkurzní podstaty prodat trojím způsobem. Soudní dražbou, prodejem mimo dražbu či smlouvou o prodeji podniku. Tento výčet je taxativní.

Pokud jde o prodej v soudní dražbě, zákon o konkurzu a vyrovnání (§ 27 odst. 1 KV) výslovně odkazuje na úpravu, obsaženou v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem (zejm. 335 an. o. s. ř.). Dražbu soud provede na návrh správce, který má přitom postavení oprávněného (§ 27 odst. 3 KV). Tento způsob prodeje není vázán na souhlas žádného z orgánů konkurzního řízení a zákon o konkurzu a vyrovnání pro jeho použití nestanoví žádné podmínky.

Oproti tomu prodej mimo dražbu může správce uskutečnit pouze při splnění tří podmínek, stanovených zákonem o konkurzu a vyrovnání. Těmi jsou souhlas soudu, souhlas věřitelského výboru a předchozí slyšení úpadce. Nad tento rámec může další podmínky stanovit soud (§ 27 odst. 2 KV). Uvedené podmínky musí být splněny kumulativně. Pravděpodobně nebude činit potíže závěr, že není možný prodej mimo dražbu, neudělí-li k němu souhlas soud. Tento způsob prodeje však nebude možný ani v případech, že by soud souhlas udělil, avšak chyběl by kupříkladu souhlas věřitelského výboru. Problém vznikne, nebude-li věřitelský výbor vůbec ustaven. Nemusí být totiž ustanoven vždy, ale jen pokud počet konkurzních věřitelů přesahuje patnáct (§ 11 odst. 1 věta první KV a contrario). Bude-li v takovém případě ustanoven alespoň zástupce věřitelů, postačí jeho souhlas namísto souhlasu věřitelského výboru (§ 11 odst. 1 věta druhá KV). Nebude-li ustanoven ani zástupce věřitelů, lze rozšiřujícím výkladem dospět k závěru, že je podmínka splněna, udělí-li souhlas k prodeji mimo dražbu schůzce konkurzních věřitelů.

Poslední možný způsob prodeje nemovitosti z podstaty představuje smlouva o prodeji podniku (§ 476 a násl. obchodního zákoníku). Správnější by asi bylo hovořit pouze o jedné z možných variant prodeje mimo dražbu. To je otázka spíše terminologická. V každém případě půjde o prodej nemovitosti spolu se všemi ostatními věcmi, právy a jinými majetkovými hodnotami, které sloužily provozování úpadcova podniku (§ 27a KV). Smlouvu o prodeji podniku může správce uzavřít při splnění dvou zákonných podmínek. Těmi jsou souhlas soudu a souhlas věřitelského výboru. Na rozdíl od prodeje mimo dražbu zde není stanovena podmínka předchozí slyšení úpadce. Vedle smlouvy o prodeji podniku, uzavřené správcem podstaty, neexistuje alternativa prodeje podniku v soudní dražbě. Nehledě k tomu, že zákon o konkurzu a vyrovnání hovoří o zpeněžení smlouvou, občanský soudní řád dražbu podniku vůbec nezná. Upravuje pouze dražbu (jednotlivých) věcí movitých (§ 323 an. o. s. ř.) či nemovitých (§ 335 an. o. s. ř.).

III. „Odborná péče“ správce podstaty o prodej nemovitosti

Úspěch při prodeji nemovitosti z podstaty bude v mnohém závislý na výběru vhodného způsobu prodeje. Výběr ze zákonných možností provede správce podstaty. Rozhodne-li se pro prodej v soudní dražbě, podá návrh na zahájení soudního řízení (§ 79 an. o. s. ř.). Zvolí-li některou ze zbývajících dvou možností (prodej mimo dražbu, prodej v rámci smlouvy o prodeji podniku) navrhne ji věřitelskému výboru a soudu k odsouhlasení.

Nesouhlasím se závěrem, že mezi způsoby zpeněžení dává zákon zjevnou prioritu prodeji v soudní dražbě, protože tento způsob zpeněžení neváže na souhlas žádného z orgánů konkurzního řízení, ani pro jeho použití nestanoví jakékoli

podmínky.²⁾ Je pravdou, že zákon pro mimosoudní formy prodeje vyžaduje splnění určitých podmínek. Pro prodej v soudní dražbě však podrobně stanoví celý procesní postup. Prioritu mezi jednotlivými způsoby prodeje stejně nelze hledat cestou sčítání počtu potřebných podmínek či souhlasů. Je třeba posuzovat, která možnost bude výhodnější z hlediska naplnění účelu zákona o konkurzu a vyrovnání. Tímto účelem je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku (§ 1 odst. 1 KV). Účelu zákona bude možno zpravidla nejlépe dosáhnout hospodárným a rychlým prodejem věcí z konkurzní podstaty. V průběhu konkurzu vznikají další náklady (kupř. pohledávky za podstatou). Je třeba počítat s časovou hodnotou peněz. Proto výhodnost zvoleného způsobu prodeje nelze posuzovat jen tak, že jde o co nejvyšší výtěžek. Jde i o to, aby ke zpeněžení v reálném čase vůbec došlo.³⁾

Pokud jde o posuzování výhodnosti jednotlivých možných způsobů prodeje, lze učinit exkurz do minulosti. Za nejlepší úpravu konkurzu a vyrovnání, jakou jsme kdy měli, bývá označován zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkurzní, vyrovnací a odpůrcí.⁴⁾ Z něj lze citovat: „Nebylo-li usneseno zpeněžení výhodnější, buďte věci náležející do konkurzní podstaty na návrh správce podstaty prodány soudně.“ (§ 121 odst. 1 cit. zák.). Z toho lze usuzovat, že tehdy se za výhodnější považovala mimosoudní forma prodeje a soudní prodej představoval jakousi poslední možnost.

Základem každého úspěšného prodeje je splnění dvou podmínek. Jde o stanovení reálné prodejní ceny a o oslovení co největšího počtu potenciálních zájemců o koupi. Podmínky je třeba splnit obě. Pokud by byla pouze stanovena reálná prodejní cena a nikdo se o tom nedozvěděl, nemovitost se neprodá. Stejná situace nastane, pokud se sice podaří oslovit širokou skupinu možných zájemců o koupi, avšak s naprostou nereálnou cenou (zájemci o koupi dají přednost levnějším srovnatelným nemovitostem na trhu). Z tohoto pohledu se prodej v soudní dražbě nejvíce jeví jako příliš výhodný. Jedině při tomto způsobu prodeje je vyloučen prodej nemovitosti pod odhadní cenu (§ 336b odst. 2 písm. c) o. s. ř.). Cenu není možno snížit ani v případě, kdy o koupi nikdo neprojeví zájem. Nebylo-li při dražbě učiněno ani nejnižší podání (které se rovná odhadní ceně), soud nepokračuje v řízení. Návrh na pokračování v řízení lze učinit nejdříve po uplynutí tří měsíců od bezúspěšné dražby. Nebyl-li takový návrh učiněn do jednoho roku, soud výkon rozhodnutí zastaví (§ 336g o. s. ř.). U nemovitosti, jejíž reálná cena nedosahuje výše odhadní ceny (kupř. neefektivně vybudované novostavby či plně obsazené nájemní domy) je možno úspěšného prodeje v soudní dražbě již předem fakticky vyloučena. Při postupu dle občanského soudního řádu bude v každém případě problematické i naplnění druhé podmínky úspěšného prodeje, tedy oslovení co největšího počtu potenciálních zájemců o koupi. V dnešní době převahy nabídky nad poptávkou (zvýšení nabídky v důsledku privatizace

a restituce) jsou zejména větší investoři zásobování značným množstvím profesionálně zpracovaných nabídek nemovitostí. V případě zájmu o koupi se jim věnují týmy realitních specialistů. Nelze očekávat, že by vyhledávali kusé informace o nabídkách z vývěsek na úřední desce soudu či místního orgánu územní samosprávy (336e odst. 3 o. s. ř.). Z uvedených důvodů se prodej nemovitosti cestou soudní dražby jeví jako méně výhodný.

Správce podstaty by se měl otázkou výhodnosti zvoleného způsobu prodeje nemovitosti rozhodně zabývat. Neučiní-li tak, vystavuje se nebezpečí případné odpovědnosti za škodu, vzniklou v příčinné souvislosti s tím, že nepostupoval s odbornou péčí (§ 8 odst. 2 KV). Tak tomu může být například tehdy, navrhnou-li mechanicky prodej v soudní dražbě, nemovitost se neprodá ani po několikaletém soudním řízení (ač by jiným způsobem prokazatelně prodejná byla) a jediným konkrétním výsledkem jeho rozhodnutí bude nárůst nákladů řízení. Mám za to, že v zájmu správce podstaty bude, aby si v případě pochybností spíše vyžádal souhlas k mimosoudnímu prodeji. Učiní-li tak a uvede-li věřitelskému výboru a soudu argumenty, nasvědčující výhodnosti zvoleného způsobu prodeje, mohou nastat dvě alternativy. Buďto uvedené orgány nepřesvědčí a souhlas mu udělen nebude. V takovém případě prostě podá návrh na prodej nemovitosti v soudní dražbě. Nebo věřitelský výbor a soud přesvědčí a tito mu souhlas udělí. Nepodaří-li se mu pak v dohledné době nemovitost prodat, může vždy navrhnout (časově náročnější) prodej nemovitosti v soudní dražbě.

Rozhodne-li se správce podstaty pro mimosoudní prodej věcí, musí si i při prodeji samém počínat s odbornou péčí (§ 8 odst. 2). Vzniká otázka, jak pojem „odborná péče“ vykládat. Nepochybně jde o spojení dvou pojmů, z nichž každý má svůj vlastní obsah. Pojem „péče“ vyjadřuje skutečnost, že o prodej je třeba se starat. K prodeji sice může dojít jen proto, že se někdo náhodou doslechne, že je daná věc na prodej. Zpravidla však platí, že se žádná věc sama neprodá. Z pojmu „péče“ (pečovat) lze navíc dovozovat potřebu průběžné, opětuující se činnosti správce v jednotlivých fázích procesu prodeje. Nepůjde jen o jeho jeden nahodilý úkon, kupř. typu podání inzerátu. Přívlastek „odborná“ vyjadřuje požadavek určité vyšší kvality péče o prodej věci. Nemělo by jít pouze o takovou péči, které je schopen kdokoli. Člověk, který poprvé v životě prodává nemovitost, se může snažit získat představu o její reálné ceně tím, že se ptá na názor příbuzných, sousedů či spolupracovníků (kteří sami nikdy nemovitost neprodávali) nebo kupujícího (který má protichůdný zájem). Může nemovitost prodat prvnímu (náhodnému) zájemci, který se objeví a ještě mu splatnost kupní ceny rozložit do desetiletých splátek. Pokud by však takto postupoval správce podstaty, jednal by neodborně. V této souvislosti je třeba podotknout, že správcem konkurzní podstaty může být pouze advokát, notář nebo jiná vhodná, přiměřeně odborně způsobilá, osoba.

IV. Stanovení reálné prodejní ceny

Kromě prodeje nemovitosti v soudní dražbě, kde povinnost administrativního ocenění vyplývá z občanského soudního řádu, dává novela zákona o konkurzu a vyrovnání prostor pro odhad ceny „obvyklé“. Přihlédneme-li k dikci obchodního zákoníku (§ 448 odst. 2) bylo by možno ji zjednodušeně definovat jako cenu, za kterou se daná či srovnatelná nemovitost v daném čase za obdobných podmínek (při vynaložení odborné péče) obvykle prodává. S výhradou terminologické nepřesnosti je možno hovořit o reálné ceně, kterou nelze zaměňovat s cenou administrativní, zjišťovanou znalcem dle příslušné vyhlášky Ministerstva financí. Ta se může od ceny, za kterou je nemovitost reálně prodává, výrazně lišit. Jako příklad lze uvést situaci, kdy administrativní cena téže nemovitosti zcela volně na straně jedné a plně obsazené nájemci na straně druhé bude stejná, reálná cena se však v prvním a druhém uvedeném případě může lišit i několikanásobně.

Odhad reálné prodejní ceny je základní podmínkou úspěšného prodeje. Tuto cenu nelze přesně stanovit nějakým tabulkovým způsobem. Lze ji pouze odhadovat. Metody, kterých lze k takovému odhadu využít, existují v podstatě tři. Jde o metodu nákladovou, výnosovou či porovnávací.⁵⁾ Značně zjednodušeně je možno jednotlivé metody definovat následovně: Nákladová metoda vychází z odhadu nákladů, nutných k pořízení novostavby dané nemovitosti. Výnosová metoda odhaduje (současnou) hodnotu všech předpokládaných budoucích výnosů předmětné nemovitosti. Porovnávací metoda vychází z porovnání cen srovnatelných nemovitostí, které byly v nedávné době na trhu skutečně prodány. Souhlasím s názorem, že nejvyšší vypovídací schopnost pro odhad reálné prodejní ceny nemovitosti má metoda třetí. Cena získaná porovnávací metodou totiž vychází přímo z reflexe trhu. Teoreticky by v ní měla být zastoupena jak složka nákladová, tak složka výnosová, ale co je hlavní, v takovém poměru, který pro konkrétní typ nemovitostí reálně akceptuje trh. I v aktuální literatuře, věnované oceňování nemovitostí na tržních principech se lze dočíst, že ocenění na bázi porovnání je v zemích s rozvinutou tržní ekonomikou nejvíce frekventováno a jeho výsledky jsou relativně velmi přesné.⁶⁾ V každém případě se správnost či nesprávnost odhadované ceny nemovitosti na trhu projeví teprve v okamžiku, kdy dojde k reálnému střetu nabídky s poptávkou, tedy k prodeji. To platí samozřejmě pouze za předpokladu, že byl prodej prováděn s odbornou péčí a s vyloučením zkreslujících faktorů (kupř. typu korupce).

Správce podstaty by si měl opatřit podklady, které mu umožní odhad reálné prodejní ceny nemovitosti stanovit. Přikloní-li se k porovnávací metodě odhadu ceny, musí si uvědomit, že pro její aplikaci je nezbytná existence dostatečné porovnávací základny. Bude třeba vycházet ze skutečně zrealizovaných obchodních případů s nemovitostmi.⁷⁾ Potřebné informace si může správce opatřovat

sám, nebo může zadat zpracování odhadu reálné ceny kupř. realitní kanceláři, která v daném místě působí. I zde by se měla projevit jeho odbornost.

V. Může správce zadat zprostředkování prodeje nemovitosti realitní kanceláři?

Podaří-li se stanovit reálnou prodejní cenu nemovitosti, půjde o to, oslovit nabídkou prodeje co největší počet potenciálních zájemců o koupi. Existuje česká vlastnost, všechno si vyzkoušet a udělat sám. Časově náročný postup cestou pokusů a omylů se však při prodeji nemovitosti z konkurzní podstaty může značně prodražit. Podstatná část obchodu s nemovitostmi probíhá prostřednictvím realitních kanceláří. Ty jsou zpravidla schopny zpracovat standardní nabídkové materiály pro jednotlivé typy nemovitostí, disponují databázemi zájemců o koupi a jsou schopny nabídkou prodeje oslovit vhodnou cílovou skupinu. V některých místech se realitní kanceláře zapojují do systémů vzájemné spolupráce (kupř. Realitní obchodní systém Asociace brněnských realitních společností ABRRES, První realitní burza jihozápadních Čech apod.). Domnívám se, že prodej nemovitosti prostřednictvím realitní kanceláře je nejen možný, ale i vhodný. Může příznivě ovlivnit i transparentnost prodeje.

Realitní trh má své zákonitosti. V praxi se jeví naivní kupř. situace, kdy zájemce o prodej odfaxuje desítkám realitních kanceláří zprávu, že prodává určitou nemovitost a očekává, že za ním začnou houfně přicházet zájemci o koupi. Pro správce podstaty by doklad o odfaxovaných nabídkách mohl splnit maximálně roli falešného alibi, že pro prodej věci něco učinil. Pokud nemá kancelář smluvně zajištěnou svou odměnu (zpravidla vázanou až na úspěch ve věci), nelze očekávat, že by se věci vůbec zabývala. Zavedené realitní kanceláře naopak vyžadují podpis výhradní zprostředkovatelské smlouvy předtím, než zakázku převezmou a začnou do nabídkového řízení investovat finanční prostředky.

Rozhodne-li se správce pověřit zprostředkováním prodeje realitní kancelář, měl by ji vybírat s odbornou péčí. Úroveň jednotlivých kanceláří je různá. Některé na trhu působí řadu let, jiné krátce. Část je sdružena v samosprávných profesních organizacích, část nikoli. Jen některé jsou začleněny do obchodních systémů spolupráce více kanceláří apod. Nemá-li správce ze své dřívější činnosti spolehlivé informace o úrovni jednotlivých realitních kanceláří, bude nejlépe, aby před tím, než jakékoli rozhodnutí učiní, několik kanceláří pro porovnání navštívil.

I když správce zadá zprostředkování prodeje realitní kanceláři, jeho aktivní role v procesu prodeje nekončí. Dostane se do obdobné situace jako kterýkoli vlastník, který se na realitní kancelář obrátil. Bude potřeba, aby se zajímal o průběh nabídkového řízení, vyžadoval zprávy o činnosti kanceláře, posuzoval jednotlivé skutečnosti, které se v průběhu nabídkového řízení vyskytnou, vyvozoval z nich závěry, účastnil se jednání s vážnými zájemci o koupi a eventuálně si po

vlastní linii prověřoval bonitu zájemců. Může činit právní úkony, kterými lze v průběhu nabídkového řízení reálnou cenu prodávané nemovitosti zvýšit. Může kupř. vypovídat nájemní vztahy tam, kde to smlouva umožňuje, odstupovat od smluv, jsou-li pro to splněny zákonné podmínky (§ 14 odst. 2 KV), zadat rozčlenění pozemku geometrickým plánem tam, kde budou lépe prodejné jeho menší díly apod. Nepodaří-li se nemovitost v dohodnuté době prodat, je třeba, aby si vyžádal závěrečnou zprávu realitní kanceláře, učinil vlastní názor na to, v čem je příčina a podle toho zvolil další postup. Může smlouvu o zprostředkování prodloužit za změněných podmínek, kupř. snížit prodejní cenu. To bude přicházet v úvahu, ukáže-li se v průběhu dobře provedeného nabídkového řízení původně požadovaná cena jako nereálná. Může zprostředkovatelskou smlouvu vypovědět, má-li pochyby o tom, že bylo nabídkové řízení prováděno profesionálně. Rozhodne se, zda věc zadá jiné kanceláři anebo navrhne prodej nemovitosti v soudní dražbě a podobně.

Je-li řeč o vyhledání kupce prostřednictvím realitní kanceláře, je třeba položit si otázku, zda vůbec může správce podstaty platbu realitní kanceláři provést a pokud ano, zda nepůjde o zbytečně vynaložené finanční prostředky. Poslední novela zákona o konkurzu a vyrovnání taxativní výčtem vymezila pohledávky za podstatou. Jednou z těchto pohledávek jsou i nároky věřitelů ze smluv uzavřených správcem podstaty (§ 31 odst. 2 písm. e) věta před čárkou KV). Pokud by správce konkurzní podstaty uzavřel smlouvu s realitní kanceláří a na základě této smlouvy realitní kanceláří platně vznikl nárok na plnění, půjde o pohledávku za podstatou, kterou je správce oprávněn uspokojit kdykoli v průběhu řízení (§ 31 odst. 1 KV). Vznik nároku realitní kanceláře na odměnu je zpravidla vázán na úspěch ve věci. To představuje odpověď na otázku, zda nepůjde o zbytečný výdaj. Nepodaří-li se realitní kanceláří kupce vyhledat, žádnou odměnu neobdrží. Podaří-li se to, nepůjde o zbytečně vynaložené finanční prostředky.

Poznámky:

- ¹⁾ Srov. Barák, J.: Nad novelou zákona o konkurzu a vyrovnání, Právní rádce 5/1996, s. 39.
- ²⁾ Zoulík, F.: Zákon o konkurzu a vyrovnání – Komentář, 2. vydání Praha, C. H. Beck 1994, s. 124.
- ³⁾ Srov. jako ad 2), s. 126.
- ⁴⁾ Zákon o konkurzu a vyrovnání, text s předmlouvou K. Eliáše, Praha, C. H. Beck 1994, s. IX.
- ⁵⁾ viz i § 1 odst. 2 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách v platném znění.
- ⁶⁾ Srov. Zazvonil, Z.: Oceňování nemovitostí na tržních principech, CEDUK 1996, s. 58, 79.
- ⁷⁾ Srov. jako ad 6), s. 80.

Mgr. Vít Biolek, Mgr. Petr Wildt

advokát, Hradec Králové, advokát, Hradec Králové

Změny společenské smlouvy s. r. o. a notářské zápisy

Zákonem č. 142/1996 bylo novelizováno také ustanovení § 127 odst. 4 obchodního zákoníku, podle něhož nadále o rozhodnutích valné hromady společnosti s ručením omezeným podle § 125 odst. 1 písm. a), c), d), e) a i), k jejichž přijetí je zapotřebí souhlasu alespoň dvoutřetinové většiny všech hlasů společníků, musí být pořízen notářský zápis.

Na úvod konkrétní případ: Společníci s. r. o., v jejíž společenské smlouvě je zakotveno, že o změnách společenské smlouvy rozhoduje valná hromada, podpsali všichni ověřené změnu společenské smlouvy. Usnesením Krajského obchodního soudu v B. byli však vyzváni, aby doložili notářský zápis z jednání valné hromady, neboť společenská smlouva stanoví, že o změnách má rozhodovat valná hromada a podle novely je o takovém jednání třeba notářský zápis pořídit.

Ke vztahu ustanovení § 141 a § 125 odst. 1 písm. d) obchodního zákoníku se v nedávné době vyslovila celá řada předních odborníků. Z doby zcela nedávné poukazujeme na článek JUDr. Karla Eliáše¹⁾, který se zabývá i dalšími spornými otázkami a s jehož závěry v zásadě souhlasíme a vycházíme z nich.

Je potřeba říci, že se jednoznačně stavíme za názor, že ustanovení § 141 obchodního zákoníku má povahu obecného pravidla, tedy že pokud není ve společenské smlouvě výslovně zakotveno, že o změnách společenské smlouvy rozhoduje valná hromada, pak o těchto změnách rozhodují všichni společníci (v praxi takovéto změny bývají označovány např. jako dodatek č. 1 společenské smlouvy nebo změna č. 1 společenské smlouvy apod.). Pouze pokud společenská smlouva opravňuje k rozhodování o změnách valnou hromadu (jinými slovy pokud se společníci ve společenské smlouvě dohodli, že není zapotřebí jednomyslnosti všech společníků, nýbrž že postačí, aby o takové změně rozhodla kvalifikovaná většina společníků ve smyslu § 127 odst. 4 obchodního zákoníku), pak připadá v úvahu, aby byla změna odsouhlasena valnou hromadou. Takovéto ustanovení je ve společenských smlouvách obsaženo velmi často a má své praktické opodstatnění, neboť umožňuje, aby společenská smlouva byla měněna méně rigorózní formou, než je dohoda všech společníků a brání tak tomu, aby menšina mohla zabránit kvalifikované většině společníků změnit společenskou smlouvu.

Zákonodárce chtěl nepochybně novelou zabránit případným sporům týkajícím se regulérnosti průběhu valné hromady, na níž došlo k nejzávažnějším rozhod-

nutím týkajícím se s. r. o. V praxi ovšem často nastávají případy, že klienti bývají nepříjemně překvapeni tím, že jednání valné hromady s. r. o., na které chtěli odsouhlasit změnu, s níž všichni souhlasí, se bude muset zúčastnit notář a že budou muset zaplatit náklady spojené s pořízením notářského zápisu. Chod s. r. o. je do značné míry závislý na konsensu všech společníků, většina společností tohoto konsensu bez problémů dosahuje (jeho nedosažení je prvním krokem k nefunkčnosti společnosti) a společníkům se jeví řešení, kdy o změně rozhodne valná hromada za přítomnosti notáře, jako méně pružné a finančně náročnější než podpis změny smlouvy všemi společníky.

Stále zůstává otevřena další možnost: i za situace, kdy je ve společenské smlouvě řečeno, že o změnách rozhoduje valná hromada, lze společenskou smlouvu změnit dohodou všech účastníků ve smyslu § 141 obchodního zákoníku. Toto ustanovení koresponduje s § 516 občanského zákoníku, podle něhož dohodou účastníků lze změnit jakoukoliv smlouvu. Lze-li změnit smlouvu kvalifikovanou většinou na valné hromadě, pak tím spíše ji lze změnit rigoróznější formou, tedy dohodou všech účastníků. Jak výstižně upozorňuje Eliáš, společenská smlouva je smlouva jako každá jiná a obecné pravidlo, že o změnách rozhodují všichni společníci, navíc důsledně odráží myšlenku, že nejvyšším orgánem s. r. o. není valná hromada, ale společníci samotní. K obdobnému názoru dospívá i Pelikánová²⁾, která sice s jistým odstupem hovoří o „...konstituování dalšího orgánu společnosti tvořeného shodně jako valná hromada všemi společníky a lišícího se absencí jakýchkoliv pravidel o způsobu svolávání, rozhodování, formalizování výsledků... návrat od instituce k čisté smlouvě...“, ale opatrně uznává, že o změně společenské smlouvy podle § 141 rozhodují všichni společníci mimo valnou hromadu. Jde přece o smlouvu, dodáváme my. Snad se některým kolegům bude zdát zdůraznění této okolnosti nadbytečné, avšak autoři opakovaně narazili na názor (o který se možná opírá výše zmíněné usnesení a který je podle našeho názoru nesprávný), že pokud si společníci s. r. o. ve společenské smlouvě vyhradili, že o změnách rozhoduje valná hromada, určili jediný možný způsob, jak lze smlouvu změnit a vyloučili tím možnost, aby o takové změně rozhodli dohodou všichni společníci ve smyslu § 141 obchodního zákoníku. Domníváme se však, že dohodou všech společníků společenskou smlouvu takto ad hoc změnit lze, přestože společenská smlouva opravňuje ke všem změnám valnou hromadou.

Z výše uvedeného ovšem plyne možnost, že pokud se společníci jednomyslně dohodnou na změně společenské smlouvy, není již třeba pořizovat notářský zápis, ale postačí dohoda společníků s jejich úředně ověřenými podpisy. Stejně je možné postupovat i v případě jiných rozhodnutí, které společenská smlouva nebo zákon svěřuje do působnosti valné hromady. A ještě jinými slovy: k tomu, aby o změnách společenské smlouvy rozhodovali všichni společníci, není

zapotřebí vypouštět ze společenské smlouvy ustanovení o tom, že o změnách rozhoduje valná hromada, neboť společníci mohou svou společnou vůlí kdykoliv změnit smlouvu v kterékoliv její části a podobné ustanovení bude mít jen ten význam, že o takové změně může rozhodnout také valná hromada.

Když se vrátíme k shora zmíněnému usnesení rejstříkového soudu, docházíme k přesvědčení, že jeho závěry jsou nesprávné. Ptáte se, jak celá věc skončila? Uskutečnilo se jednání valné hromady, o němž byl pořízen notářský zápis. Klientům se nechtělo soudit a prioritní pro ně pochopitelně bylo docílit změny společenské smlouvy.

Poznámky

- ¹⁾ JUDr. Karel Eliáš: „K některým sporným otázkám rozhodování valné hromady s. r. o. o změnách společenské smlouvy“, Právní praxe v podnikání č. 7–8/96, str. 1–11.
- ²⁾ Prof. JUDr. Irena Pelikánová: Komentář k obchodnímu zákoníku, Linde Praha, a. s., 1995, str. 306.

Mgr. Libor Nedorost

advokát, Telč

K problematice přezkumu mimo odvolací řízení a jeho uplatnění v podmínkách správního řízení

Běžně je konstatováno, že správní řízení představuje proces několika na sebe navazujících stadií. Podstata opravného řízení jako součásti správního řízení spočívá v přezkoumávání správních rozhodnutí z hlediska jejich zákonnosti a důvodnosti, jakož i správnosti postupu, které jim předcházelo. V této souvislosti poznamenávám, že vzhledem k charakteru správy a charakteru správních aktů, jako prostředků právní aplikace a realizace zákonodárných činností, platí pro všechny správní akty bez rozdílu tzv. presumpce správnosti správních aktů, která znamená, že na správní akt se hledí jako na bezvadný, pokud není úředně shledán opak. Pokud má dojít k nápravě takového aktu, je zapotřebí vyvolat úřední postup, jehož výsledkem bude odstranění případných vad aktu nebo alespoň jejich prokazování. Úkolem správního orgánu je vydání spravedlivého, věcně i procesně správného rozhodnutí.¹⁾ V tomto smyslu je podstatou opravného řízení ověření toho, zda zjištěný skutkový stav a jeho právní posouzení vyjádřené

v rozhodnutí příslušného správního orgánu bylo učiněno postupem odpovídajícím požadavkům správního řádu a zda nejsou pochybnosti o správnosti těchto zjištění. Základním principem při této činnosti je zcela nepochybně zásada zákonitosti, formulovaná správním řádem již v úvodu základních pravidel správního řízení, ukládající správním orgánům postupovat v řízení v souladu se zákony a jinými právními předpisy, a to jak předpisy procesními, tak i předpisy hmotného práva, které se vztahují k dané věci, stejně jako i předpisy kompetenčními.²⁾ Složitost právních vztahů, které jsou správním orgánem posuzovány, a složitost správního procesu samotného však může vést někdy k tomu, že se při rozhodování správní orgán nevyhne určitým omylům, nedostatkům, vadám nebo nesprávnostem vzniklým při posuzování skutkového stavu, nebo při jeho právním hodnocení.

Přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení je svou povahou zvláštním mimořádným opravným prostředkem, na který však není na rozdíl od obnovy řízení právní nárok. Cestou mimoodvolacího řízení lze přezkoumávat nejen pravomocná rozhodnutí vydaná ve věci, ale i zásadní rozhodnutí procesní povahy. Přitom není rozhodující, zda jde o rozhodnutí vydané odvolacím orgánem nebo o rozhodnutí orgánu prvního stupně. Pravomocné rozhodnutí takto přísluší, pro rozpor se zákonem nebo jiným obecně závazným právním předpisem přezkoumat, z vlastního nebo jiného podnětu, správnímu orgánu instancně nadřízenému správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal.³⁾ V mimoodvolacím řízení lze přezkoumat i rozhodnutí v obnoveném řízení, ale nelze přezkoumávat rozhodnutí, u nichž soud ve smyslu ust. § 250j o. s. ř. dospěl k závěru, že jsou v souladu se zákonem, protože nejenže by se tak nadměrně rozšiřovalo uplatnění mimořádných opravných prostředků, navíc v jejich určitém sledu, ale také by se tímto postupem správním orgánům dostalo postavení nadřízených instancí rozhodujících o rozhodnutí moci soudní. Podnět k přezkumu může podat jakýkoliv subjekt, tedy nejen účastník řízení, ale kterákoliv právnická, nebo fyzická osoba. Přitom charakter podnětu k tomuto přezkoumávání jej rozhodně vzdaluje od návrhu na zahájení řízení, kterým není ani za situace, kdy jej podá účastník původního řízení. Proto také podání podnětu na zrušení rozhodnutí v řízení o přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení účastníkem správního řízení není považováno za podání mimořádného opravného prostředku ve smyslu ust. § 250i odst. 2 in fine o. s. ř. Samotné podání návrhu není ani důvodem pro přerušování řízení o žalobě. Soud však řízení zpravidla přeruší tehdy, zjistí-li, že správní orgán podnět neodložil, ale o přezkoumání rozhodnutí zahájil řízení podle § 18 odst. 1 správního řádu.⁴⁾ Podle mého názoru by podnět měl být považován za stížnost nebo podnět ve smyslu vyhlášky č. 150/1958 Ú. l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících, a proto by také mělo být při jeho vyřizování postupováno podle této vyhlášky. Zcela zvláštním druhem podnětu k přezkoumání rozhodnutí

mimo odvolací řízení je opožděné či nepřípustné odvolání podle § 60 správního řádu, které sice nemá odkladný účinek, ale může přesto vyvolat nápravu vadného rozhodnutí.

Obecně se správní řízení zahajuje na návrh účastníka nebo z podnětu správního orgánu. Podání podnětu účastníkem nebo jiným subjektem, které není ze shora uvedených důvodů procesním návrhem na zahájení řízení, však nikdy bez dalšího nepůsobí zahájení řízení o přezkoumání. To vyplývá z ust. § 65 odst. 1, chápaného jako stanovení povinnosti posoudit, zda napadené rozhodnutí je vadné, v čem vady spočívají a zda je dán důvod pro jeho změnu nebo zrušení. Přezkumné mimoodvolací řízení je zahájeno teprve po prošetření došlého podnětu, shledá-li jej příslušný správní orgán opodstatněným, pokud nerozhodl o zahájení přezkumu z vlastní iniciativy. Stejně tak zahájením přezkumného řízení není ještě rozhodnutí přezkoumáno, protože přezkoumáno je teprve vydáním nového rozhodnutí. Znamená to tedy, že podnět k přezkoumání pravomocného rozhodnutí nemůže vést k vlastnímu zahájení přezkumného řízení, jestliže výsledky předchozího řízení o stížnosti nebo jiném podnětu nenasměrují závěru, že jde o protiprávní rozhodnutí, popř. ukazují, že takové rozhodnutí nelze přezkoumat pro skutečnosti uvedené v § 67 nebo § 68 odst. 1 správního řádu. Proto ani nelze stanovit, že správní orgán zahájí přezkumné řízení na cizí podnět, ale jen to, že je může zahájit, protože ne každý podnět vede ke konečnému úsudku, že jsou splněny všechny podmínky stanovené správním řádem pro jeho zahájení správním orgánem.⁵⁾

Rozhodnutí přezkoumat rozhodnutí přísluší správního orgánu nadřízenému tomu orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Z této zásady připouští zákon výjimku v tom smyslu, že za určitých okolností může orgán, který napadené rozhodnutí vydal, své rozhodnutí zrušit nebo změnit.⁶⁾ Svoje oprávnění může uplatnit ovšem pouze za současného splnění tří podmínek, a to jestliže podnět k přezkoumání rozhodnutí dal účastník řízení orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, nebo orgánu jemu nadřízenému. Z podnětu jiného subjektu a rovněž ani na pokyn nadřízeného orgánu nemůže správní orgán svoje rozhodnutí přezkoumat. Dále pak musí podnětu správní orgán v celém rozsahu vyhovět. Není však třeba, aby oprava rozhodnutí byla provedena z důvodů uvedených v podnětu, nehledě k tomu, že podnět nemusí obsahovat odůvodnění a že rozhodnutí rovněž nemusí být odůvodněno.⁷⁾ Konečně zrušovací nebo pozměňovací rozhodnutí se nebude týkat jiného účastníka řízení nebo s tím ostatní účastníci budou souhlasit. Do jisté míry obdobná situace nastává tehdy, je-li v době přezkoumávání rozhodnutí mimo odvolací řízení podán podle platných předpisů návrh na přezkoumání správního rozhodnutí soudem. V takovém případě může správní orgán předmětné správní rozhodnutí zrušit nebo změnit jedině tehdy, když by plně vyhověl všem účastníkům řízení. Je zřejmé, že ustanovení § 65 odst. 2 správního

řádu klade důraz na prosazení zákonnosti, a legalitu rozhodnutí. Pokud by byl zákonodárce chtěl ponechat práva nabytá v dobré víře vůbec nedotčena, nebyl by musel upravovat otázku přezkoumání pravomocných rozhodnutí mimo odvolací řízení nebo by ji upravil tak, že lze zasáhnout toliko do práv, jichž nebylo nabyto bona fide. Otázka zachování práv nabytých v dobré víře je teprve otázkou druhotnou, sekundární, s níž je třeba se vypořádat až při zrušení nebo změně rozhodnutí.⁹⁾ Problém ochrany práv nabytých v dobré víře, jejich odnětí nebo omezení by přicházelo v úvahu v souvislosti se zrušením, popř. se změnou nezákonného pravomocného rozhodnutí, představuje složitý komplex otázek rozdílných podle toho, zda sám účastník řízení, který se domáhá nápravy, práv nabytých nebo právě naopak sám pozbyl, avšak později jich v dobré víře nabytá osoba jiná. Jestliže účastník řízení z přezkoumávaného rozhodnutí nabytých nějakých práv, je pochopitelně třeba i zde vycházet z presumpce, že se tak stalo v dobré víře. Avšak toto konstatování samo o sobě nestačí pro závěr, že správní orgán má nezákonné rozhodnutí ponechat dál nezměněno v platnosti, protože ustanovení § 65 odst. 2 správního řádu nevylučuje možnost nezákonné rozhodnutí zrušit nebo změnit, i když tato práva mohou být tímto rozhodnutím dotčena.⁹⁾

Platná právní úprava výslovně zdůrazňuje, že při přezkoumávání rozhodnutí musí správní orgán vycházet ze skutkových okolností, které existovaly v době přezkoumávaného rozhodnutí. Správní orgán tedy nemůže zrušit nebo změnit rozhodnutí proto, že se po jeho vydání dodatečně změnilo rozhodující skutkové okolnosti, z nichž původní rozhodnutí vycházelo.

Správní orgán, který přezkoumává rozhodnutí mimo odvolací řízení, může, shledá-li k tomu důvody, rozhodnutí zrušit nebo změnit nejpozději do tří let od právní moci rozhodnutí. V této lhůtě tedy nestačí přezkumné řízení jen zahájit, nýbrž rozhodnutí, které ruší nebo mění rozhodnutí předchozí, musí nabytí i právní moci. Přezkoumání rozhodnutí tak musí skončit vydáním nového zrušovacího, pozměňovacího nebo zastavujícího rozhodnutí. Praxe se přitom různí názory, zda je možné, aby správní orgán rozhodnutí zrušil a vrátil jinému orgánu k novému projednání a rozhodnutí. Je přitom zajímavé, že literatura většinou možnost vrácení k novému projednání připouští.¹⁰⁾ Důvodem je, jak uvádí Němec, procesní bezvýchodnost, která by v opačném případě mohla nastat.¹¹⁾ Správní orgán, zejména vedoucí ústředního orgánu státní správy, nemůže vždy v rámci přezkumného řízení provádět obsáhlé důkazní řízení, zatímco orgán nižšího stupně má k provedení takových důkazů podstatně lepší podmínky. Odpůrci tohoto postupu odůvodňují svůj názor především tím, že ust. § 65 odst. 2 umožňuje pouze zrušení nebo změnu rozhodnutí, nikoliv zrušení rozhodnutí. Analogické použití ust. § 59 odst. 3 vylučují a tvrdí, že možnost vrátit věc by musela být v § 65 odst. 2 výslovně obsažena. Ztotožníme-li se s názorem, že není možné vrátit věc některému z nižších orgánů k novému projednání a rozhodnutí, bude muset

správní orgán, oprávněný rozhodnutí přezkoumat, provést sám veškeré další řízení. Dojdeme-li naopak k závěru, že je možné vrátit věc, nabízí se několik variant řešení. Která z nich bude při vyřizování konkrétního podnětu nevhodnější, závisí na charakteru vad přezkoumávaného rozhodnutí.

Poznámky:

- ¹⁾ Viz ust. § 3 odst. 4 správního řádu
- ²⁾ Viz ustanovení § 46 správního řádu, podle kterého rozhodnutí musí být v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, musí být vydána orgánem k tomu příslušným, vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci a obsahovat předepsané náležitosti
- ³⁾ Viz ust. § 65 odst. 1 a 2 správního řádu
- ⁴⁾ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 10. 1994, č. j. 6A 86/94–19
- ⁵⁾ Viz Adamus V., Poznámky k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení, Správní právo 1969, č. 3, str. 159
- ⁶⁾ Viz autoremedura ve smyslu ust. § 66 správního řádu
- ⁷⁾ Viz ust. § 47 odst. 1 in fine správního řádu
- ⁸⁾ Adamus V., Poznámky k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení, Správní právo 1969, č. 3, str. 162
- ⁹⁾ Adamus V., Poznámky k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení, Správní právo 1969, č. 3, str. 161
- ¹⁰⁾ Srovnej Adamus V., Poznámky k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení, Správní právo 1969, č. 3, nebo komentář ke správnímu řádu str. 106, Šlauf a kol., Linde Praha 1993
- ¹¹⁾ Němec V., Přezkoumávání správních rozhodnutí a opravné prostředky podle jiných právních předpisů, Správní právo 1980, č. 7

Mgr. Petr Dolejš

katedra práva České zemědělské univerzity, Praha

Malá úvaha nad rodnými čísly

V praxi se často při úředním styku setkáváme s požadavkem na vyplnění rodného čísla. U občanů České republiky, kteří mají toto číslo přiděleno, jde o běžný úkon, ale u cizinců to často činí nemalý problém. Podívejme se tedy na tuto problematiku podrobněji.

Rodná čísla získávají na významu vlivem rozvoje informačních soustav, používajících rodné číslo jako základní a jednoznačný identifikátor osoby. Na rod-

ných číslech a identifikačních číslech organizací (IČO) je založen prakticky celý veřejný i privátní informační systém, např. registrace účastníků české kupónové privatizace, evidence sociálního zabezpečení, registr pojištěnců zdravotního pojištění nebo ústřední evidence obyvatelstva při policejním ředitelství, apod.

Dalším příkladem může být Všeobecná zdravotní pojišťovna, která má neoficiální digitalizovaný registr všech rodných čísel (včetně rodných čísel pojištěnců jiných pojišťoven) – registr pojištěnců, včetně cizinců.

Základní normou pro přidělování, opravy a změny rodných čísel je i nadále více než dvacet let stará vyhláška FSÚ č. 55/1976 Sb., o rodném čísle. Vzhledem k terminologické a částečně i obsahové zastaralosti znění této vyhlášky je potřebné podat k jejímu obsahu aktualizované vysvětlení.

Smyslem rodného čísla je jednoznačný identifikační znak osoby, který je po celou dobu života neměnný a vylučuje případné komplikace plynoucí např. ze stejných příjmení a křestních jmen různých osob nebo ze změn příjmení během života (např. sňatkem). V České republice se od roku 1969 používají dva systémy rodných čísel: devítimístná rodná čísla (s třímístnou koncovkou) přidělená občanům narozeným do 31. 12. 1953 a desetimístná rodná čísla (se čtyřmístnou koncovkou), náleží obyvatelům narozeným od 1. 1. 1954.

Prvních šest míst rodného čísla vyjadřuje u obou systémů datum narození osoby a její pohlaví. Datum narození je uvedeno v pořadí: poslední dvojčíslí roku narození, dvojčíslí měsíce, dvojčíslí kalendářního data v měsíci. V případě, že den či měsíc narození neobsahuje dvojciferné číslo, předřazuje se nula (např. narodil-li se muž 2. 2. 1955, bude jeho rodné číslo 550202, narodila-li se žena stejného data, bude její rodné číslo 555202, neboť u žen se k dvojčíslí měsíce narození přičítá konstanta 50).

Celá desetimístná rodná čísla jsou dělitelná 11. Čtyřmístné koncovky jsou konstruovány tak, aby zajistily tuto dělitelnost, která je jedinou matematickou kontrolou správnosti rodného čísla. Třímístné koncovky, užívané do roku 1968 (rodná čísla se tehdy přidělovala až v 15 letech věku, a nejmladší osoby, jejichž rodná čísla mají třímístnou koncovku, se tedy narodily v roce 1953) jsou pouze pořadové a nezajišťují žádnou matematickou kontrolu.

Koncovky nejsou určeny k identifikaci místa nebo okresu narození, ani neobsahují žádné jiné identifikační informace o osobách.

Je důležité, že podmínkou pro přidělení rodného čísla není občanství České republiky. Rodná čísla jsou přidělována na požádání i cizincům splňujícím podmínku trvalého nebo dlouhodobého pobytu, (který je povolán na základě zákona č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území ČSFR, ve znění pozdějších předpisů, zejména za účelem zaměstnání či podnikání nebo studia v ČR) a jejich dětem, s výjimkou osob používajících diplomatických výsad.

K přidělení rodného čísla jsou v České republice kompetentní pouze Česká správa sociálního zabezpečení (u osob narozených do 31. 12. 1968) a stanovené územní orgány českého statistického úřadu.

Pro cizince je k přidělení rodného čísla příslušný:

U osob narozených mimo území bývalého Československa do 31. 12. 1968 Česká správa sociálního zabezpečení v Praze. Česká správa sociálního zabezpečení vystavuje žadatelům „doklad o přidělení rodného čísla“ na základě písemné žádosti, zaslané na její adresu – Praha 5, Křížová ul. č. 25, PSČ 125 00, telefon centrála 02/2456 1111. Žádost musí být doplněna ověřenou fotokopíí dokladu o narození, který musí obsahovat přesné datum a místo narození, a všemi jmény a příjmeními, která žadatel během svého života používal (tj. včetně všech změn např. sňatkem).

Český statistický úřad – divize Brno se sídlem Jezuitská ul. č. 2, Brno, PSČ 601 51, přiděluje tedy rodná čísla cizincům a osobám bez státního občanství, narozeným v cizině po 1. 1. 1969. Dále pak přiděluje rodná čísla dětem narozeným v zahraničí, které se svými rodiči – cizinci – trvale nebo dlouhodobě žijí v ČR a nezbytně potřebují rodné číslo pro účely zdravotního pojištění. Přílohy k žádosti jsou totožné jako u dospělých osob.

Často se vyskytují problémy i s rodnými čísly u starších osob, narozených v bývalém Československu, které se do ČR vracejí po dlouhém pobytu v zahraničí. Tyto osoby často svá rodná čísla neznají a domnívají se, že jim nikdy nebyla přidělena.

Těmto osobám, stejně tak jako cizincům, bývají v praxi často neoprávněně různými orgány „přidělována“ improvizovaná rodná čísla. To má za následek, že tato čísla nesplňují podmínku dělitelnosti jedenácti, jsou duplicitní, což působí v praxi značné potíže. Navíc je takový postup v rozporu se zákonem.

Jako klasický příklad si můžeme uvést přidělování „rodných čísel“ finančními úřady, které první šestičíslí složí správným postupem z data narození a v případě cizinců za lomítko přiřadí čtyři nuly (/0000).

Pokud má být v některém evidenčním systému, založeném na rodných číslech (např. klientů banky), zařazen cizinec, který nesplňuje podmínku pro přidělení rodného čísla, může mu být přiděleno evidenčním systémem náhradní číslo, které musí být konstruováno tak, aby byla vyloučena záměna nebo duplicita již s prvními šesti místy řádného rodného čísla (může být např. o konstantu 50 zvýšeno dvojčíslí dne narození). Toto náhradní evidenční číslo však v žádném případě nesmí být označováno za rodné číslo.

Dalším místem, kde se velice často setkáváme s užíváním rodného čísla, je oblast živnostenského podnikání.

Například ustanovení § 45 v odst. 2 zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), stanoví náležitosti ohlášení pro fyzickou osobu. Fyzická osoba v ohlášení uvádí identifikační údaje o své osobě, kterými jsou jméno a příjmení podnikatele – fyzické osoby, jeho státní občanství a **rodné číslo**.

V případě, kdy ohlašovateli nebylo příslušným úřadem podle citované vyhlášky přiděleno rodné číslo, doporučujeme, aby ohlašovatel živnosti namísto něj v ohlášení uvedl datum narození a informoval příslušný úřad o tom, že mu rodné číslo nebylo přiděleno.

Tento postup doporučujeme, jako nejpříjemnější, aplikovat i v ostatních případech.

Snad definitivním řešením této problematiky bude tzv. „zákon o evidenci obyvatelstva a rodném čísle“, který by měl být snad již příští rok schválen. Je pravděpodobné, že v tomto zákoně bude stanoveno, že rodná čísla budou určovat (garantovat) orgány Ministerstva vnitra ČR.

Albert Bradáč, Josef Fiala:

Nemovitosti – oceňování a právní vztahy

Nakladatelství Linde Praha, 492 stran, brožováno, cena neuvedena.

Nakladatelství Linde uvádí na knižní trh užitečnou publikaci dvou renomovaných autorů. Prvý je mj. vysokoškolským docentem a ředitelem Ústavu soudního inženýrství VÚT v Brně a již dlouhodobě se věnuje metodice technických soudních znaleckých posudků, zejména i v oblasti oceňování nemovitostí. Rovněž druhý autor je vysokoškolským učitelem – docentem na PF MU v Brně – a soustavně se věnuje především právním vztahům k nemovitostem nejen jako pedagog, ale i jako autor řady odborných prací; působí též jako advokát.

Práce obsahuje vše podstatné z obou oblastí - jak z hlediska oceňování, tak i právních vztahů k nemovitostem. Připojeny jsou též příslušné texty zákonných předpisů a vyhlášek jak oceňovacích, tak i z oblasti občanskoprávních, daňových apod. vztahů.

Část věnovaná oceňování obsahuje nejprve obecné výklady o ceně a hodnotě nemovitosti (cena zjištěná, pořizovací, reprodukční, časová, tržní, včetně tzv. tržní ceny v tísni, výchozí cena, historická kategorie tzv. stop ceny a další). Velmi instruktivní jsou informace o jednotlivých metodikách oceňování staveb. Textová část je doplněna o příslušné tabulky, ať už jsou součástí právních norem nebo pouhou metodickou pomůckou pro znalce. Podrobně je pojednáno též o cenových mapách, jejich tvorbě, náležitostech a významu pro oceňování nemovitostí. Po obecných výkladech o metodice oceňování nemovitostí následuje část věnovaná oceňování podle platné vyhlášky o oceňování staveb, pozemků a trvalých porostů. Na text jednotlivých ustanovení vyhlášky navazuje vždy jejich výklad jak v části týkající se jednotlivých druhů staveb, tak i pozemků. Zvláštní kapitola se zabývá tržní cenou nemovitosti, vlivy, které na její výši působí, a metodou jejího zjišťování. Zde jsou textové výklady blíže ozřejmovány tabulkami, vzorci, apod. Pro právní praxi je instruktivní též dílčí kapitola věnovaná zjištění výše majetkové újmy, způsobené poškozením nemovitosti na základě výkladů o principech náhrady škody. Stále aktuální jsou výklady o restitucích a o soudních rehabilitacích – a to jak část věnovaná právním otázkám, tak i problematice cenové z hlediska jednotlivých restitučních předpisů (zákon č. 403/1990 Sb., zák. č. 87/1991 Sb., zák. č. 229/1991 Sb., aj.). I zde jsou zařazeny příslušné normativní texty, které je třeba při oceňování aplikovat vzhledem k různým časovým

obdobím. Zvláštní oddíl je věnován problematice „zásadní přestavby, kterou stavba ztratila svůj původní stavebně technický charakter“ ve smyslu § 8 odst. 1 zák. č. 87/1991 Sb., a to opět jak z právního, tak i ze znaleckého hlediska. Po učení nalezne čtenář i pokud jde o oceňování nemovitostí při hodnocení podniků. Zvláštní oddíl obsahuje výklady o oceňování pro úvěrové řízení, pro řízení dědické, pro vypořádání BSM i podílového spoluvlastnictví, při vyvlastnění a při realizaci předkupního práva. Připojen je text zákona o dani z nemovitostí a provádní vyhláška k němu.

V části věnované právním otázkám najde čtenář kapitoly o vlastnickém právu, o vlastnictví bytů a nebytových prostorů, o katastru nemovitostí, o zdaňování přechodu a převodu nemovitostí, včetně příslušných daňových sazeb. Poměrně rozsáhlé výklady se týkají věcných břemen.

Právní výklady jsou s ohledem na široký okruh předpokládaných čtenářů koncipovány tak, aby byly srozumitelné i širší veřejnosti, avšak i právní praktik zde najde užitečné pasáže, zvláště když autor do textu zapracoval reprezentativní stanoviska judikatury i literatury ke sporným otázkám.

Práci uzavírá rozsáhlý přehled literatury a souvisejících předpisů upravujících cenovou problematiku nemovitostí. Oceňovací předpisy jsou uvedeny chronologicky za rozhodná období od doby před vznikem ČSR v roce 1918 až po současnou dobu.

Celkově lze toto dílo doporučit pro jeho instruktivnost a komplexnost nejen mladším kolegům, ale i každému, kdo se ať soustavně nebo i jen příležitostně dostává při výkonu právních služeb do styku s problematikou nemovitostí a jejich oceňování. A to je nepochybně většina advokátů.

JUDr. Václav Mandák

Z JUDIKATURY

Sjednání 100% úroku za jeden rok při půjčce peněz podle § 657 obč. zák. je v této části neplatným právním úkonem pro rozpor s dobrými mravy (§ 3 odst. 1, § 39 obč. zák.).

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci z 1. 2. 1996, čj. 12 Co 740/95

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem okresního soudu v Olomouci byla zamítnuta žaloba, aby žalovaný zaplatil žalobci částku 15 000 Kč s příslušným úrokem z prodlení. Dále bylo rozhodnuto o nákladech řízení tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému částku 1440 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta.

Včas podaným odvoláním napadl rozsudek okresního soudu žalobce. Namítal, že okresní soud nesprávně vyhodnotil provedené důkazy a dospěl k nesprávnému právnímu závěru, že sjednání úroků mezi účastníky se příčí dobrým mravům, a proto je tento úkon absolutně neplatným podle ustanovení § 39 občanského zákoníku. Pokazoval na to, že žalovaný sám nabízel vrácení půjčené částky spolu s 50% úrokem, sám sepsal také text dohody o půjčce. Odvolatel se proto domáhal změny napadeného rozsudku tak, aby žalobě bylo v celém rozsahu vyhověno.

Žalovaný navrhl potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného.

Krajský soud přezkoumal napadený rozsudek, přezkoumal i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 206, § 212 odst. 1, 2 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Krajský soud přejímá jako správná skutková zjištění okresního soudu učiněná z výpovědí účastníků a listinných důkazů a pro stručnost v tomto směru odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku.

Krajský soud vzal shodně s okresním soudem za prokázané, že dne 26. 10. 1992 byla mezi účastníky uzavřena smlouva o půjčce podle ustanovení § 657 občanského zákoníku, podle které žalobce půjčil žalovanému finanční částku 40 000 Kč a žalovaný se zavázal vrátit do konce dubna 1993 částku 60 000 Kč. Účastníci si tedy dohodli za půjčení finanční částky 40 000 Kč úplatu ve formě úroků ve výši 50 % půjčené částky na dobu půl roku, což činí 100% úrok roční.

Jak vyplývá z písemného prohlášení žalovaného a z výpovědí účastníků, ujednání ohledně částky 20 000 Kč, je ujednáním o kapitalizovaném úroku. Dohoda

účastníků v části takovýchto úroků svým účelem odporuje zákonu a přičí se dobrým mravům. Podle ustanovení § 658 občanského zákoníku sice lze při peněžitě půjčce dohodnout úroky a občanský zákoník neobsahuje žádné ustanovení o tom, do jaké výše je možné sjednat tyto úroky při půjčce peněz mezi fyzickými osobami. S odkazem na ustanovení § 3, § 39 občanského zákoníku však v daném případě krajský soud shodně s okresním soudem dospěl k závěru, že smlouva uzavřená mezi účastníky dne 26. 10. 1992 je v části sjednaných úroků neplatným právním úkonem. Účastníci si sjednali nepřiměřeně vysoký úrok 100 % ročně, tedy vysoce přesahující úrokovou míru, obvyklou v té době v praxi peněžních ústavů. Proto se ujednání účastníků přičí obecným morálními zásadám ve vztazích mezi lidmi v demokratické společnosti.

Pokud se proto žalobce domáhal zaplacení částky 15 000 Kč s úroky z prodlení, tedy nezaplacených úroků smluvených, tato žaloba není důvodná a okresní soud věcně správně rozhodl, pokud žalobu v celém rozsahu zamítl.

Krajský soud rozsudek okresního soudu podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil včetně nákladového výroku, kde okresní soud taktéž nepochybil.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 142 odst. 1, § 224 odst. 1 o. s. ř. Žalobce, který úspěšný se svým odvoláním nebyl, má povinnost žalovanému zaplatit odvolací náklady. Tyto představují částku 960 Kč (2 úkony právní pomoci po 450 Kč a 2 režijní paušály po 30 Kč vyhl. 270/90 Sb. ve znění vyhl. č. 573/90 Sb.). Tuto částku je tedy žalobce povinen zaplatit žalovanému ve lhůtě stanovené § 160 o. s. ř. k rukám advokáta podle § 149 odst. 1 o. s. ř.

Krajský soud nepřipustil ve věci dovolání, jak se domáhal žalobce, neboť nejde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Rozhodnutí zaslal JUDr. Erik Orlet,
advokát v Olomouci.

Právní věta redakce

Poznámka redakce:

V této souvislosti upozorňujeme na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové z 24. 5. 1995, sp. zn. 15 Co 126/94, jehož podstatná část odůvodnění byla otištěna v č. 9/1996 časopisu Právní rozhledy s touto právní větou: *Smluvní pokuta ve výši 10 000 Kč za každý i započatý měsíc prodlení se splácením dluhu, jež byla sjednána mezi účastníky smlouvy o půjčce peněz ve výši 30 000 Kč, je právním úkonem, který je v rozporu s dobrými mravy. Proto se jedná o právní úkon neplatný a právo na zaplacení takové smluvní pokuty nelze proto v soudním řízení přiznat.*

Předepsanou náležitostí žaloby v občanskoprávním řízení, ani v obchodněprávních věcech, není předložení výpisu z obchodního rejstříku ohledně žalovaného. Nesplnění výzvy soudu k předložení tohoto výpisu nemůže být důvodem k uložení pořádkové pokuty žalobci.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 5. 1996 č. j. 16 Co 206/96

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením okresní soud uložil žalobci pořádkovou pokutu ve výši 2000 Kč podle § 53 o. s. ř. s odůvodněním, že žalobce ve lhůtě určené soudem nedoložil výpisy z obchodního rejstříku právnických osob, jejichž přistoupení do sporu podle § 92 odst. 1 o. s. ř. navrhl. Podle okresního soudu žalobce hrubě ztížil postup řízení, neboť dosud neprokázal, že označení dalších účastníků řízení na straně žalovaného je řádné a v souladu se zápisy v obchodním rejstříku, a zda tedy žalobcem označení účastníci mají právní subjektivitu a tedy schopnost být účastníky řízení.

Proti usnesení okresního soudu podal žalobce včas odvolání a namítal, že při označení právních nástupců původního žalovaného jako dalších účastníků řízení vycházel ze soudního spisu. Nejedná se o spor vyplývající z obchodních vztahů a předložení výpisu z obchodního rejstříku není a ani nemůže být náležitostí žaloby podle § 79 odst. 1 o. s. ř. Protože označení žalovaných jako dalších účastníků řízení obsahuje obchodní jméno nebo název a sídlo právnické osoby a z označení je zřejmé, že se jedná o právnické osoby, které musí být zapsány v obchodním rejstříku, považuje žalobce příkaz soudu k předložení aktuálních výpisů z obchodního rejstříku za zcela nesprávný. Protože příkaz soudu k předložení těchto výpisů byl v rozporu s § 79 odst. 1 o. s. ř., nelze za jeho nesplnění ukládat jakoukoli pořádkovou pokutu. Domáhal se zrušení usnesení okresního soudu.

Krajský soud přezkoumal usnesení soudu I. stupně, jakož i řízení jemu předcházející a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Předpokladem pro možnost uložení pořádkové pokuty účastníku řízení podle § 53 odst. 1 o. s. ř. pro neuposlechnutí příkazu soudu je zejména to, aby tento příkaz byl v souladu s právními předpisy (aby byl právně opodstatněn). Účastníka řízení ovšem nelze nutit k tomu, aby předložil výpis z obchodního rejstříku ohledně osoby, kterou označuje za žalovaného, pokud nejde o listinu potřebnou k důkazu, kterou by měl u sebe (§ 129 odst. 2 o. s. ř.). Žalobce je povinen označit účastníky řízení způsobem uvedeným v § 79 odst. 1 o. s. ř. 1 (stejným způsobem je povinen označit i účastníky, jejichž přistoupení do řízení navrhuje podle § 92 odst. 1 o. s. ř.), ovšem z žádného zákonného ustanovení nevyplývá, že by byl povinen ohledně účastníků zapsaných v obchodním rejstříku dokládat vý-

pisy z tohoto rejstříku. Není tak povinen činit ani ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů, kde se po něm navíc vyžaduje označení identifikačního čísla právnické osoby, popř. dalších údajů potřebných k její identifikaci a údaje o tom, zda některý z účastníků je zapsán v obchodním rejstříku (§ 79 odst. 1 věta třetí o. s. ř.).

V návrhu na přistoupení dalších účastníků na straně žalovaného ze dne 19. 1. 1996 žalobce účastníky označil způsobem uvedeným v § 79 odst. 1 o. s. ř. (nejde o věc obchodní); pokud má okresní soud pochybnosti o právní subjektivitě označených osob a o jejich označení ve shodě se zápisy v obchodním rejstříku, může si příslušné výpisy opatřit přímo od rejstříkových soudů. Jelikož příkaz okresního soudu žalobci k předložení výpisů z obchodního rejstříku ohledně osob, jejichž přistoupení do řízení navrhuje, nemá oporu v právních předpisech, nemůže být jeho splnění vynucováno pořádkovými pokutami podle § 53 odst. 1 o. s. ř. Usnesení okresního soudu proto bylo podle § 221 odst. 1 o. s. ř. zrušeno.

Rozhodnutí zaslal JUDr. Leoš Viktorin,
advokát v Olomouci.

Právní věta redakce

K otázce vrácení soudních poplatků

V časopise Právní praxe v podnikání č. 10/1995 bylo otištěno Usnesení Vrchního soudu v Praze z 21. 8. 1995 čj. 9 Ccm 663/95 s touto právní větou:

Důvodem pro vrácení soudního poplatku je rozhodnutí soudu o zastavení řízení. Není rozhodné, kdy byl podán návrh na zahájení řízení, ani kdy byl návrh vzat zpět. Protože počínaje dnem 1. 4. 1995 vrací soudy v případech vyjmenovaných v § 10, odst. 2 zák. č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zejména zák. č. 36/1995 Sb., pouze 50 % soudního poplatku.

V odůvodnění se mimo jiné uvádí:

Podle § 10, odst. 2, písm. a) zák. č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů vracely soudy soudní poplatky v celém rozsahu v případě, že řízení bylo zastaveno nebo návrh byl vzat zpět před prvním jednáním. Citované ustanovení bylo změněno zákonem č. 36/1995 Sb., účinným ode dne 1. 4. 1995 tak, že soud vrátí 50 % poplatku, zastaví-li řízení dříve, než začal jednat ve věci samé. Protože ustanovení přechodná a závěrečná později citovaného zákona neobsahují

v čl. III. žádnou úpravu vztahující se na vrácení soudních poplatků – je v nich upraveno pouze vybírání poplatků z poplatných úkonů – je zřejmé, že po 1. 4. 1995 při vrácení soudních poplatků mohou soudy postupovat pouze podle znění zákona platného k tomuto datu. Důvodem pro vrácení soudního poplatku je až rozhodnutí soudu o zastavení řízení, v němž je zpravidla obsaženo také rozhodnutí o vrácení soudního poplatku, popř. jeho části. Není tedy rozhodující, kdy byl podán návrh na zahájení řízení, nebo kdy byl takový návrh vzat zpět.

Opačný názor vyslovil Vrchní soud v Olomouci v usnesení z 20. 6. 1996 čj. 3 Cmo 394/96

Z odůvodnění citujeme:

Podle názoru odvolacího soudu čl. III. zákona č. 36/1995 Sb., kterým byl s účinností od 1. 4. 1995 novelizován zákon č. 549/1991 Sb., působí jako intertemporální ustanovení pouze pro oblast vybírání soudních poplatků a otázku vrácení poplatků neřeší. Vzhledem k tomu, že tuto otázku neřeší ani jiná přechodná ustanovení citované novely, je třeba dovodit, že vrácení soudních poplatků pro řízení zahájená před 1. 4. 1995 a rozhodovaná po 1. 4. 1995 speciálně upraveno není a nelze uvažovat v tomto ohledu o jakékoli zpětné účinnosti zákona č. 36/1995 Sb., při obecné zásadě nepřipustnosti zpětné účinnosti zákona, kterou lze za určitých podmínek prolomit pouze pozitivní právní úpravou. Tam, kde ustanovení prolamující tuto zásadu chybí, jak je tomu u zákona č. 36/1995 Sb., platí zákaz zpětné účinnosti zákona bezvýjimečně. Proto také podle názoru odvolacího soudu, při rozhodování o zpětvzetí žaloby před jednáním ve věci, učiněném před 1. 4. 1995 je nutné pro rozhodování o vrácení soudních poplatků aplikovat ustanovení zákona o soudních poplatcích ve znění před novelou provedenou zákonem č. 36/1995 Sb., a rozhodnout o vrácení celého poplatku žalobci, kterému nárok na vrácení poplatku vznikl již zpětvzetím žaloby, i když soud o zpětvzetí rozhodl až po 1. 4. 1995.

Rozhodnutí zaslala JUDr. Helena Kučerová,
advokátka v Šumperku

V čísle 2/96 SOUDNÍCH ROZHLEDŮ je otištěno několik pozoruhodných rozhodnutí. Pod č. 27 přináší toto číslo právní větu a podstatné části odůvodnění usnesení býv. NS ČR z 9. 11. 1992 sp. zn. Cmo 175/92, v němž se soud zabývá **věcnou příslušností soudu při rozhodování o nárocích komerčních právníků ze smluv o zajištění právní pomoci podnikatelů**. Zásady uvedené v tom-

to rozhodnutí se nepochybně týkají i advokátů. NS zde vyslovil stanovisko, že komerční právník je podnikatelem ve smyslu § 2 odst. 2 obč. z. a výkon jeho nezávislého povolání je podnikatelskou činností. Šlo o spor mezi navrhovatelkou – komerční právničkou proti odpůrci o zaplacení 180 106,40 Kč, což představovalo smluvenou majetkovou sankci za prodlení s úhradou odměny za poskytnutou právní pomoc, podle smlouvy o právní pomoci sjednané mezi účastníky sporu. Spornou se stala věcná příslušnost soudu. Soud považuje komerčního právníka za podnikatele z těchto důvodů: Především tento předpoklad je splňován formálně, neboť činnost komerčního právníka je vázána na zápis do seznamu komerčních právníků. Jde tedy o oprávnění odlišné od živnostenského oprávnění. Pokud jde o materiální předpoklad, je splněna podmínka, že jde o podnikání ve smyslu § 2 odst. 1 obč. z.

Podle tohoto ustanovení je podnikání definováno jako soustavná činnost prováděná podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Činnost komerčního právníka je jistě vykonávána soustavně. Opakem této soustavnosti je jen ojedinělé převzetí právního zastupování kupříkladu obecným zmocněncem. Nejde zásadně o to, zda komerční právník má vždy dostatek případů. Rozhodující je, že se stává komerčním právníkem právě proto, aby tuto činnost soustavně provozoval. Je zřejmé z celé koncepce postavení komerčního právníka, že tuto činnost vykonává svým jménem a na svoji odpovědnost, čímž se odlišuje především od provádění této činnosti v závislém pracovním poměru kupříkladu tzv. podnikovými právníky. Konečně také kritérium dosažení zisku je splněno. Zisk obecně je dán rozdílem mezi vynaloženými náklady na určitou činnost a výnosy z této činnosti. Cílem podnikání je tento rozdíl dosáhnout a maximalizovat. Nepochybně také komerční právník provozuje svoji činnost za účelem co největšího rozdílu mezi náklady, které v souvislosti s touto činností vynakládá, a dosaženými tržbami. Na tom nic nemění, že výše těchto tržeb je částečně právně regulována vyhl. č. 270/1990 Sb. Ostatně tento předpis omezuje tuto odměnu jen částečně, když smluvní odměna může být i značně vyšší oproti odměně mimosmluvní. Na skutečnosti, že jde o podnikání, nic nemění ani slova „nezávislé povolání“, použitá v § 2 zák. č. 209/1990 Sb., neboť tím se pouze odlišuje výkon této činnosti komerčním právníkem od závislého postavení jiných, kteří tytéž činnosti vykonávají v závislém pracovním poměru, kupříkladu již zmínění podnikoví právníci.

Soud dále shledal, že je splněna i věcná podmínka, že ve sporu jde o věc související s podnikáním účastníků. Činnost komerčního právníka poskytovaná na základě smlouvy je přímo jeho podnikáním. Také pokud jde o odpůrce, je v tomto případě zřejmé, že jde o službu poskytnutou k právnímu zajištění jeho podnikatelské činnosti, a proto je tato souvislost v tomto dána. Rozhodnutí na závěr shrnuje, že jde o spor podnikatele, který není zapsán v podnikovém rejstříku pro-

ti podnikateli, který v něm zapsán je a tedy o spor v podnikatelské činnosti, přičemž částka sporu převyšuje 50 000 Kč. Je tedy dána příslušnost krajského soudu podle § 9 odst. 3 a bod bb) o. s. ř.

Z občanskoprávních rozhodnutí chceme upozornit tamtéž na č. 37, řešící otázku **ukládání výživného podnikateli**. Jde o rozsudek KS v Hradci Králové z 24. 8. 1992 sp. zn. 8 Co 213/92. Krajský soud zde vyslovil stanovisko, že prvořadou povinností žalovaného je zajištění řádné výživy dětí. Teprve po splnění zákonné povinnosti v rozsahu, který odpovídá § 88 odst. 2, 3 a 96 odst. 1 zák. o rodině, tj. po zvážení nejen možností a schopností, rodičů, ale zároveň odůvodněných potřeb oprávněných osob, má podnikatel možnost provádět investice do své podnikatelské činnosti a případně nakládat dle vlastního uvážení se zbývající částí svého příjmu. Pro účely řízení o výživném nelze od příjmu odečíst výdaje, vykázané v daňovém priznání především jako investice do soukromého podnikání. Plnění vyživovací povinnosti k dětem (nezletilým) nemůže být ovlivněno takovými investicemi, které spočívají v nákupu počítače, tiskárny či přívěsu a stavbě skladu.

Z trestněprocesních rozhodnutí je závažný judikát, otištěný pod č. 56, vztahující se k běhu lhůty a podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby ustanoveným obhájcem. Jde o usnesení KS v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře z 21. 7. 1995 sp. zn. 14 Po 194/95. Advokát byl ustanoven obviněnému obhájcem 14. 6. 1995. Dne 15. 6. byl bez přítomnosti obhájce obviněný vyslechnut soudem a vyhlášeno usnesení o vzetí do vazby. Toto usnesení převzal obhájce 26. 6. Dne 13. 7. je datována stížnost obhájce proti usnesení o vzetí obviněného do vazby, která okresnímu soudu došla 18. 7. Obhájce uvedl, že převzal své ustanovení obhájcem až dne 12. 7., kdy se o tom dozvěděl z dopisu Krajského státního zastupitelství v Táboře.

Krajský soud zastává stanovisko, že pokud tedy obhájce ustanovený již 14. 6. 1995 převzal usnesení o vzetí do vazby 26. 6. 1995 a teprve pak 12. 7. 1995 své ustanovení obhájcem, nemohl ve lhůtě podle § 143 odst. 1 za obviněného podat stížnost, k níž je jinak podle § 41 odst. 2 tr. ř. oprávněn, protože ještě nevěděl, že je obhájcem obviněného. Pokud ale po převzetí svého ustanovení podal s datem 14. 7. stížnost, učinil tak v zákonné lhůtě podle § 143 odst. 1 tr. ř., protože dříve tak učinit vlastně nemohl. Krajský soud proto sdílí stanovisko obhájce, že jde o stížnost podanou v zákonné lhůtě a jakou takovou ji též věcně projednal.

Při této příležitosti upozorňujeme, že Soudní rozhledy vycházejí jednou za dva měsíce, předplatné na rok 1996 činí 470 Kč, jednotlivá čísla se prodávají za 80 Kč. Objednávky přijímá nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, Praha 1, na Slovensku Magnet-Press Slovakia, P. O. BOX 169, 830 00 Bratislava.

Dr. Ing. Jaroslav Brda

komerční právník, předseda Komory komerčních právníků SR, Banská Bystrica

Nová slovenská úprava výkonu rozhodnutí^{*)}

Začátkem 90. roků sa v právnej praxi stala vážnym problémom dĺžka (trvanie) súdneho konania. Najmä v oblasti obchodného práva bol po zrušení hospodárskej arbitráže vo vtedajšej ČSFR tento problém páľčivý. Oprávnene sa poukazovalo (a doposiaľ sa poukazuje) na to, že v hospodárskom živote (najmä s ohľadom na rýchlo sa meniace podmienky podnikania) nie je akceptovateľným riešením rozhodnutie majetkového sporu až po niekoľkých rokoch. Postupne sa však začal pociťovať iný vážny problém, a to v oblasti výkonu rozhodnutí. Keď súdne konanie (hoci aj po dlhom čase) skončilo právoplatným rozhodnutím, začali sa problémy s vykonateľnosťou tohto rozhodnutia. Uvedená situácia sa stala o. i. živnou pôdou pre vznik rôznych tiež podnikateľov, vymáhajúcich pohľadávky pomocou mafiánskych praktík. Bol pritom pociťovaný aj nepriaznivý dopad tejto situácie na autoritu práva v spoločnosti. Podnikateľ je zvyčajne viac–menej ochotný akceptovať preťaženosť obchodných súdov a s tým súvisiace čakanie na právoplatný rozsudok, nie však skutočnosť, že dlho očakávaný vykonateľný rozsudok nie je realizovaný.

V Slovenskej republike vyústila uvedená situácia (po dlhých mesiacoch zvažovania a príprav) do koncepcie nového riešenia – do zapojenia súkromných podnikateľov (či slovami dôvodovej správy k príslušnému zákonu osôb pôsobiacich „na báze slobodného povolania“). Legislatívne sa tak stalo zákonom Národnej rady SR o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov č. 233/1995 Z. z., účinným od 1. 12. 1995 (ďalej len „zákon“) a vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR o odmenách a náhradách súdnych exekútorov č. 288/1995 Z. z., účinnou od 16. 12. 1995 (ďalej len „vyhláška“).

Po 1. decembri 1995 je teda v Slovenskej republike možný výkon rozhodnutia dvoma cestami. Vyjadrené je to aj slovami novelizovaného § 251 Občianske-

^{*)} Príspevek byl přednesen na VI. Karlovarských právnických dnech, konaných v červnu t. r. Otiskujeme se souhlasem autora a pořadatelů.

ho súdneho poriadku „ak povinný dobrovolne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona“, ktorým sa rozumie zákon č. 233/1995 Z. z.

Známe príslovie hovorí „keď dvaja robia to isté, nie je to rovnaké“. Platí to aj o uvedených dvoch možných formách výkonu rozhodnutia, rozhodne však v oblasti poplatkov. Podľa položky 13 sadzobníka súdnych poplatkov sa z návrhu na nariadenie súdneho výkonu rozhodnutia platí súdny poplatok vo výške 2% z vymáhaného nároku – najmenej 100 Sk, najviac 50 000 (viď príloha zákona o súdnych poplatkoch č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov). Podľa § 5 odst. 1 vyhlášky je odmena súdneho exekútora 20% zo základu na jej určenie (t. j. z výšky vymáhanej pohľadávky – § 4 odst. 1 vyhlášky), najmenej však 500 Sk a najviac 1 000 000 Sk. Okrem odmeny má exekútor nárok aj na ďalšie náhrady (cestovné náklady, poštovné a telekomunikačné výdavky, náhrada za stratu času pri úkonoch vykonávaných mimo miesta exekútorskej kancelárie). Vyššie uvedenú odmenu a náhrady exekútora by mal v konečnom dôsledku znášať povinný, rovnako ako súdne poplatky pri súdnom výkone rozhodnutia – samozrejme za predpokladu, že výkon rozhodnutia má úspech. Z tohoto aspektu treba pripomenúť, že súdny exekútor má nárok na preddavok, ktorý si sám určí (§ 24 vyhlášky). Preddavok nesmie byť vyšší ako 50% odmeny vypočítanej podľa vyhlášky; podľa § 197 ods. 2 zákona preddavok platí oprávnený. Ak je teda horný limit čiastky, ktorú musí oprávnený investovať do výkonu rozhodnutia, pri súdnom výkone už uvedených 50 000 Sk, pri zapojení exekútora je to desaťnásobok tejto čiastky. Pokiaľ ide o odmenu exekútora, treba spomenúť ešte jedno špecifikum: Podľa § 193 ods. 1 zákona „exekútor môže poskytnúť oprávnenému súčinnosť pri vymáhaní jeho pohľadávky aj bez exekučného titulu (pred rozhodnutím súdu o veci) na základe písomného plnomocenstva udeleného oprávneným v rozsahu určenom v plnomocenstve“. Táto bližšie nešpecifikovaná súčinnosť sa môže v praxi veľmi podobáť právnej pomoci poskytovanej advokátmi či komerčnými právnikmi. Horný limit odmeny exekútora v prípade „poskytnutia súčinnosti pri vymáhaní pohľadávky“ je podľa § 18 ods. 1 vyhlášky 50 % z výšky vymáhanej pohľadávky; podľa odseku 2 uvedeného paragrafu vyhlášky uhrádza túto odmenu exekútorovi oprávnený.

Určité špecifiká sú v zmysle zákona spojené priamo s osobou (či úradom) súdneho exekútora. Ako už bolo uvedené, podľa dôvodovej správy k zákonu ide o tzv. slobodné povolanie. Podľa § 2 ods. 2 písm. c Obchodného zákonníka je exekútor podnikateľom. Hoci zákonom bola zriadená Slovenská komora exekútorov so sídlom v Banskej Bystrici (viď § 7, §212–218 zákona), nemá táto komora vo vzťahu k podnikateľskému oprávneniu exekútorov kompetencie obdobné komorám advokátskym či komorám komerčných právnikov v SR či ČR. Exekú-

torov vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti SR, pri vymenúvaní určí exekútorovi aj sídlo totožné so sídlom súdu prvého stupňa, do ktorého obvodu bol exekútor vymenovaný. Zmena sídla exekútora je možná len v rámci tohto obvodu súdu (viď § 15 ods. 1 zákona). Exekútor je pravdepodobne jediným súkromným podnikateľom, ktorý je z titulu svojho podnikania aj verejným činiteľom používajúcim trestnoprávnu ochranu (zákon v tomto smere upravil znenie § 89 ods. 9 Trestného zákona). Pri svojej činnosti je exekútor oprávnený aj používať štátny znak Slovenskej republiky (na pečiatke, pri označení svojho sídla).

Zákon určuje aj predpoklady na vymenovanie občana SR za exekútora. Podľa § 10 ods. 1 sa vyžaduje spôsobilosť na právne úkony, právnické vzdelanie získané v SR (prípadne nostrifikovaný diplom zahraničnej vysokej školy), bezúhonnosť, trojročná právnická prax (z toho najmenej rok exekučnej praxe) a zloženie odbornej skúšky. Podľa § 230 ods. 1 zákona sa však na toho, kto do 18 mesiacov ukončí odbornou skúškou špecializačné štúdium (bližšie nešpecifikované – pozn. autora), nevzťahuje podmienka právnického vzdelania, právnej praxe a odbornej skúšky. Inak povedaná v uvedenom prechodnom období možno vymenovať za exekútora každého úspešného absolventa uvedeného „špecializačného štúdia“, ktorý je občanom SR, má spôsobilosť na právne úkony a je bezúhonný. Uvedená možnosť bola aj v praxi využitá – medzi prvými 76 vymenovanými exekútormi sú viaceré osoby, ktoré majú vysokoškolské vzdelanie odborne pomerne vzdialené právnickému vzdelaniu, ako aj osoby bez vysokoškolského vzdelania.

Zákon predpokladá, že exekútor zamestnáva v pracovnom pomere zamestnancov, ktorých môže všeobecne (§ 28 ods. 2 zákona) poverovať vykonaním jednoduchých úkonov, ktoré súvisia s exekučnou činnosťou. Právnik sa môže stať exekútorským koncipientom, po ročnej praxi a zložení odbornej skúšky potom exekútorským kandidátom. V súvislosti so zamestnancami exekútora sú odborne zaujímavé ustanovenia § 33 ods. 1, 2 zákona. Podľa odseku 1 „exekútor zodpovedá za škodu tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanci v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona“. Podľa odseku 2 toho istého paragrafu „exekútor ručí za škodu, ktorú spôsobili jeho zamestnanci v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona celým svojím majetkom. Zodpovednosť zamestnancov exekútora podľa občianskoprávných alebo pracovnoprávných predpisov tým nie je dotknutá“.

Samotné exekučné konanie sa podľa zákona začína na návrh, ktorý sa adresuje exekútorovi a musí mať obvyklé náležitosti návrhu v súdnych veciach (bližšie viď § 39 zákona). K návrhu musí byť taktiež pripojený tzv. exekučný titul (viď § 41 zákona). Na základe návrhu (po jeho prípadnom doplnení) uzatvoria exekútor a oprávnený písomnú zmluvu o vykonaní exekúcie (viď § 44 ods. 4 zákona) a exekútor požiada súd o udelenie poverenia na výkon exekúcie.

Zaujímavá je úprava príslušnosti súdu na takéto poverenie i na ďalšie konanie v konkrétnej veci (ako exekučný súd). Zatiaľ čo pri súdnom výkone rozhodnutia je podľa § 252 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku daná miestna príslušnosť všeobecného súdu povinného, podľa zákona je v zásade miestne príslušný súd, ktorý o veci rozhodol ako súd prvého stupňa. Ak tento súd nie je okresným súdom (časté najmä v obchodných veciach), potvrdí podľa § 45 ods. 2 zákona na návrhu na výkon exekúcie, či návrh súhlasí s exekučným titulom a celý materiál postúpi všeobecnému súdu povinného, ktorý potom koná ďalej ako exekučný súd. Ak exekučným titulom nie je súdne rozhodnutie, ale iné rozhodnutie (napr. rozhodcovský nález) či notárska zápisnica (viď § 41 ods. 2 zákona), je exekučným súdom všeobecný súd povinného. Exekučný súd má podľa zákona v priebehu exekúcie (po poverení exekútora) významné postavenie – rozhoduje napr. o námietkach proti exekúcii (pri ich odôvodnení platí tzv. koncentračná zásada), o vylúčení vecí z exekúcie, o odklade exekúcie či o jej zastavení.

Zákon podrobne upravuje konkrétne spôsoby vykonania exekúcie, a to pri peňažných plneniach

- zrážkami zo mzdy a iných príjmov,
- prikázaním pohľadávky,
- predajom hnutelných vecí,
- predajom cenných papierov,
- predajom nehnuteľností,
- predajom podniku.

Pokiaľ ide o exekúcie na nepenažné plnenie, upravuje zákon exekúciu

- vypratáním,
- odobratím vecí,
- rozdelením spoločnej veci,
- uskutočnením prác a výkonov.

Zákon obsahuje komplexnú úpravu, ktorá je do značnej miery identická s úpravou v Občianskom súdnom poriadku (viď napr. úpravu zrážok zo mzdy v §§ 66–92 zákona). Je zaujímavé, že napr. v súvislosti so zrážkami zo mzdy ukladá zákon v § 84 ods. 1 povinnosti zamestnávateľom a zamestnancom aj v čase, keď žiadne exekučné konanie neprebíha; pritom podľa § 37 ods. 1 zákona nie je zamestnávateľ ani účastníkom eventuálneho exekučného konania proti svojmu zamestnancovi.

Treba pripomenúť, že exekútor zná široké právomoci, dotýkajúce sa osobnostnej a majetkovej sféry. Tak napr. je exekútor oprávnený vykonať osobnú prehliadku povinného či za pomoci polície si vymôcť vstup do bytu povinného a vykonať tam prehliadku (§ 119 zákona). Banka je povinná podať exekútorovi správu aj o takých záležitostiach klienta, ktoré sú predmetom bankového tajom-

stva (zákon novelizoval v tomto smere § 38 zákona o bankách č. 21/1992 Zb., v znení neskorších predpisov). Aplikačná prax si však bude musieť poradiť aj s niektorými problémami. Tak napr. podľa § 168 ods. 2, 3 zákona je katastrálny úrad povinný dňom doručenia exekučného príkazu (vydaného exekútorom) zapísať do katastra nehnuteľností zriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnosť. V odborných kruhoch jestvuje názor, že § 34 ods. 1 katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z. takýto zápis neumožňuje (viď napr. Podnikateľ a právo, 1996, č. 2, str. 9).

Zákon prináša do problematiky výkonu rozhodnutia niektoré celkom nové postupy, ale prináša aj nové princípy (napr. uplatňovanie princípu donútenia charakteristického pre činnosť štátnych orgánov v pôsobnosti súkromného podnikateľa). Jednoznačne treba oceniť, že na rozdiel od pôvodných úvah bola zachovaná paralelne možnosť požiadať o súdny výkon rozhodnutia podľa doterajších predpisov. Medzi úpravami jestvujú určité rozdiely (napr. vo výpočte pohľadávok či vecí nepodliehajúcich výkonu rozhodnutia a exekúcii podľa zákona). Zrejme až určité obdobie uplatňovania zákona ukáže, do akej miery úspešne sa do našich podmienok preniesli niektoré riešenia, zaužívané najmä vo francúzskej jazykovej oblasti (Francúzsko, Belgicko), ale aj v niektorých ďalších štátoch Európy, Ameriky a Afriky.

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

V č. 4/1996 časopisu EKONOM na str. 46–47 se zabývá Jiří **Nesnídal** některými otázkami prodlení dlužníka v obchodněprávních vztazích. Nejprve odpovídá na otázku, kdy je dlužník v prodlení, dále kdy vzniká nárok na úroky z prodlení a pak se zabývá určením výše úroků z prodlení. Uvádí, že mohou nastat dvě situace:

1. Výše úroků nebyla smluvena, pak se uplatní § 369 odst. 1 obč. zák. Autor uvádí příklad výpočtu úroku z prodlení s přihlédnutím k roční úrokové sazbě na bankovní úvěr.

2. Výše úroků byla smluvena. Zde autor upozorňuje, že často se vyskytuje otázka, zda je nějak horní hranice omezena. Z ustanovení § 265 obč. zák. vyplývá, že nelze překročit zásady poctivého obchodního styku. To, co je s nimi v rozporu, nepožívá právní ochrany. V tomto duchu postupují také soudy. (V tomto čísle v rubrice „Judikatura“ otiskujeme rozhodnutí, které uvádí extrémní případ 100% úroku z prodlení p. a.). Soudy při rozhodování o přiměřenosti i smluvených úroků vycházejí zpravidla právě ze zmíněného § 369 odst. 1 obč. zák. Autor k tomu pak poznamenává, že souhlas příštího dlužníka se zakotvením závazku o placení nepřiměřených úroků může být motivován snahou získat záminku k budoucímu sporu a oddálit tak i na delší dobu splnění dluhu. Může jít též o součást smluvní taktiky, jak získat výhodu v hospodářské soutěži: strana souhlasí i se zcela nepřiměřenou výší úroků, jen aby získala výhodnou zakázku, počítá však už s tím, že stejně zaplatí maximálně úroky obvyklé pro bankovní úvěry. Je ovšem na vůli věřitele, zda svůj nárok uplatní či nikoliv, ať jde o úroky ze zákona nebo ze smlouvy. Věřitel tudíž může jednostranně od uplatnění tohoto nároku ustoupit. ■

Časopis PRÁVO A PODNIKÁNÍ č. 1/96 otiskuje obsáhlou statí JUDr. Jiřího **Spáčila, CSc., Poznámky k problematice zastoupení na základě plné moci.** Autor se zabývá historickým vývojem tohoto institutu a upozorňuje na některé sporné otázky současné praxe. Jde o článek, který je pro advokátní praxi v mnoha směrech užitečný. V závěrečné části autor mimo jiné uvádí:

Právní praxe ukazuje, že problematika zastoupení přináší řadu problémů, které nejsou uspokojivě řešeny. Ani právní úprava není na požadované úrovni. Proto je třeba doporučit, aby účastníci občanskoprávních vztahů věnovali otázkám zastoupení zvýšenou péči. Zmocnitelé by měli brát v úvahu, že příkaz a plná moc nejsou totožné. Všeobecnou plnou moc by měli vystavovat jen v případech, že skutečně chtějí, aby zmocnitel činil jejich jménem veškeré právní úkony; jinak by mě-

li vystavovat jen zvláštní plnou moc k jednání, které má podle smlouvy zmocněnec realizovat. Jedině tak se bude možno vyhnout nepříjemným překvapením. Praxe je zatím bohužel opačná; zejména advokáti vyžadují od zmocnitelů podpis formuláře, který je v podstatě všeobecnou plnou mocí, i když podle smlouvy o právní pomoci mají mandanta zastupovat jen v konkrétní věci. Na druhé straně je třeba doporučit, aby si osoby uzavírající se zmocněncem zejména závažné právní úkony ověřily, že plná moc je v době uzavření smlouvy prokazatelně účinná. Platná právní úprava zániku účinků plné moci totiž na rozdíl od starší úpravy obsažené v o. o. z. znevýhodňuje osoby třetí, které jednají se zmocněncem, a umožňuje i případné zneužití, když váže zánik účinků plné moci na pouhé prohlášení zmocnitele vůči zmocněnci. Konečně je též třeba věnovat potřebnou pozornost i zániku plné moci; nestačí jen vypovědět např. příkazní smlouvu, ale je třeba řádně vypovědět i plnou moc. ■

PRÁVNÍ PRAXE č. 4/96 přináší úvahu soudce JUDr. Jana **Sváčka** (OS Praha 8), **Vliv činnosti obhájce na délku trestního řízení**. Autor se v souvislosti s prezentováním činnosti soudů v médiích zabývá mj. otázkou vlivu obhájců na délku trestního řízení z hlediska plnění jejich povinností.

V této souvislosti uvádí:

Nejčastěji diskutovanou otázkou v této oblasti jsou omluvy obhájců k hlavnímu líčení, příp. veřejnému zasedání soudu. V mnoha případech (možná ve většině případů), jsou tyto omluvy důvodné. Navíc většina obhájců využívá možnosti substituce v případě vlastního zaneprázdnění. Jsou ovšem obhájci, kteří svou omluvou nebo dokonce neomluvenou nepřítomností jednání soudu zmaří. V této souvislosti dle mého názoru na činnost soudu negativně dopadá novelizace trestního řádu zákonem č. 178/90 Sb., který nabyl účinnosti 1. července 1990. V ust. § 66 tr. ř. byla vyloučena možnost soudu udělit obhájci v trestním řízení pokutu za zmaření hlavního líčení, příp. veřejného zasedání.

Je tedy na samotných soudcích, jak využijí možnosti ust. § 66 odst. 3 tr. ř. a předají Advokátní komoře ke kárnému postihu takového obhájce, který jim bezdůvodně soudní řízení zmaří. Dle mého názoru, pokud soudce takového obhájce ke kárnému řízení nepředá, spolupodílí se tím sám na průtazích, které absencí obhájce vzniknou. U zdejšího soudu nebyl zaznamenán příklad, kdy by Advokátní komora nevyrozuměla soudce o výsledku šetření. Ovšem nesrovnatelnost dopadu tohoto kárného řízení (které končí v drtivé většině případů napomenutím dle § 25 odst. 1 zák. č. 128/90 Sb.), s možností uložení pořádkové pokuty řádově v desítkách tisíc korun, je zřejmá.

Autor poukazuje na další problém, který má vliv na délku trestního řízení – v poslední době je to poměrně frekventovaná změna obhájce, přičemž nový

obhájce požádá o odročení hlavního líčení za účelem prostudování spisu. Takovou možnost připouští trestní řád a ani občasné poukazy na ust. § 2 odst. 4 a § 71 odst. 1 tr. ř. o rychlosti řízení zvláště ve vazebních věcech neobstojí, neboť obě citovaná ustanovení ukládají rychlost řízení toliko orgánům v trestním řízení, nikoliv též advokátům. Je však přesto třeba se zamyslet nad ust. § 14 zák. 128/90 Sb. o advokacii (pozn. redakce: nyní analogicky § 16 odst. 2 nového zákona o advokacii), podle něhož advokát je mj. povinen jednat čestně a svědomitě a uplatnit vše, co podle svého přesvědčení a příkazu klienta pokládá za prospěšné. Je nepochybné, že v drtivé většině případů jsou změny obhájců důvodné. Autor se však domnívá, že někdy je výměna obhájce ryze účelová a sleduje jediný cíl: oddálit pravomocné soudní rozhodnutí do uplynutí vazební lhůty.

Autor pak klade otázku:

Je advokát oprávněn chránit zájmy svého klienta tak, že prostřednictvím jistých obstrukcí (v mezích zákona) dosáhne propuštění klienta z vazby z důvodu ukončení maximální vazební lhůty?

Na závěr autor uvádí:

Postačí, že obžalovaný si bude vědom skutečnosti, že žádný obhájce na takovou hru nepřistoupí, protože bude jednat při ochraně zájmů svého klienta *čestně a svědomitě*. ■

– red. –

TISK O ADVOKACII

Připravuje V. Mandák

I tentokrát – v období srpen až září – zazněly na adresu advokacie především kritické hlasy.

Stejně jako v minulém čísle zaznamenáváme především několik informací a komentářů k advokátnímu tarifu.

Regionální **Jihlavské listy** 6. 8. otiskly informaci pod nadpisem „Odměna advokátům může být od 1. července vyšší než částka, o kterou se vlastně soudíte.“ Příspěvek uvádí, že tarif, pokud jde o mimosmluvní odměnu, je za jeden právní úkon v průměru jedenkrát až jedenapůlkrát vyšší než doposud. Podle listu to v praxi znamená, že při použití služeb advokáta zaplatíte např. při rozvodu za každý právní úkon 1000,- Kč, když dříve to bylo pouhých 200,- Kč (kde se autor učil počtům, když jedna a jedna až jedna a půl je u něho v podstatě pět?). Na příkladu jsou uvedeny mimosmluvní tarifní odměny s ohledem na různá punkta, např. při hodnotě 250 000,- Kč 5900,- Kč, při 2,5 mil. 11 360,- Kč, dříve 4600,- Kč (u těchto příkladů se již autor v počtech částečně polepšil). List uvádí názor jednoho jihlavského advokáta, podle něhož lidé budou zvažovat, zda spory nemají řešit způsobem nesoudní cestou, když ve sporu o malé částky je možno prosoudit výrazně víc, než kolik byste v případě vyhraného sporu získal. □

Rozsáhlou informací se advokátnímu tarifu věnuje **MF DNES** (29. 8.). Princip smluvní odměny je vyjádřen v nadpisu takto: „Advokát si může diktovat v podstatě cenu, jaká se mu líbí“. Autoři článku T. Lorenc a A. Bůlerová, pokud jde o smluvní ceny, popouštějí svoji fantazii např. touto úvahou.

„Na pěkné peníze si díky ní mohou přijít zejména dobří a dražší odborníci, neboť nový předpis ruší kromě jiného i maximální hranici, kterou si advokát může s klientem dojednat v rámci smluvní ceny. Proto je třeba počítat s tím, že výše odměny může překročit i polovinu hodnoty majetku, o který se strany přou. U milionového bytu tak vstoupí do kolonky rodinného rozpočtu „náklady na advokáta“ například i více než půl milionu korun.“

Autoři však uklidňují čtenáře informací o tom, že určité mantinely vnese do této nejasné situace etický kodex, který připravuje Komora. Do té doby však budou odměny záviset na velice vágním pojmu zvaném „dobré mravy“. Podle listu jestliže občan trvá na mimosmluvní odměně, bude ho zastupovat jen průměrný advokát. V této souvislosti autoři uvádějí:

„Pře o felicii za dvě stě padesát tisíc korun mu totiž vynese za jeden právní úkon jen 5875 korun, a pokud na výhru postačí pouhých sedm úkonů, přibude mu na účtě něco málo přes čtyřicet tisíc. Jeho renomovaný kolega může za stejných podmínek teoreticky vydělat i více než sto tisíc korun.“

Uvnitř listu je pak odměnám advokátů věnována celá dvoustrana. Uvádí se zde např. výpočet mimosmluvní odměny při sporu o automobil v hodnotě více než 200 000 Kč, kdy jeden úkon určuje advokát minimálně 5750 Kč. „Velmi rychlý spor“ o vůz, na jehož vyřešení by stačilo 10 (?) úkonů kapse ulehčí o 57 500 Kč, tedy více než čtvrtinu hodnoty sporné věci. Dále autoři informují o zásadách pro zvýšení nebo naopak snížení odměny advokáta a o náhradě hotových výloh. Připojeny jsou též vybrané sazby mimosmluvní odměny advokáta v civilním i trestním řízení. List konečně přináší anketu pod názvem „Víte, kolik byste zaplatili za hodinu návštěvy u advokáta?“ Podle podnikatele z Plzně by to bylo 500 Kč, podle jiného podnikatele rovněž z Plzně 800 Kč, podle automechanika z Plzně „tak 2000 Kč“, kovář z Hlučína neví a domníváme se, že by to mohlo být kolem 300 Kč, účetní z Pardubic odhaduje 500 Kč, aranžérka z Hradce Králové uvádí „platila jsem vloni v září 480 Kč“, úřednice z Teplíc říká: „Těžko říci nějakou konkrétní sumu, může to být pár stovek nebo také několik tisíc“. □

Novému tarifu se věnují též **Hospodářské noviny** (26. 8.) pod titulkem. „*Vymáhání dluhu se může věřiteli podražít*“ přináší povšechnou informaci o zásadách tarifu. Závěrem informují o smluvní odměně:

„Oběma stranám dává úprava mnohem více možností při sjednání smluvní odměny. Není stanovena její dolní ani horní hranice, advokát může sám rozhodnout v případech špatné finanční situace klienta o snížení odměny nebo dokonce nepřijmout žádnou. Dříve k tomu potřeboval souhlas advokátní komory.“ □

Večerník – Praha (5. 8.) přináší informaci o tom, kde všude se lze domoci právní pomoci bezplatně. Citujeme:

„V metropoli funguje několik středisek, která poskytují tyto služby dokonce zdarma. „Naši členové získávají ekonomické a právní rady ohledně všeho, co souvisí s bydlením“ sdělil VP místopředseda Sdružení pro ochranu nájemníků Milan Taraba. Především sociální otázky zodpovídá Centrum sociální pomoci a služeb svazu důchodců ČR. „Velmi častým problémem bývá nárokování pečovatelské služby – našimi klienty jsou totiž i tělesně postižení lidé,“ podotkla ředitelka Marcela Prunerová. Občané mohou také využít bezplatného poradenství České advokátní komory. „Lidé často netuší, na koho by se vlastně měli obrátit,“ domnívá se tajemník komory Jiří Klouza. „Na podzim se tu budou abecedně jednu

týdně střídat všichni pražští advokáti. Doposud jsme neměli potíže s tím, že by někdo tuto neziskovou pomoc odmítl komoře poskytnout.“ O tyto služby je obrovský zájem. Zdarma se tu rozebírají nejasnosti nájemným počínaje a reklamací zboží konče. Nabídku pražského bezplatného právního servisu nabízí i poradna Českého helsinského výboru. Časté dotazy se podle její vedoucí Aleny Slámové týkají náznaků rasové i náboženské diskriminace a stížností na údajně neoprávněné zásahy policistů.“ □

K novému zákonu o advokacii se obsáhlejší informací vrací v čísle z 20. 8. týdeník **Českomoravský profit** pod názvem „*Veřejnost změny ocenění i zaplatí*“ s podtitulkem „Dvě profesní komory právníků nahradila od července jedna jediná.“ Více než půlstránkový článek obsahuje základní informace o novém zákoně, přičemž zejména komentuje sjednocení bývalé KPP a ČAK z hlediska postavení dřívějších komerčních právníků. Uvádí též informaci tajemníka Komory dr. J. Klouzy o bezplatných poradnách.

„Česká advokátní komora také obnovuje svou službu veřejnosti, kterou musela v souvislosti s rekonstrukcí sídla přerušit. Jde o bezplatné poradenství, které pravidelně jeden den v týdnu ve dvojicích postupně zajišťují všichni advokáti.

Podle dosavadních zkušeností, kdy poradnu navštíví při jedné službě i více než padesát klientů, tvoří určitou část kverulanti.“

Závěr článku je věnován povšechné informaci o novém advokátním tarifu.

Všechn denní tisk zaznamenal zprávu o rozhodnutí Ústavního soudu v Brně z 5. 9., podle něhož, bylo-li odročeno jednání soudu (v daném případě hlavní líčení) bez jednání, má advokát nárok pouze na úhradu za ztrátu času a hotových výloh. Věc byla projednávána na základě stížnosti advokátky z Aše. Šlo ovšem o stav podle již zrušeného advokátního tarifu. V žádné ze zpráv v tisku jsme nezaznamenali informaci o změně, ke které došlo ustanovením § 14 odst. 1, odst. 2 nového tarifu, podle něhož advokátu náleží náhrada za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby ve výši jedné poloviny mimosmluvní odměny za účast při jednání, které bylo odročeno bez projednání věci, a za dostavení se k jednání, které se nekonalo, aniž by o tom advokát byl včas předem vyrozuměn. □

MF DNES zaznamenala dne 19. 9., že – jak uvádí v nadpisu – „*Některým soudům chybějí peníze na to, aby zaplatily advokátům.*“

Uvádíme celý text:

Některé soudy v hlavním městě nemají peníze na to, aby zaplatily obhájcům, ačkoli ještě nezačaly šetřit kvůli škrtům ve státním rozpočtu, které před časem

udělala vláda. Předsedové soudů uvádějí, že peníze došly proto, že nestačily ani prostředky, které určil dosavadní rozpočet. Tvrdí však, že nedostatek peněz bude trvat krátce a chod soudů neohrozí.

„Peníze na třetí čtvrtletí jsme vyčerpali a odměny advokátům nevyplácíme,“ uvedla předsedkyně Obvodního soudu pro Prahu 4 Naděžda Zachystalová. „Zaplatíme jim až v příštím čtvrtletí. Uvidíme, jak s penězi vyjdeme pak,“ dodala a řekla, že úsporná opatření kvůli škrtnům v rozpočtu zatím nezná a neví, kdy jí je městský soud oznámí.

Předseda Obvodního soudu pro Prahu 9 Alexandr Rudý řekl, že soud se zatím řídí dosavadním rozpočtem, vyplatil však už víc odměn, než se původně předpokládalo. „Už asi deset dní proto neplatíme odměny obhájčům, myslím ale, že v dalším čtvrtletí je platit budeme,“ řekl Rudý. Připustil však, že dosud přesně neví, jak budou soudy koncem roku šetřit.

Lubomír Novák, předseda Obvodního soudu pro Prahu 1, očekává, že by se šetření mohlo různých odměn dotknout. „Obvykle takové úspory vypadají tak, že se neproplácení náhrady přisedicím, advokátům nebo znalcům. Moc se přitom ale neušetří, protože je vyplatíme v následujícím roce,“ řekl Novák. „Žádné podrobnosti o tom zatím neznám a přiděl, který máme, jsme nepřekročili, takže jsme na peníze pro advokáty dosud nemuseli sáhnout,“ uvedl. Řekl však, že se to stává často, chod soudu to podle něj však neohrožuje.

„Ty tři čtyři měsíce to obhájci a přisedící vždycky nějak vydrží. Kdyby ale hrozilo, že nebudeme mít ani na poštovné, muselo by zasáhnout ministerstvo, protože soud by jinak prostě přestal fungovat,“ dodal předseda Novák.

„Samozřejmě se mi nelíbí, že nedostanu peníze za odvedenou práci, ale obhajobu odmítnout nemohu. Podmínky pro to, kdy mě soud může zprostit povinnosti obhajovat, jsou dost přísné, a to, že soudy nezaplatí, mezi nimi není,“ řekl advokát Antonín Fürst. Dodal, že před časem skončil případ, který se táhl čtyři roky a odměny za tu dobu představují velkou sumu, účtárna soudu mu však nezaplatila. „Nedostal jsem ani desetník. Účtárna má pokyn, aby až do odvolání odměny nevyplácela, a obávám se, že letos už peníze nedostanu,“ uvedl advokát Antonín Fürst.

Mluvčí Ministerstva spravedlnosti Vladimír Voráček předpokládá, že chystané škrty v resortu se advokátů, znalců ani tlumočnicků nedotknou. „Šetřit se bude hlavně na investicích, nemůžeme například začít s rekonstrukcí budovy vrchního soudu na Pankráci nebo rejstříku trestů,“ řekl Voráček. □

Negativně laděnou informaci o odměnách advokátů zaznamenávají i **Česko-budějovické listy** ze země našich jižních sousedů (23. 7.). Podle mluvčí rakouských Zelených „advokáti vydělávají již tak dost na bídě rozvádějících se

manželství“. Navrhuje proto, aby v případě rozvodu byla horní hranice majetku, který je předmětem dělení a od níž se vyvíjí výše honoráře advokáta, stanovena na 100 000 šilinků. Kromě toho požaduje, aby u prvních rozvodových instancí bylo zrušeno povinné zastoupení advokáta. ■

Pro média jsou stále aktuální **otázky vazby**. Zejména se opakovaně objevují výtky, že soudy bezdůvodně propouštějí obviněné z vazby nebo že odmítají vzít do vazby osoby zadržené policisty. Tuto problematiku se blíže snažilo objasnit **Svobodné slovo** (dr. V. Mandák – Vazba není trest – 4. 9.; tento příspěvek přetiskujeme v rubrice „Názor“). **MF DNES** (26. 8.) informuje o názorech některých advokátů na tuto problematiku pod nadpisem „*Lidé jsou ve vazbě příliš dlouho, míní advokáti*“. Citujeme:

Průměrná doba, kterou tráví obvinění či obžalovaní lidé ve vazbě, sice v republice mírně poklesla, ale stále zůstává oproti počátku devadesátých let delší. Mnohé vazební věznice jsou proto přeplněné. Advokáti míní, že vazba se v některých případech neúměrně protahuje. Soudci však tvrdí, že průměrná délka vazby je srovnatelná s jinými evropskými státy.

Dále je citován názor dvou advokátů. Podle prvního soudci „téměř pokaždé rozhodnou o prodloužení vazby bez ohledu na argumenty“, druhý vyslovuje názor, že „soudci zamítají žádosti o propuštění z vazby bez řádného odůvodnění“.

Citujeme i odlišný názor předsedy Soudcovské unie dr. Jana *Viklického*: „Rychlé rozhodnutí soudu ještě nemusí být kvalitní. Přibývají totiž obtížně prokazatelné zločiny, jejichž důkladné vyšetření je velmi složité a zdlouhavé. Důvodem je i častá nekázeň obžalovaných a svědků, kteří nechodí k soudu.“ Proto v takových případech nezbyvá podle názoru dr. Viklického nic jiného než vzít do vazby obžalovaného, který je stíhán na svobodě, a vyhýbá se soudu. K tomu jen poznamenáváme, že pouhé nedostavení se obviněného k hlavnímu líčení je podle judikatury zásadně důvodem k předvedení, nikoliv k zetí do vazby. Závěrem dr. Viklický uvádí:

Představa, že například soudnictví ve Francii, Německu či Rakousku funguje rychleji, je falešná. Kdyby doba vazby výrazně přesahovala to, co je obvyklé v Evropě, obrátila by se na nás například právní kancelář Rady Evropy. Česká justice však podle jeho slov žádný takový signál nezaznamenala. ■

Televize (ČT 1) i některé deníky informují poměrně obsáhle o údajích, které poskytl médiím ředitel věznice ve Stráži pod Ralskem František *Vach*. Ten si v podstatě stěžuje na to, že někteří obhájci se chovají krajně neetickým způsobem a „za peníze udělají cokoli“. ČT 1 dne 14. 9. uvedla, že někteří obhájci pod-

le ředitele se snaží podnikatelům, kterých je nyní ve Stráži pod Ralskem 15, obviněným z majetkových deliktů, pomoci při získávání nejrůznějších výhod. Redaktorka televize citovala ředitele věznice, podle něhož by měla novela zákona o výkonu vazby specifikovat to, jakou techniku a přístroje mohou mít obvinění u sebe. Redaktorka v této souvislosti uvedla, že do obyčejného digitálního záznamníku lze zakódovat sdělení, které může ovlivnit vyšetřování. Deník BLESK uvedenou informaci uvádí pod palcovým titulkem „Advokáti nosí klientům balíčky“ a cituje ředitele F. Vacha:

„Často tento jev podporují dobře placení obhájci odsouzených,“ řekl Vach. „Donášejí svým klientům balíčky a také zajišťují informační tok mezi vězni. My proti nim zakročit nemůžeme, protože jde spíše o etickou nežli o legislativní záležitost. O tomto rozmáhajícím se nešvaru jsme informovali advokátní komoru, která nám však dosud neodpověděla.“

Ředitel věznice uvedl, že se stále častěji setkává s kuriózními žádostmi těchto vězňů. „V poslední době nejvíce žádají o vlastní počítač a mobilní telefony. Ze svých cel zřejmě chtějí dál řídit své firmy. Jejich žádosti musíme postupovat příslušnému soudu, ale připisujeme doporučení nevyhovět.“ ■

Případ sečské vraždy, projednávaný u Vrchního soudu v Praze, byl 6. 9. opět na týden přerušen. Obžalovaní namítali podjatost předsedy senátu a uváděli jiné stížnosti a nakonec pro údajnou ztrátu důvěry vypověděli plné moci svým advokátům, takže soud musel jednání odročit, aby se noví obhájci mohli připravit. Tisk vesměs v souladu se stanoviskem soudu považuje námítky obžalovaných za obstrukce, jimiž se snaží dosáhnout po ukončení lhůty vazby propuštění na svobodu. Podle **Svobodného slova** (7. 9.) předseda senátu uvedl, že „v celém případě sehrála úlohu i špatná etika advokátů, kteří svým klientům radí, jak soudní jednání zdržovat“. **Haló noviny** v týž den uvádějí pod nadpisem „*Soud apeloval na etiku obhájců*“, že předseda senátu po skončení jednání novinářům řekl, že „způsob obhajoby je věcí obžalovaných, sám by však chtěl apelovat na etiku advokátů, aby se k podobným komediím nepropůjčovali.“ ■

Závěrem – jako obvykle – jeden úsměvný citát: **Večerník – Praha** (14. 8.) pod nadpisem „*Na sexual harrasment právo nepamatuje*“ mimo jiné uvádí:

„Sexuální obtěžování, na něž doplatil ředitel Komerční banky v Kroměříži, se u nás zřejmě zdrojem zisků advokátních firem nestane. Důvodem není fakt, že k němu na našich pracovištích nedochází, ale spíše kulturní tradice a samotný právní řád – na nic takového, jako je sexual harrasment, totiž výslovně nepamatuje.“ ■

Z ODBORNÝCH ČASOPISŮ

Řazeno abecedně
Připravuje A. D.

AD NOTAM 1996, ročník 2

Číslo 3

- Ryšánek Z.: Svěřenství v činnosti notáře
Procházka S.: Valné hromady společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti při jediném společníkovi
Eliáš K.: Právní úkony na soukromých listinách se zvláštním zřetelem k jejich po-
depisování
Kindl M.: Malá poznámka k jednomu z dřívějších institutů (národní správě)
Hofmeister H.: Moderní pozemková kniha – Základní hmotně a procesně právní
otázky

Číslo 4

- Dědič J.: Činnost notáře a novela obchodního zákoníku
Ryšánek T.: Změny v přechodu nároků na důchodové a sociální dávky a přechod
dávek nemocenského pojištění
Munková J., Schulz J.: Zásady anglického práva kupní smlouvy (s přihlédnutím
k obchodu přes hranice států)
Kouba V.: Smysly notáře a osvědčování
Hofmeister H.: Moderní pozemková kniha – Základní hmotně a procesně právní
otázky (pokračování)

DANĚ 1996, ročník IV

Číslo 6

- Šabacký: Státní sociální podpora

Číslo 7

- Jaroš, T., Krejší N., Mužík E.: Praktická aplikace vybraných ustanovení zákona
o daních z příjmů ve znění platném pro roky 1995 a 1996
Škampa J.: Valná hromada Komory daňových poradců
Libnar D.: Nové prvky ochrany finančního trhu v novelách obchodního zákoníku,
zákonu o cenných papírech a zákona o investičních společnostech a inves-
tičních fondech
Nutilová L.: O uplatňování daně z přidané hodnoty ve výstavbě

Číslo 8

Procházková M.: Daňová příznání k dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

Špringl S.: Principy zdaňování příjmů právnických osob z cenných papírů

Škampová K., Škampa J., Nesrovnal J.: Daňové a účetní aspekty přeměny společnosti dle obchodního zákoníku

Nutilová L.: O uplatňování daně z přidané hodnoty ve výstavbě

OBCHODNÍ PRÁVO 1996, ročník 5

Číslo 3

Eliáš K.: Společný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným: Mnoho otázek a málo odpovědí

Kohout A.: K velké novele živnostenského zákona (dokončení)

Galíčková A.: Ještě k tzv. obecně prospěšným společnostem ve smyslu zákona č. 248/1995 Sb. (dokončení)

Kepáková J., Koldovský L.: Průmyslová vlastnictví v USA a jeho právní ochrana

Číslo 4

Chalupa R.: K úpravě zástavního práva

Pokorná J.: Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy s ním spojené

Bartošíková M.: Ke změně sídla obchodních společností

Pech V.: Privatizace, půjčky a zástavy

Číslo 5

Dědič J.: Novela obchodního zákoníku a problematika menšinových akcionářů

Kuba B.: Katastr nemovitostí a oceňování nemovitostí v České republice

Matonohová I.: Leasing a jeho právní úprava

Číslo 6

Eliáš K.: Jednatel s. r. o. po novele obchodního zákoníku

Galíčková A.: Úvahy nad předlohou připravovaného zákona o nadacích

Langerová B., Nový K.: K problematice zaměstnání cizinců v České republice

PRÁVNÝ OBZOR 1996, ročník 79

Číslo 1

Samospráva – „okružly stôl“ časopis Právnik a Právny obzor

Bárány E.: Moc a právo I

Kukliš P.: Obec v spoločnosti

Krsková A.: Stereotypy okolo teórie delby moci

Palúš I.: Politické práva v Slovenskej republike – ústavnoprávna koncepcia a predpoklady realizácie (vybrané problémy)

Číslo 2

Bárány E.: Moc a právo II

Grúň L.: Nový devizový zákon

Malcevoá E.: Tvorba práva v právnom štáte

Kalesná K.: Význam právnej komparatistiky v procese tvorby zákonov na ochranu hospodárskej súťaže

Žitňanská L.: K vzťahu ústavnoprávnej a zákonnej ochrany hospodárskej súťaže v Slovenskej republike

Závadská E.: Poznatky o právnom postavení a o pôsobnosti ombudsmana v Holandsku

Šmíd M.: Vývin norského práva v rámci Organizácie Spojených národov

PŘÁVNÍ PRAXE 1996, ročník XLIV

Číslo 3

Kamlach M.: K legislativnímu procesu ve světle zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

Zoulík F.: Další novela zákona o konkurzu a vyrovnání

Balík S., Šímová K.: Poznámka k problematice přivolení k výpovědi z nájmu bytu

Bičovský J.: K problematice správního soudnictví

Šamalík F.: Partnerství práva a dobra

Čapek J.: Z rozhodování Evropského soudu a Evropské komise pro lidská práva

Číslo 4

Winterová A.: Nad osmnáctou novelou (a devatenácti novelizacemi) občanského soudního řádu

Güttler V.: K otázce svobody projevu a informací ve smyslu článku 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

Řeháček M.: K návrhu nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody

Mádr J.: K otázce „obecného soudu státu“

Sváček J.: Vliv činnosti obhájce na délku trestního řízení

Pelikánová I.: Terminologická připomínka k franchise

Čapek J.: Z rozhodnutí Evropského soudu a Evropské komise pro lidská práva

Číslo 5–6

Návrh koncepce občanského zákoníku (text návrhu)

Číslo 7

K výkonu alternativních trestů (redakční beseda)

Vanduchová M.: K novému trestu obecně prospěšných prací

David L.: Posouzení textu výpovědi zaměstnavatele soudem ve světle § 44 odst. 2 zákoníku práce

Kamlach M.: Lze de lege ferenda uložit povinnost odůvodnit odpor proti platebnímu rozkazu?

Doležilek J.: Náhrada za ztrátu na výděлку podle § 195 zákoníku práce při uznání částečné invalidity zaměstnance

Šíma A.: K náležitostem odvolání v občanském soudním řízení

Čapek J.: Z rozhodnutí Evropského soudu a Evropské komise pro lidská práva (Právo na svobodu a osobní bezpečnost) – dokončení

Hallouin J. C.: Zjednodušená akciová společnost

Kysela J.: Tolerance, svoboda projevu a jejich meze

PRÁVNÍ PRAXE V PODNIKÁNÍ 1996, ročník 5

Číslo 4

Eliáš K.: K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností

Horzinková E.: Nová právní úprava obecně prospěšných společností

Mates P.: Postih podnikatelů podle zákona o obcích

Nový K.: Fond kulturních a sociálních potřeb v nové právní úpravě

Číslo 5

Vích J.: Vztah obchodního zákoníku k zákonu o zadávání veřejných zakázek

Bejček J.: Pojem soutěže a soutěž jejich cílů

Grinc J.: Zamyšlení nad českou legislativou nejen z pohledu zákona o soudních poplatcích

Slavíková K.: Přestupky cizinců a správní rozhodnutí o zákazu pobytu

Nový K.: Právní režim pro poskytování odměn v zaměstnání

PRÁVNÍ ROZHLEDY 1996, ročník 4

Číslo 5

Doležilek J.: K platnosti výpovědi z pracovního poměru z hlediska ustanovení § 44 odst. 2 zákoníku práce

- Zelenka J.: K možnostem soudu k donucení úpadce k nezbytné součinnosti v konkurzním řízení
Šámal P., Sotolář A.: Ke koncepci rekonstrukce trestního řádu
Horák J.: Česká smluvní praxe
Šíma A.: K zániku hypotekárního zástavního práva při změně vlastnictví k zastavené věci
Spáčil J.: Ještě k identifikaci práva provedené žalobcem a ke změně žaloby na plnění ze smlouvy na žalobu z bezdůvodného obohacení
Michelfeitová J.: Je sloučení dceřiné a mateřské (zanikající) s. r. o. absolutně vyloučeno?
Procházka A.: Quo vadis...? (k § 5 zák. č. 198/1993 Sb.)
Vrcha P.: Malá poznámka k právně filozofickým aspektům restitucí (nejen) zemědělského majetku v České republice
Potočný M.: Mezinárodně právní ochrana národnostních menšin a Česká republika

Číslo 6

- Vantuch P.: Omezení rozsahu dokazování v přípravném řízení a právo na obhajobu
Šámal P., Sotolář A., Sovák Z.: K nové koncepci dokazování v řízení před soudem
David L.: Konkludentní jednání a nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru
Hanušová A.: Ochrana osobních údajů – rozpory právní úpravy
Telec I.: Opce
Bárta J.: Malé zamyšlení nad podporou pro rozhodčí řízení v oblasti leasingu
Kindl M.: Pochyby o správě (majetku státu)
Salačová M.: K tzv. konkurenčním doložkám v pracovních smlouvách
Smolarčuková R.: K článku „Exekuce daňové nebo správní?“
Evropské právo (R. Arnold, M. Körnerová a další)

Číslo 7

- Eliáš K.: K uplatnění principu dobrých mravů v akciovém právu
Salačová M.: Nepojmenované smlouvy
Kindl M.: Chov nebezpečných druhů zvířat a lidská práva
Zezulová J.: Trestní soudnictví nad mládeží z pohledu reformy trestního práva
Karel P.: Srovnávací reklama v právu EU a v ČR
Doležilek J.: Nad jedním rozhodnutím o náhradě za ztrátu na výdělku podle § 195 ZPr
Vašíček M.: Zákonodárná a soudní moc v rozporu – co dělat?
Müller Z.: Je restituce povinná?

Číslo 8

- Mates P., Mazanec M.: Nad procesní úpravou vydávání údajů z informačních systémů ve veřejné správě
Bejček J.: K internacionalizaci kartelového práva mezinárodním kodexem
Vantuch P.: Komu jsou určeny hypotéky bez státní podpory?
Ježek J.: Mezinárodní dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
Piltz A., Immelmann: Poznámka k rozhodnutí Ústavního soudu České republiky z 1. 11. 1995
Šmolková Z.: Ještě k zániku hypoteckárního zástavního práva při změně vlastnictví k nemovitosti
Kindl M.: Poznámka k jednomu rozhodnutí (žaloba na „vydání“ či „vyklizení“ nemovitosti)
Evropské právo (R. Arnold a další)

PRÁVNÍ RÁDCE 1996, ročník IV

Číslo 5

- Šín Z.: Právní regulace vyhlášení zákonů
Parker I.: Smlouvy v obchodu s Velkou Británií
Jindřich M.: Závěť a další listiny pro případ smrti
Převody družstevních bytů do vlastnictví (na dotazy odpovídá J. Zatočil)
Marek K.: K některým ustanovením obchodních závazkových vztahů
Kozel R.: Ručení Fondu národního majetku
Zákon o konkurzu a vyrovnání (úplné znění s komentářem)
Státní finanční podpora hypotečního úvěrování (výklad Ministerstva financí a Ministerstva hospodářství)
Bumba J.: Písemné informace z katastru nemovitostí
O rekodifikaci pracovního práva (na dotazy odpovídá K. Šamořil)
Trnka J.: Evidenční listy důchodového pojištění
Nejedlý J.: Práva a povinnosti ředitele školy
Pelikán M.: Rekvalifikace uchazeče o zaměstnání
Sládeček V.: Ke „konkretizaci“ samostatné působnosti obcí
Kalenský P.: Společné podniky se zahraniční majetkovou účastí

Číslo 6

- Parker I.: Právo Evropské unie
Grulich T.: Úskalí právní úpravy zástavního práva
Bejček J.: Tržní moc a relevantní trh
Bělohávek A. J., Jašek V.: Postavení obchodní společnosti v době mezi jejím založením a vznikem

- Schulz J. st., Schulz J. ml.: Družstevní záložna – mrtvě narozené dítě?
Devizový zákon v otázkách a odpovědích (odpovídá J. Čočková)
Nedorost L.: Přezkum obecních vyhlášek
Brožková D.: Současné právní předpisy o půdě
Zdravotní pojištění a zdravotní pojišťovny (pracovní pomůcka) – úplné znění
zák. č. 550/1991, 592/1992, 551/1992 a 280/1992 Sb.
Pichrt J.: Vzorový pracovní řád? (Reakce na článek H. Kratochvílové v PR
4/1996)
Kratochvílová H.: Ještě ke vzoru pracovního řádu
Nový zákon o advokacii (výklad zákona)
Bartoš A.: Kupní smlouva podle obchodního zákoníku

Číslo 7

- Hajn P.: O předčasné přisnosti (soutěžní vztahy, reklama)
Parker I.: Jak reagovat v případě sporu (obchodování s GB)
Dědič J.: K novele zákona o cenných papírech
Holešovský M.: Aktuální problémy konkurzní podstaty
Marek K.: Poznámky k ustanovení § 262 obchodního zákoníku
Kozel R.: Novela katastrálních zákonů
Obchodní zákoník (úplné znění, § 1 – 236)
Hallerová A.: Oceňování staveb, pozemků a trvalých porostů
Vrcha P.: Ustanovení § 8 odst. 4 zákona o půdě ve světle judikatury Ústavního
soudu ČR (1. část)
Barák J.: Legislativní pravidla a legislativní proces (1. část)
Bartošíková M.: Smlouva o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením
omezeným (vzor s vysvětlivkami)

Číslo 8

- Parker I.: Jak si vybrat právníka
Dudziková Z.: Kapitálový styk mezi Evropským společenstvím a třetími zeměmi
Bruk D.: Vrácení nemovitého daru
Hajn P.: Generální klauzule proti nekalé soutěži a její funkce
Březina J.: K novele zákona o dani silniční
Foltýn L.: Výkon trestu obecně prospěšných prací
Zrůtský J.: Právo na stávkou
Obchodní zákoník (úplné znění – dokončení)
Vrcha P.: Ustanovení § 8 odst. 4 zákona o půdě ve světle judikatury Ústavního
soudu (2. část)
Barák J.: Legislativní pravidla a legislativní proces (2. část)
Pelikán M.: Zřízení společensky účelných pracovních míst

Mustar Z.: Užívání podnikového bytu (reakce na odpověď na dotaz čtenáře v č. 12/1995 PR)

Číslo 9

Svoboda C.: Může soudce spáchat trestný čin svým výrokem v rozsudku soudu?

Fiala T.: Prodej podniku a nekonkurenční klauzule

Jedlička S.: Zástavní právo k ochranné známce

Eliáš K.: Základní jmění společnosti s ručením omezeným a jeho změny

Sobotová M.: Ke zdaňování některých příjmů fyzických osob

Šámal P.: Trestní odpovědnost osob oprávněných jednat za právnickou osobu

Zákon o investičních společnostech a investičních fondech (úplné znění)

Barák J.: Nad novelou zákona o investičních společnostech a investičních fondech

Ochrana akcionářů po novele obchodního zákoníku (redakční beseda)

Trnka J.: Algoritmus výpočtu důchodů

Barák J.: Legislativní pravidla a legislativní proces (3. část)

Dvořák J.: Ještě k poštovním službám a právnímu řádu (reakce na článek E. Prandstettera v PR 1/1996)

PRÁVNÍK 1996, ročník CXXXV

Číslo 5

Pelikánová I.: Ručení

Hrdina I.: Kanonické uzavření manželství v českém právním řádu

Eser A.: Zrychlení trestního řízení a práva obviněného (právně srovnávací postřehy k reformám trestního práva v Evropě)

Číslo 6

Bejček J.: Svoboda konkurence a konkurence svobod

Frowein J.: Výklad Evropské úmluvy o lidských právech

Pěchota V.: Systém a metoda amerického práva

Massot J.: Správní reforma a problémy decentralizace ve Francii

Dolejš P.: Malá úvaha nad novelou živnostenského zákona

Stanovisko Společnosti pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení k připravované rekodifikaci občanského a pracovního práva

Číslo 7

Bárta J.: Jednatelé a členové představenstev (Vztahy k právnické osobě a otázce účasti na veřejnoprávních pojištěních)

Cvrček F.: Vyhlásování právních předpisů

Novák F.: O možnostech využití právní informatiky a jejích nástrojů v koncepční fázi legislativní činnosti

Eliáš K.: Převody a přechody obchodního podílu ve společnosti s omezeným ručením

Bejček J.: Automatické a podmíněné zákazy protisoutěžních postupů

Vild J.: Existují meze legislativní činnosti?

Kindl M.: Privatizovaný církevní majetek

Číslo 8

Gardner J.: Ospravedlnění a odůvodnění

Kindl M.: K jednomu regálu (Co může a co nemůže být předmětem výhradního vlastnictví státu na příkladu rybářského práva)

Mazák J.: Nové exekučné právo v Slovenskej republike

Jens – L. Gaster: Nová směrnice EU o právní ochraně databází

Schröter T.: Kariéry bez přerušení: Právníci Třetí říše a jejich kariéry ve Spolkové republice Německo

Kindl M.: Malá poznámka k chovu nebezpečných druhů zvířat

Zachariáš J., Polanský J.: K nemožnosti postihu chovu nebezpečných druhů zvířat v některých případech

Číslo 9

Lord Lester of Herne Hill: Vyvlastnění a Evropská úmluva o lidských právech

Malenovský J.: Glosy k výkladu článku 10 české Ústavy v praxi ústavních orgánů

Novák F.: Ověřování kontextových souvislostí nové právní úpravy v rámci daného právního řádu jako součásti legislativního procesu a možností právní informatiky

Havlín M.: Historický vývoj právní úpravy nekalé soutěže.

PRÁVO A PODNIKÁNÍ 1996, ročník V

Číslo 5

Klak J.: Čtvrtý rok působení nové daňové soustavy

Lochmanová L.: Poznámky k problematice obchodního jména

Bejček J.: Zabraňovací využívání tržní moci a koncentrační strategie

Salačová M.: Podnikání a zákonné majetkové společenství manželů

Kalenská M.: Závislá činnost a funkční požitky z hlediska zákona o daních z příjmů a pracovního práva

Škamponová K.: Podnikání zahraničních osob v ČR

Číslo 6

Plíva S.: K problematice likvidace státních podniků
Faldyna F.: Právní postavení odštěpného závodu státního podniku
Guoth J.: K pojmům obchodního majetku a obchodního jmění z obchod. zákoníku
Palivec P.: Bankovní dohled v České republice
Karfík Z.: Zásahy státu do vlastnictví k pozemkům
Kulhavý F.: Pojetí obchodní kupní smlouvy

Číslo 7–8

Plíva S.: Změny v obecné úpravě obchodních společností
Dědič J.: Nad novelou zákona o cenných papírech
Horáček V.: Změny formy akcie
Faldyna F.: Ještě k označování účastníků v občanském soudním řízení
Macek J.: Soutěžitel a soutěžní vztah v nekalé soutěži
Hušek J.: Rozsudek pro zmeškání v obchodních sporech
Sedláková E.: Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů z hlediska způsobené škody
Karfík Z.: Zásahy státu do vlastnictví k pozemkům
Honěk J., Vašíček M.: Poskytování kancelářských služeb
Hálová M.: Bezpečnost silničního provozu
Moravec J.: K problematice právní ochrany peněz
Marková H.: Poplatky v roce 1996

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ 1996, ročník II

Číslo 5

Stanovisko Společnosti pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení k připravované rekodifikaci občanského a pracovního práva
K semináři na téma „Problematika pracovněprávních vztahů“ (příspěvky P. Tröster a B. Kahleho)
Burdová E.: Některé otázky provádění zákona o státní sociální podpoře
Brejcha A.: Přezkoumávání rozhodnutí o dávkce podmíněné nepříznivým zdravotním stavem ve světle nálezů Ústavního soudu
Štangová V.: K právní úpravě změny pracovního poměru
Zachariáš J.: Několik poznámek ke skončení pracovního poměru z důvodu nadbytečnosti zaměstnance

Číslo 6

Kubínová M., Kindlová Z.: Zpráva o současném stavu prací na nové úpravě pracovněprávních vztahů

Kostečka J.: Několik úvah o autonomní tvorbě pracovního práva v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva

Štangová V.: K právní úpravě skončení pracovního poměru (I.)

Ryba J.: Potřebujeme nové svátkové právo?

Číslo 7–8

Příb J.: Ke vztahu občanského práva a pracovního práva

Břeská N.: Novelizace zákona o státní sociální podpoře

Kubínová M., Sádková V.: Problematika stávky v právním řádu ČR

Štangová V.: K právní úpravě skončení pracovního poměru (II.)

Brejcha A.: Institut mlčenlivosti v předpisech práva sociálního zabezpečení a pracovního práva

Zemanová J.: Důchodci a nemocenské

Voříšek V.: Nová funkce tzv. ekonomické podmínky částečných invalidů

Michálková B.: Souběh nároku na výplatu částečného invalidního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti

Vrcha P.: Neprávem poskytované dávky sociální péče

Mitlöchner M.: Vztah mezi přípustným rizikem a postupem lege artis

Castle-Kanerová M.: Sociální politika ve Velké Británii

SPRÁVNÍ PRÁVO 1996, ročník XXIX

Číslo 1

Hendrych D.: Právnícké osoby veřejného práva

Vidláková O.: Veřejná správa či management?

Jungmannová E.: K zaměstnávání cizinců v České republice

Číslo 2

Zářecký P.: K normotvorné činnosti obcí (vyšších územních samosprávných celků)

Adamus V.: O jmenování, demisi a odvolání vlády a jejích členů

Šimíček V.: Jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu všeobecně závazná?

Mruzek K.: Nabývání vlastnictví k nemovitostem v ČR cizozemci

Číslo 3

Zářecký P.: K normotvorné činnosti ministerstev a jiných správních úřadů

Vopálka V.: Vyhlášky obcí podle čl. 104 odst. 3 Ústavy

Adamus V.: O Senátu České republiky

Koberová I.: Statutární normotvorba obcí podle německého práva

Doporučení Výboru ministrů členských států Rady Evropy R (85) 13 o instituci ombudsmana

Rezoluce Výboru ministrů Rady ministrů (85) 8 o spolupráci mezi ombudsmany členských států a mezi nimi a Radou Evropy
Přehled literatury (vychází v každém čísle)

TRESTNÍ PRÁVO 1996, ročník I

Číslo 5

- Vantuch P.: Ke koncepci rekodifikace trestního řízení v ČR
Sotolář A., Sovák Z.: K problematice ukládání trestů z hlediska připravované rekodifikace trestního práva hmotného
Vaňo M.: K otázce totožnosti skutku v souvislosti s trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách
Chalupa L.: K otázce nejnižší měsíční mzdy ve smyslu ust. § 89 odst. 14 trestního zákona
Brabcová I.: Analýza některých trestněprávních prostředků k postihu organizovaného zločinu u nás a v zahraničí

Číslo 6

- Šámal P.: K diskusi o garantování spravedlivého procesu a spravedlivého výsledku takového procesu a zjišťování pravdivého skutkového stavu věci
Šmelhaus O.: Několik poznámek k rekodifikaci trestního řádu
Vantuch P.: K rozhodování o vazbě v přípravném řízení a k přezkoumávání důvodnosti obvinění v tomto stadiu trestního řízení
Půri F.: Několik poznámek k rekodifikaci trestního řádu
Vantuch P.: K rozhodování o vazbě v přípravném řízení a k přezkoumávání důvodnosti obvinění v tomto stadiu trestního řízení
Půri F.: Několik poznámek k výkladu a aplikaci ustanovení § 8 trestního řádu
Brabcová I.: Analýza některých trestněprávních prostředků k postihu organizovaného zločinu u nás a v zahraničí

Číslo 7–8

- Pješčak P.: Přípravné řízení z hlediska připravované rekodifikace
Mandák V.: Důvody koluzní vazby po novele trestního řádu z roku 1995
Žďárský Z.: K vrácení a vydání věci v trestním řízení
Teryngel J.: K podmínkám trestnosti nedovoleného ozbrojování podle nové úpravy
Mates P.: Omezení osobní svobody v zákoně o Policii ČR
Musil S., Zborník F.: Prevence kriminality a trestní právo
Sovák Z.: K problematice pohlavního zneužívání z pohledu platné trestněprávní úpravy

Zemek Petr, Zemek Pavel: Znalecké posuzování pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů a změny v klasifikaci nemocí

Marešová A.: Chorobné hráčství

Dobrotka G., Heretik A.: Nové viktimologické aspekty a analýza motivace násilných trestných činů

Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu a Právní slovník evropské ochrany lidských práv

Informace o činnosti probačních pracovníků při okresních (obvodních) a krajských (městských) soudech

V souladu s evropským trendem zavádění a uplatňování alternativních forem trestního postihu probíhá i reforma trestní politiky České republiky. Dílčími novkami trestního zákona a trestního řádu byla rozšířena škála nevěžeňských trestů a byly zavedeny tzv. odklony v trestním řízení. Jejich účelem by mělo být především dosažení zjednodušení, odformalizování a zrychlení trestního řízení. Na rozdíl od klasických forem trestání se tyto alternativní způsoby nezaměřují výlučně na oblast represe a vyslovení výroku o vině a trestu, ale posilují výchovný účel trestu, zdůrazňují individuální přístup k řešení trestné činnosti a poukazují na význam preventivního prvku práce s odsouzenými (resp. obviněnými). Při aplikaci odklonů v trestním řízení sehrává významnou roli rovněž posílení pozice poškozeného a satisfakce jeho práv.

Na základě usnesení vlády ČR číslo 341 ze dne 15. 6. 1994 působí od 1. 1. 1996 na jednotlivých okresních (obvodních) a krajských (městských) soudech tzv. probační pracovníci. Probační pracovník je sociální pracovník v justici, který poskytuje psychosociální služby v rámci trestního řízení, zejména v oblasti alternativních trestů a odklonů v trestním řízení. Probační pracovník je odborným zaměstnancem soudu a jeho činnost má napomáhat k efektivnosti, zrychlení a zjednodušení řešení některých trestních případů. Cílem jeho působení je i prevence opakování trestné činnosti.

Probační pracovníci v současné době vykonávají svou činnost zejména v následujících oblastech:

I. Narovnání (309 – 314 TrŘ)

Probační pracovníci v rámci tohoto institutu působí jako zprostředkovatelé – mediátoři při řešení trestního případu mezi obviněným a poškozeným. Cílem takového zprostředkování je setkání obviněného a poškozeného a uzavření oboustranně přijatelné dohody o způsobu náhrady vzniklé škody a řešení následků trestného činu, která je akceptovatelná i z hlediska veřejného zájmu. Narovnání zprostředkované probačním pracovníkem – mediátorem dává poškozenému možnost se aktivně podílet na vlastním odškodnění a dosáhnout nejen fi-

nanční, ale i mezilidské satisfakce. Obviněným dává možnost spoluúčasti na řešení svého trestního případu, prostor k uvědomění si následků svého jednání a přijetí odpovědnosti za své jednání. Pozice probačního pracovníka je v tomto procesu přísně vyvážená vůči oběma zúčastněným stranám.

Probační pracovník obviněného seznamuje s podmínkami složení finanční částky na veřejně prospěšné účely. Probační pracovník s obviněným rovněž projednává, komu na účet soudu částku na veřejně prospěšné účely pro případ, že soud narovnání schválí.

Podaří-li se stranám konfliktu dosáhnout dohody a soud rozhodne o schválení narovnání, je probační pracovník pověřen kontrolou plnění této dohody.

II. Podmíněné zastavení trestního stíhání (307 – 308 TrŘ)

V rámci tohoto institutu působí probační pracovníci v několika směrech:

a) Probační pracovník připravuje podklady pro podmíněné zastavení trestního stíhání

b) Obdobně jako u narovnání probační pracovník vystupuje v roli mediátorů při zprostředkování dohody mezi poškozeným a obviněným o náhradě vzniklé škody. Cílem je především urovnat mezilidský konflikt, který v souvislosti s trestným činem mezi poškozeným a obviněným vznikl. V případě, že poškozený a obviněný za prostřednictvím probačního pracovníka mezi sebou uzavřou dohodu o náhradě škody a řešení následků trestného činu, je probační pracovník pověřen kontrolou jejího naplnění.

c) V rámci rozhodnutí soudu o podmíněném zastavení trestního stíhání může být obviněnému uložena povinnost, jako přiměřené omezení dle 307/4 TrŘ, být po dobu zkušební doby v součinnosti s probačním pracovníkem příslušného soudu (tzv. probační dohled), případně tato součinnost může být odsouzenému soudem pouze doporučena. Probační dohled představuje psychosociální působení na obviněné zahrnující v sobě prvky pomoci, vedení a kontroly.

III. Probace (tzv. probační dohled) (59/2 TrZ)

Jedná se o dlouhodobou práci s klienty (odsouzenými), jimž bylo podle 59/2 TrZ uloženo omezení spočívající v povinnosti se ve zkušební době dostavovat k určenému probačnímu pracovníkovi soudu, být s ním v součinnosti a podrobovat se jeho probačnímu dohledu. Pod pojmem probační dohled se rozumí určitá vyšší kvalifikovanější forma sledování chování podmíněně odsouzeného obsahující nejen kontrolu, ale též sociální, psychologické a pedagogické pomoci a poradenství odsouzenému a jeho odborné vedení. Cílem je snížit rizika dalšího páchaní trestné činnosti, přispět k začlenění odsouzeného do společnosti, podpo-

rovat jeho schopnosti a motivovat jej k tomu, aby žil v souladu s normami společnosti a bylo dosaženo účelu trestu.

Probační pracovník ve lhůtách stanovených soudem vypracuje zprávu, která shrnuje dosavadní průběh zkušební doby a součinnost odsouzeného s probačním pracovníkem.

IV. Včasná pomoc (v rámci 73/1 TrŘ)

Včasná pomoc je svou povahou velmi blízká probačnímu dohledu, byť se jedná o činnost předcházející pravomocnému rozhodnutí soudu. Probační pracovník zde působí v oblasti nahrazení vazby zárukou nebo slibem. Jedná se o součinnost probačního pracovníka a obviněného, která představuje jednak alternativu k pobytu ve vazbě a jednak k prostému ponechání obviněného na svobodě. Činnost probačního pracovníka spočívá nejen v oblasti dohledu nad závazky a chováním obviněného v přípravném řízení, ale také v pomoci klientům při jejich znovuzačleňování do běžného života společnosti bez konfliktu se zákonem.

V. Shromažďování podkladů o obviněném a jeho sociálním zázemí pro rozhodnutí soudu – tzv. soudní pomoc

Činnost probačního pracovníka je v této oblasti zaměřena na získávání informací o obviněném a jeho rodinném a sociálním zázemí. Probační pracovník jedná s obviněným a jeho nejbližším okolím a získané informace se souhlasem obviněného zpracovává ve shrnující zprávě, kterou předkládá soudu. Součástí této zprávy je shrnující stanovisko probačního pracovníka a jeho vyjádření k možností dalšího postupu a výchovného působení na obviněného. Zpráva o sociálních poměrech obviněného a jeho aktuální sociální situaci je probačním pracovníkem předložena soudu a slouží jako jeden z podkladů pro jeho rozhodnutí.

VI. Obecně prospěšné práce (45, 45a TrZ)

Probační pracovník se podílí na zajištění výkonu trestu obecně prospěšných prací. Je pověřen jednáním s okresními a obecními úřady, které se podílejí na výkonu tohoto trestu. Těžiště působení probačních pracovníků spočívá především v přípravě podkladů pro usnesení o místě a druhu obecně prospěšné práce (pozornost je věnována především posouzení zdravotního stavu a odborné kvalifikace odsouzeného, jeho schopností a zjištění dalších okolností, které mohou mít na výkon trestu obecně prospěšných prací vliv.

Mgr. Lenka Ouředníčková, Mgr. Veronika Pleskačová
probační pracovnice, Praha

Adresář soudů v ČR**ÚSTAVNÍ SOUD**

Ústavní soud ČR,
Joštova 8, 600 83 Brno

NEJVYŠŠÍ SOUD

Nejvyšší soud ČR,
Burešova 20, 657 37 Brno

KRAJSKÉ SOUDY

Městský soud v Praze,
Spálená 2, 112 16 Praha 2

Krajský soud v Praze,
nám. Kinských 5, 150 75 Praha 5

Krajský soud v Plzni,
Veleslavinova 40, 306 17 Plzeň

Krajský soud v Českých Budějovicích,
Zátkovo nábřeží 2,
370 84 České Budějovice

Krajský soud v Českých Budějovicích
pobočka v Táboře,

kpt. Jaroše 1851, 393 00 Tábor

Krajský soud v Ústí nad Labem,
Národního odboje 1274,

400 92 Ústí nad Labem

Krajský soud v Ústí nad Labem
pobočka v Liberci,

U soudu 34/2, 460 72 Liberec

OKRESNÍ SOUDY

Obvodní soudy v Praze

Obvodní soud pro Prahu 1,
Ovocný trh 14, 112 94 Praha 1

VRCHNÍ SOUDY

Vrchní soud v Praze,
nám. Hrdinů 1300
140 65 Praha 4

Vrchní soud v Olomouci,
Masarykova 1, 669 00 Olomouc

Krajský soud v Hradci Králové,
tř. ČSA 218, 502 08 Hradec Králové

Krajský soud v Brně,
Rooseveltova 16, 601 95 Brno

Krajský soud v Ostravě,
Havlíčkovo nábřeží 34, 728 81 Ostrava

Krajský soud v Ostravě
pobočka v Olomouci,
tř. Svobody 16, 771 38 Olomouc

Krajské obchodní soudy

Krajský obchodní soud v Praze,
Slezská 9, 120 00 Praha 2

Krajský obchodní soud v Brně,
Husova 15, 601 53 Brno

Krajský obchodní soud v Ostravě,
tř. 28. října 150, 709 17 Ostrava

Obvodní soud pro Prahu 2,
Legerova 7, 120 00 Praha 2

Obvodní soud pro Prahu 3,
Jagellonská 5, 130 00 Praha 3

Obvodní soud pro Prahu 4,
Spálená 2, 120 00 Praha 2

Obvodní soud pro Prahu 5,
nám. Kinských 5, 150 00 Praha 5

Obvodní soud pro Prahu 6,
Jilemnického 7, 160 00 Praha 6

Obvodní soud pro Prahu 7,
Ovocný trh 14, 112 94 Praha 1

Obvodní soud pro Prahu 8,
Dlážděná 5, 111 21 Praha 1

Obvodní soud pro Prahu 9,
Na vyhlídce 1/387, 190 00 Praha 9

Obvodní soud pro Prahu 10,
Francouzská 19, 120 00 Praha 2

***Okresní soudy spadající pod
Krajský soud v Praze***

Okresní soud v Benešově,
Masarykovo nám. 223, 256 45 Benešov

Okresní soud v Berouně,
Wagnerovo nám. 1249, 266 47 Beroun

Okresní soud v Kladně,
nám. Edv. Beneše 1997,
272 55 Kladno

Okresní soud v Kolíně,
Jiřího z Poděbrad 144, 280 23 Kolín

Okresní soud v Kutné Hoře,
Národního odboje 58,
284 35 Kutná Hora

Okresní soud v Mělníku,
Krombholcova 264, 276 46 Mělník

Okresní soud v Mladé Boleslavi,
nám. Republiky 100,
293 05 Mladá Boleslav

Okresní soud v Nymburce,
Soudní 996, 288 62 Nymburk

Okresní soud Praha – východ,
Na Poříčí 20, 112 97 Praha 1

Okresní soud Praha – západ,
Karmelitská 19, 118 15 Praha 1

Okresní soud v Příbrami,
nám. T. G. Masaryka 1, 261 28 Příbram

Okresní soud v Rakovníku,
Sixtovo nám. 76, 269 23 Rakovník

***Okresní soudy spadající pod
Krajský soud Plzeň***

Okresní soud Plzeň – jih
Sady 5. května 11, 306 24 Plzeň

Okresní soud Plzeň – město,
Veslavínova 40, 306 23 Plzeň

Okresní soud Plzeň – sever,
Edvarda Beneše 1, 303 16 Plzeň

Okresní soud v Domažlicích,
Paroubkova 28, 344 50 Domažlice

Okresní soud v Chebu,
Lidická 1, 350 60 Cheb

Okresní soud v Karlových Varech,
Moskevská 15, 360 33 Karlovy Vary

Okresní soud v Klatovech,
Riegrový sady 138, 339 33 Klatovy

Okresní soud v Rokycanech,
Jiráskova 67/1, 337 64 Rokycany

Okresní soud v Sokolově,
K. H. Borovského 57, 356 32 Sokolov

Okresní soud v Tachově,
nám. Republiky 71, 374 30 Tachov

Okresní soudy spadající pod

Krajský soud České Budějovice

Okresní soud v Českých Budějovicích

Zátkovo náměstí 2,

371 06 České Budějovice

Okresní soud v Českém Krumlově,

Linecká 284, 381 20 Český Krumlov

Okresní soud v Jindřichově Hradci,

Sládkova 567/II,

377 28 Jindřichův Hradec

Okresní soud v Pelhřimově,

tř. Legií 876, 393 36 Pelhřimov

Okresní soudy spadající pod

Krajský soud v Ústí nad Labem

Okresní soud v České Lípě,

Děčínská 389/4, 470 52 Česká Lípa

Okresní soud v Děčíně,

Masarykovo nám. 1/1, 405 97 Děčín

Okresní soud v Chomutově,

Příkopy 663/29, 430 35 Chomutov

Okresní soud v Jablonci nad Nisou,

Mírové nám. 5,

466 59 Jablonec nad Nisou

Okresní soud v Liberci,

U soudu 347/2, 460 72 Liberec

Okresní soudy spadající pod

Krajský soud v Hradci Králové

Okresní soud v Havlíčkově Brodě,

Husova 2895, 580 01 Havlíčkův Brod

Okresní soud v Hradci Králové,

tř. ČSA 218, 502 09 Hradec Králové

Okresní soud v Chrudimi,

Všehrdovo nám. 45, 537 21 Chrudim

Okresní soud v Jičíně,

Šafaříkova 842, 506 25 Jičín

Okresní soud v Náchodě,

Palachova 1303, 547 29 Náchod

Okresní soud v Písku,

Velké nám. 121, 397 01 Písek

Okresní soud v Prachaticích,

Pivovarská 3, 383 18 Prachatice

Okresní soud ve Strakonici,

Smetanova 455, 386 23 Strakonice

Okresní soud v Táboře,

nám. Mikuláše z Husí 43, 390 17 Tábor

Okresní soud v Litoměřicích,

Na valech 525/12, 412 97 Litoměřice

Okresní soud v Lounech,

Mírové nám. 1, 440 29 Louny

Okresní soud v Mostě,

Moskevská 2, 434 74 Most

Okresní soud v Teplicích,

U soudu 1450, 416 64 Teplice

Okresní soud v Ústí nad Labem,

Kramoly 641/37, 400 24 Ústí nad Labem

Okresní soud v Pardubicích,

Na třísele 108, 530 95 Pardubice

Okresní soud v Rychnově n. Kn.,

Svatohavelská 93,

516 19 Rychnov nad Kněžnou

Okresní soud v Semilech,

Nádražní 25, 513 34 Semily

Okresní soud ve Svitavách,

Dimitrova 33, 568 19 Svitavy

Okresní soud v Trutnově,
Nádražní 106/5, 541 20 Trutnov

**Okresní soudy spadající pod
Krajský soud v Brně**

Okresní soud v Blansku,
Hybešova 5, 678 28 Blansko
Okresní soud v Brně,
Rooseveltova 16, 601 62 Brno
Okresní soud Brno – venkov,
Příkop 11, 601 72 Brno
Okresní soud v Břeclavi,
Národních hrdinů 11, 690 24 Břeclav
Okresní soud v Hodoníně,
Velkomoravská 4, 695 46 Hodonín
Okresní soud v Jihlavě,
Vrchlického 46, 587 26 Jihlava
Okresní soud v Kroměříži,
Soudní 22, 767 42 Kroměříž

**Okresní soudy spadající pod
Krajský soud v Ostravě**

Okresní soud v Bruntále,
Partyzánská 11, 792 11 Bruntál
**Okresní soud v Bruntále
pobočka v Krnově,**
Revoluční 60, 794 01 Krnov
Okresní soud ve Frýdku–Místku,
Na Poříčí 3206, 738 13 Frýdek–Místek
Okresní soud v Karviné,
Sady Bedřicha Smetany 176,
733 31 Karviná
**Okresní soud v Karviné
pobočka v Havířově,**
Švermova 86, 736 01 Havířov
Okresní soud v Novém Jičíně,
Tyršova 3, 741 11 Nový Jičín
Okresní soud v Olomouci,
tř. Svobody 16, 771 38 Olomouc

Okresní soud v Ústí nad Orlicí,
Husova 975, 562 17 Ústí nad Orlicí

Okresní soud v Prostějově,
Havlíčková 16, 797 09 Prostějov
Okresní soud v Třebíči,
Brátova 502, 764 34 Třebíč
Okresní soud v Uherském Hradišti,
Svatováclavská 568, 686 69 Uher. Hradiště
Okresní soud ve Vyškově,
Kašíkova 28, 682 18 Vyškov
Okresní soud ve Zlíně,
Soudní 3, 761 30 Zlín
Okresní soud ve Znojmě,
nám. Republiky 1, 670 08 Znojmo
Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou,
Žižkova 1, 591 19 Žďár nad Sázavou

Okresní soud v Opavě,
Olomoucká 27, 746 77 Opava
Okresní soud v Ostravě,
Sokolská 16, 728 10 Ostrava 1
Okresní soud v Přerově,
Smetanova 2, 751 52 Přerov
Okresní soud v Šumperku,
Štefánikova 12, 787 73 Šumperk
Okresní soud ve Vsetíně,
Horní náměstí 5, 755 39 Vsetín
**Okresní soud ve Vsetíně
pobočka ve Valašském Meziříčí,**
Nádražní 425, 757 01 Valašské Meziříčí
Okresní soud v Jeseníku
Fučíkova 1239, 790 01 Jeseník

Celostátní turnaj advokacie v tenise v Mostě

Tenisový turnaj advokacie pořádaný v Mostě ve dnech 30. a 31. 8. 1996 se opět vydařil. Hlavní zásluhu na úspěšném výsledku nemělo jenom počasí, které advokátům chtivým hrát tenis plně přálo, ale i samotní účastníci a organizátoři již 7. ročníku hraného v Mostě od roku 1990.

I když účast hlavně v soutěži dvouhry mužů byla o něco slabší než v předešlých ročnících, na kvalitě to nebylo znát.

Vítězem dvouhry mužů se stal Robert JEHNE z Prahy, který ve finále zvítězil nad dalším pražským advokátem Karlem FIALOU. Nelítostný, téměř tříhodinový, boj svedli mezi sebou Jarda KOUTSKÝ z Mostu a Bohuslav HECZKO z Ostravy.

Ve čtyřhře mužů zvítězila dvojice Fiala – Jehne nad Brožem z Brna a Matoušem z Prahy. Soutěž útěchy vyhrál Myslík z Prahy a v dámské dvouhře byla nejlepší Nýdlová z Českých Budějovic. Ve smíšené čtyřhře zvítězila Nýdlová společně s Poledníkem z Brna.

Večer 30. 8. 1996 se uskutečnilo společenské setkání účastníků turnaje.

Všichni účastníci se shodli v tom, že se znovu sejdou na dvorcích v Mostě při příštím ročníku.

Dr. Alfréd Ivánka
Most